

***Sprawozdanie Zarządu
z działalności
Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku***

Warszawa, 28 maja 2018 roku.

SPIS TREŚCI

I.	CHARAKTERYSTYKA DZIAŁALNOŚCI BANKU BPS S.A.	4
II.	PODSUMOWANIE ROKU 2017	4
III.	ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA DZIAŁALNOŚCI BANKU	7
3.1.	Otoczenie makroekonomiczne	7
3.2.	Rynki finansowe	9
3.3.	Sytuacja sektora bankowego	10
3.4.	Czynniki, które mogą mieć wpływ na wyniki finansowe Banku BPS S.A. w 2018 r.	10
IV.	WSPÓŁPRACA Z BANKAMI SPÓŁDZIELCZYMI	11
4.1.	System Ochrony Instytucjonalnej	11
4.2.	Fundusze pomocowe i pożyczki podporządkowane	13
4.3.	Kredyty konsorcjalne z udziałem banków spółdzielczych	14
4.4.	Realizacja rozliczeń	14
4.5.	Karty bankowe i bankomaty	15
4.6.	Inne usługi świadczone dla banków spółdzielczych	17
V.	WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI FINANSOWYMI	17
VI.	WSPÓŁPRACA Z PODMIOTAMI ZALEŻNYMI BANKU	18
VII.	RYNEK PIENIĘŻNY I KAPITAŁOWY	20
VIII.	DZIAŁALNOŚĆ HANDLOWA BANKU	24
8.1.	Oferta produktowa Banku	25
8.2.	Efekty działań sprzedażowych	31
8.2.1.	Działalność depozytowa	31
8.2.2.	Działalność kredytowa	34
IX.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W BANKU	36
9.1.	Ryzyko kredytowe	36
9.2.	Ryzyko finansowe	38
9.3.	Ryzyko operacyjne	39
X.	DZIAŁALNOŚĆ RESTRUKTURYZACYJNO-WINDYKACYJNA	40
XI.	NAKŁADY INWESTYCYJNE	41
11.1.	Zarządzanie majątkiem Banku	41
11.2.	Rozwój technologii informatycznej	41
11.3.	Rozwój bankowości internetowej i mobilnej	44
XII.	SYTUACJA FINANSOWA BANKU	45
12.1.	Aktywa Banku	45
12.2.	Pasywa Banku	46
12.3.	Rachunek zysków i strat	47
12.4.	Fundusze własne i łączny współczynnik kapitałowy	52
XIII.	ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE	54
13.1.	Struktura organizacyjna Banku BPS S.A.	54
13.2.	Akcjonariat	57
13.2.1.	Informacja o stanie posiadania akcji Banku BPS S.A. przez osoby zarządzające i nadzorujące	58
13.2.2.	Ograniczenia prawa głosu	58
13.3.	Władze Banku	59
13.4.	Umowy zawarte między Bankiem a osobami zarządzającymi	61
13.5.	Polityka różnorodności stosowana do organów zarządzających i nadzorujących	62
13.6.	Zasady zmiany Statutu Banku BPS S.A.	63

13.7.	Sposób działania Walnego Zgromadzenia i jego zasadnicze uprawnienia	63
13.8.	Działalność w zakresie kontroli i nadzoru	65
13.9.	Systemy kontroli i zarządzania ryzykiem w procesie sporządzania sprawozdań finansowych	67
13.10.	Pozostałe informacje	68
13.10.1.	Informacje wymagane na podstawie art. 111a ustawy Prawo bankowe	68
13.10.2.	Zobowiązania warunkowe i pozabilansowe	69
13.10.3.	Informacje o wartości zabezpieczeń ustanowionych na rachunkach lub aktywach kredytobiorców ...	70
13.10.4.	Wystawione tytuły egzekucyjne	70
13.10.5.	Wartość postępowań toczących się przed sądem	71
13.10.6.	Istotne umowy	71
13.10.7.	Znaczące zdarzenia po dacie bilansu	72
XIV.	INFORMACJE NIEFINANSOWE	72
14.1.	Obszar zarządczy	72
14.1.1.	Opis modelu biznesowego	72
14.1.2.	Kierunki rozwoju	74
14.1.3.	Ład zarządczy	76
14.1.4.	Zarządzanie ryzykiem	77
14.1.5.	Zarządzanie etyką	78
14.2.	Obszar społeczny i pracowniczy	80
14.2.1.	Korzystanie z pomocy publicznej i zlecenia publiczne	80
14.2.2.	Poziom zatrudnienia i poziom wynagrodzeń	80
14.2.3.	Relacje ze stroną pracowniczą i wolność zrzeszania	85
14.2.4.	Bezpieczeństwo i higiena pracy (BHP)	85
14.2.5.	Rozwój i edukacja	87
14.2.6.	Zarządzanie różnorodnością	91
14.2.7.	Prawa człowieka	92
14.2.8.	Praca dzieci i praca przymusowa	92
14.2.9.	Spółeczności lokalne i zaangażowanie społeczne	92
14.2.10.	Przeciwdziałanie korupcji	96
14.2.11.	Bezpieczeństwo produktów i konsumentów	96
14.2.12.	Komunikacja marketingowa	97
14.2.13.	Ochrona prywatności	97
14.2.14.	Oznakowanie produktów	97
14.2.15.	Pozostałe kwestie społeczne i rynkowe	97
14.3.	Obszar środowiskowy	97
14.3.1.	Ograniczanie zużycia papieru	98
14.3.2.	Monitorowanie zużycia energii i paliw	98
14.3.3.	Monitorowanie zużycia wody	99
14.3.4.	Bioróżnorodność	99
14.3.5.	Emisja gazów cieplarnianych CO ₂	99
14.3.6.	Gospodarka odpadami i ściekami	100
14.3.7.	Pozostałe aspekty oddziaływania na środowisko	101
XV.	OŚWIADCZENIE ZARZĄDU BANKU BPS S.A.	101

I. CHARAKTERYSTYKA DZIAŁALNOŚCI BANKU BPS S.A.

Bank BPS S.A. z siedzibą Centrali w Warszawie, działa na polskim rynku od 1992 roku (rejestracja w KRS) - początkowo jako Gospodarczy Bank Południowo-Zachodni S.A. z siedzibą we Wrocławiu. Pod obecną nazwą funkcjonuje od 27 marca 2002 r., tj. od momentu przyłączenia sześciu innych banków regionalnych (Banku Unii Gospodarczej S.A., Lubelskiego Banku Regionalnego S.A., Małopolskiego Banku Regionalnego S.A., Rzeszowskiego Banku Regionalnego S.A., Warmińsko-Mazurskiego Banku Regionalnego S.A. oraz później Dolnośląskiego Banku Regionalnego S.A.).

Cechą wyróżniającą Bank na tle rynku jest specyficzny charakter prowadzonej działalności bankowej, która opiera się na dwóch filarach: działalności zrzeszeniowej i wspierającej ją bankowości komercyjnej.

Pełniąc funkcję zrzeszeniową, Bank świadczy szeroki zakres usług dla banków spółdzielczych i równocześnie jest ich partnerem biznesowym. Wspiera banki w realizacji zadań statutowych, doskonaleniu działalności bankowej i rozwoju potencjału biznesowego oraz broni ich interesów ekonomicznych i prawnych. Zapewnia ponadto stabilność i płynność płatniczą banków, podnosi ich wiarygodność finansową, efektywnie wykorzystuje nadwyżki środków finansowych oraz wspiera i uzupełnia ofertę handlową Zrzeszenia.

Natomiast w ramach funkcji komercyjnej Bank oferuje produkty finansowe dla klientów korporacyjnych, małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów indywidualnych. Specjalizuje się ponadto w obsłudze samorządów oraz rolnictwa.

Jest jednym z nielicznych banków komercyjnych, który oparty jest wyłącznie na polskim kapitale, a jego większościowym właścicielem i strategicznym partnerem biznesowym są banki spółdzielcze.

Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. pełni istotną rolę w sektorze bankowości spółdzielczej, która jest najstarszą gałęzią spółdzielczości w Polsce funkcjonującą od 150 lat. Zarówno Bank BPS S.A. jak i zrzeszone z nim banki spółdzielcze opierają się wyłącznie na rodzimym kapitale oraz kultywują polski charakter. Bankowość spółdzielczą wyróżnia jej relacyjny charakter, który kładzie nacisk na budowanie długotrwałych i bliskich relacji z klientami. Bank BPS S.A. oraz banki spółdzielcze to instytucje prospołeczne, silnie zaangażowane w działalność charytatywną na rzecz lokalnych środowisk.

II. PODSUMOWANIE ROKU 2017

Miniony, 2017 rok był dla Banku BPS S.A. okresem wyjątkowych prac, mających na celu ustabilizowanie i poprawę jego kondycji finansowej. Był to kolejny rok realizacji programu postępowania naprawczego opracowanego na lata 2014-2019. Większość zadań wyznaczonych w niniejszym dokumencie jest konsekwentnie i skutecznie realizowana. Wdrożono wiele pozytywnych rozwiązań, które wpływają na bezpieczeństwo prowadzonej działalności Banku.

Bank z dużą determinacją prowadził działania dotyczące wzmocnienia kapitałowego. Poprawa wskaźników adekwatności kapitałowej jest głównym celem programu postępowania naprawczego, który w sposób fundamentalny przesądza o stabilności jego funkcjonowania i warunkuje realizację wszystkich pozostałych założeń. W listopadzie oraz grudniu 2017 r. przeprowadzono emisję akcji serii AA i AB, w wyniku których banki spółdzielcze objęły akcje o łącznej wartości 35,4 mln zł.

W ubiegłym roku prowadzono również intensywne prace w zakresie poprawy zarządzania ryzykiem kredytowym, dotyczące zarówno organizacji, zmian w procedurach i metodykach oraz systemach informatycznych. Skutecznie prowadzone działania w tym obszarze, polegające m.in. na zmianie struktury portfela kredytowego, szczególnym nadzorze i wzmocnionym monitoringu ekspozycji kredytowych oraz zwiększeniu efektywności działań restrukturyzacyjno-windykacyjnych, pozwoliły na poprawę wskaźnika jakości portfela kredytowego w ciągu roku o 4,1 pp. oraz obniżenie portfela kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości o blisko 300 mln zł.

Zgodnie z założeniami programu naprawczego prowadzono również działania dotyczące budowy oferty produktowej opartej na nowoczesnych i atrakcyjnych cenowo usługach, dedykowanych do wybranych segmentów klientów. O wysokiej jakości i konkurencyjności proponowanych przez Bank rozwiązań świadczą otrzymane w 2017 r. liczne nagrody i wyróżnienia. Niektóre produkty nieprzerwanie znajdują się w czołówkach rankingów w zestawieniach portali Comperia, Bankier czy Rzeczpospolita. Rezultatem powyższych działań jest wzrost zobowiązań wobec klientów niebankowych w ciągu roku o ponad 75 mln zł oraz portfela kredytowego o blisko 480 mln zł. Szczególną aktywność sprzedażową kierowano na pozyskiwanie kredytów z sektora JST oraz mieszkaniowych, charakteryzujących się mniejszą wagą ryzyka, co miało istotne znaczenie dla poprawy wskaźników adekwatności kapitałowej.

Prowadzone były również wzmoczone działania mające na celu stabilizowanie poziomu sumy bilansowej poprzez zróżnicowane narzędzia i instrumenty finansowe, głównie w obszarze pozyskiwania środków od zrzeszonych banków spółdzielczych. W efekcie tych działań zobowiązania wobec BS na przestrzeni 2017 r. zwiększyły się o 3,2 mld zł.

Wyniki finansowe wygenerowane w 2017 r., jak również uzyskane podstawowe wskaźniki efektywnościowe ukształtowały się na poziomie niższym niż przed rokiem, przede wszystkim z uwagi na zdarzenie o charakterze jednorazowym wykazane w czerwcu 2016 r. Bank, w związku z przejęciem Visa Europe Limited przez Visa Inc., jako jeden z beneficjentów transakcji otrzymał ekwiwalent finansowy wynikający z posiadanego udziału w Visa Europe Limited, w wysokości 131,1 mln zł. Większość pozycji rachunku wyników wygenerowanych w 2017 r. ukształtowała się na poziomie korzystniejszym niż uzyskane w 2016 r.

Tabela 1. Podstawowe dane finansowe Banku (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2015	2016	2017
Wybrane dane bilansowe			
Suma bilansowa	17 723 862	20 038 447	23 661 408
Zobowiązania wobec banków	13 617 643	15 702 585	18 649 779
Zobowiązania wobec klientów niebankowych	1 975 592	2 602 320	2 677 939
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	1 353 779	919 803	1 124 336
Kapitał własny	641 733	678 694	814 069
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	7 370 363	8 076 501	8 561 263
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży i utr. do terminu zapadalności	7 230 636	8 553 749	11 302 588
Adekwatność kapitałowa			
Fundusze własne	812 470	908 466	937 338
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	8 562 790	8 504 836	8 656 466
Współczynnik kapitału Tier I	5,9%	6,5%	8,3%
Łączny współczynnik kapitałowy	9,5%	10,7%	10,8%
Wybrane elementy rachunku wyników			
Wynik na działalności podstawowej, w tym:	324 173	426 739	353 611
- wynik z tytułu odsetek	245 132	217 545	253 208
- wynik z tytułu prowizji	47 306	51 254	49 158
- wynik na działalności inwestycyjnej oraz z pozycji wymiany	29 595	157 095	50 602
Ogólne koszty administracyjne	229 896	230 258	246 878
Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe	-100 979	-155 316	-85 657
Wynik finansowy brutto	3 805	29 095	15 766
Wynik finansowy netto	1 987	22 093	1 555
Wybrane wskaźniki			
ROA netto ¹	0,01%	0,12%	0,01%
ROE netto ²	0,34%	3,35%	0,21%
Wskaźnik C/I ³	68,69%	55,53%	70,88%
Udział kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości w portfelu kredytowym ogółem	27,49%	22,02%	17,93%
Zatrudnienie i sieć			
Liczba zatrudnionych (w etatach)	1 120	1 041	988
Liczba placówek	49	40	36
Zrzeszenie BPS			
Liczba zrzeszonych banków spółdzielczych	359	355	351
Liczba zrzeszonych BS należących do Systemu Ochrony Zrzeszenia	241	278	292

¹ stopa zwrotu z aktywów (ROA), obliczona jako stosunek zysku netto za rok sprawozdawczy do aktywów razem wyrażonych jako średnia ze stanów bilansowych na koniec roku sprawozdawczego oraz koniec roku poprzedniego

² stopa zwrotu z kapitału własnego (ROE) obliczona jako stosunek zysku netto za rok sprawozdawczy do kapitału własnego wyrażonego jako średnia ze stanów bilansowych na koniec roku sprawozdawczego oraz koniec roku poprzedniego

³ Wskaźnik kosztów do dochodów (C/I) obliczony jako relacja ogólnych kosztów administracyjnych do wyniku na działalności podstawowej łącznie z wynikiem na pozostałej działalności operacyjnej

III. ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA DZIAŁALNOŚCI BANKU

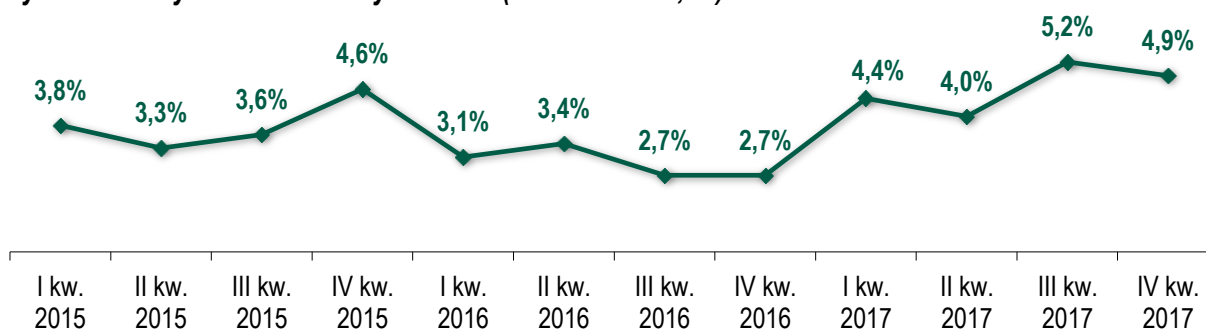
3.1. Otoczenie makroekonomiczne

Działalność Banku BPS S.A. w 2017 roku była w głównej mierze determinowana przez sytuację makroekonomiczną w kraju jak i zagranicą oraz trendy występujące w sektorze bankowym.

Wzrost gospodarczy

W 2017 r. koniunktura gospodarcza w Polsce w porównaniu z tendencjami obserwowanymi przed rokiem uległa wyraźnej poprawie. Według danych opublikowanych przez GUS, Produkt Krajowy Brutto wzrósł w ujęciu realnym o 4,6 %, wobec 3,0 % w 2016 r. Największą zmianą w strukturze wypracowanego wzrostu PKB, a jednocześnie czynnikiem, który był odpowiedzialny za przyspieszenie tempa wzrostu w 2017 r. było wyraźne odbicie inwestycji (wzrost o 3,4 % r/r, wobec spadku o 8,2 % w 2016 r.) współfinansowanych przez napływ funduszy europejskich. W 2017 roku odnotowano również poprawę dynamiki konsumpcji gospodarstw domowych, która była wspierana przez dobrą sytuację na rynku pracy.

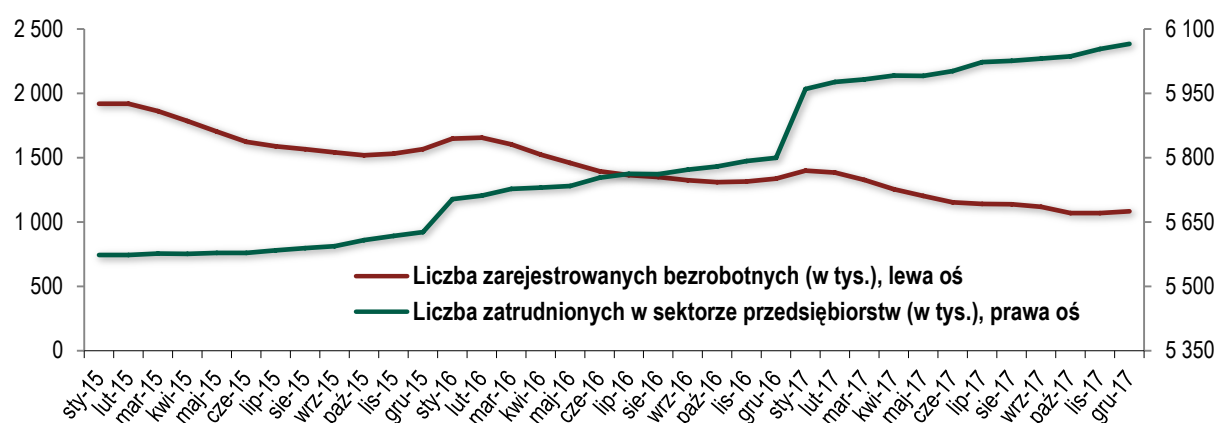
Rysunek 1. Cykl koniunkturalny w Polsce (zmiana % PKB, r/r)

Sytuacja na rynku pracy

Zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w 2017 r. wzrosło o 4,5 % r/r, wobec 2,8 % przed rokiem. Równocześnie nastąpiło istotne ograniczenie stopy bezrobocia rejestrowanego, która na koniec 2017 r. wyniosła 6,6 %, wobec 8,2 % w grudniu 2016 r. Zwiększony popyt na pracę przełożył się również na wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw. Średnie wynagrodzenie w 2017 r. wzrosło nominalnie o 5,9 % r/r, tj. o 2,1 pp. więcej niż przed rokiem. Jednakże, po uwzględnieniu wskaźnika inflacji, realny wzrost wynagrodzeń wyniósł 3,9 % r/r, tj. był niższy niż w 2016 r. (4,4 % r/r).

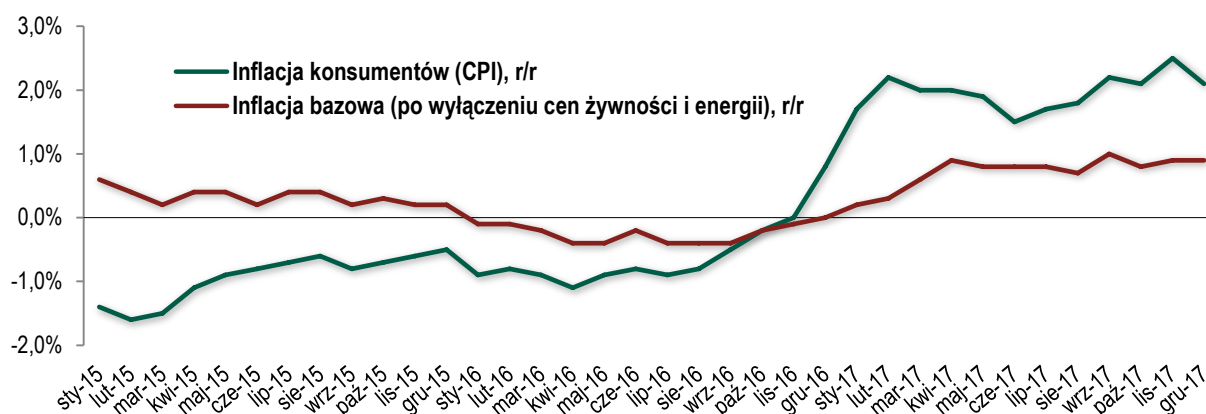
Rysunek 2. Liczba bezrobotnych i zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw (w tys. osób)

Inflacja

We wszystkich miesiącach 2017 r. wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych kształtował się w granicach dopuszczalnych odchyśleń od celu banku centralnego (2,5 % w ujęciu rocznym, plus/minus 1 pp.). Średni wzrost cen konsumenckich w 2017 r. wyniósł 2,0 % r/r, wobec spadku o 0,6 % w roku poprzednim. Czynnikiem wpływającym na wzrost cen konsumpcyjnych w 2017 r. był wyraźny wzrost cen paliw w Polsce (o 7,2 % w ujęciu rocznym, wobec spadku o 6,7 % przed rokiem), a także cen żywności (o 4,6 % w 2017 r., wobec 1,0 % w 2016 r.). Kluczowe znaczenie dla wzrostu cen paliw i w konsekwencji inflacji w Polsce miały osiągnięte pod koniec 2016 r. porozumienia głównych producentów ropy o ograniczeniu limitów dziennego wydobycia surowca.

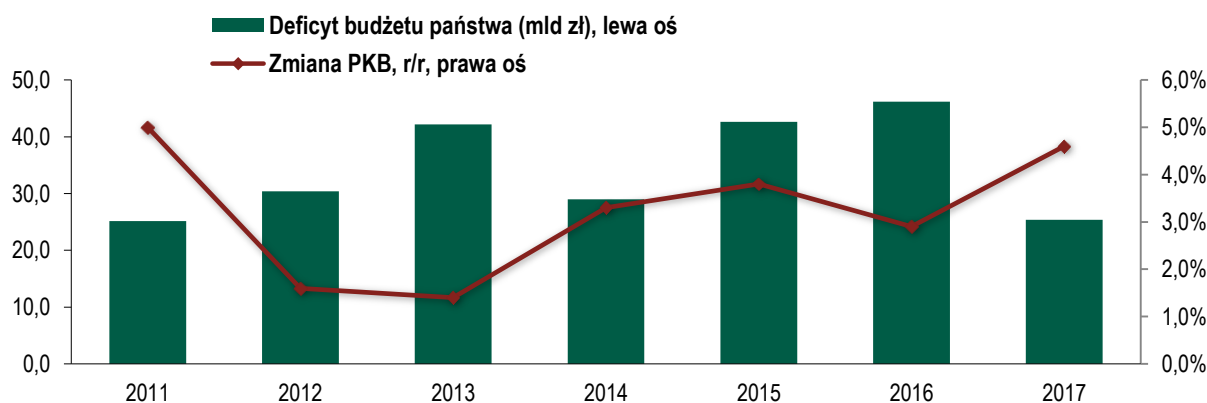
Rysunek 3. Inflacja CPI i inflacja bazowa (r/r)

Finanse publiczne (budżet państwa)

W 2017 r. dochody budżetu państwa zostały oszacowane przez resort finansów na poziomie 350,5 mld zł, wobec 314,7 mld zł w 2016 r. Wzrost dochodów ogółem (o 35,8 mld zł w porównaniu ze stanem sprzed roku) wynikał głównie ze wzrostu dochodów podatkowych (o 42,2 mld zł r/r, w tym VAT o 30,2 mld zł), które zrekompensowały brak w tegorocznym budżecie wpływów z aukcji LTE (dochody z tego tytułu zasiły budżet w 2016 r. w wysokości 9,2 mld zł). Równocześnie, wydatki w 2017 r. były wyższe niż przed rokiem o 15,1 mld zł, co pozwoliło na ograniczenie deficytu budżetowego do 25,4 mld zł, wobec 46,2 mld zł deficytu w 2016 r.

Rysunek 4. Deficyt budżetu państwa (w mld zł) na tle zmian PKB (%)

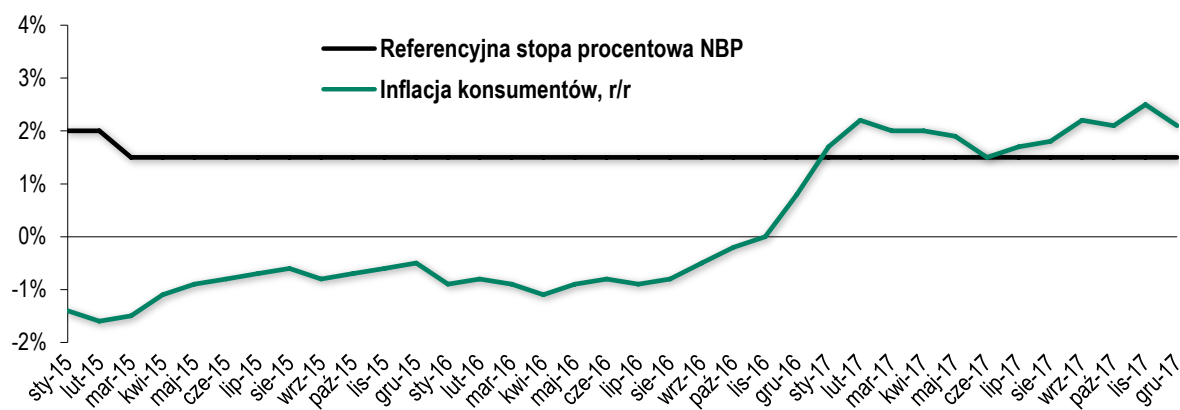

3.2. Rynki finansowe

Rynek stopy procentowej

Ze względu na fakt, iż zmiany wskaźnika inflacji w 2017 r. były konsekwencją czynników, na które Rada Polityki Pieniężnej nie ma wpływu (ceny surowców na światowych rynkach), władze monetarne nie zmieniły poziomu stóp procentowych NBP. W efekcie, stopa referencyjna na koniec 2017 r. wyniosła 1,50 %, bez zmian w porównaniu ze stanem na koniec 2016 r. Stabilizacja stóp procentowych NBP przełożyła się na poziom stawek rynkowych, które nie uległy istotnym zmianom. Na koniec 2017 r. WIBOR 1M i WIBOR 3M ukształtowały się na poziomie odpowiednio 1,65 % oraz 1,72 %, wobec 1,66 % i 1,73 % na koniec 2016 r.

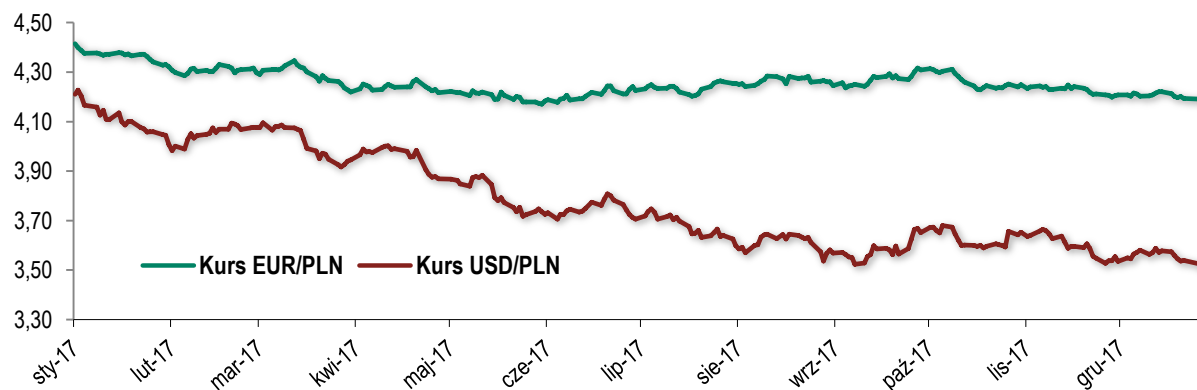
Rysunek 5. Stopa procentowa NBP a inflacja konsumentów

Rynek walutowy

W 2017 r. średni kurs EUR/PLN i USD/PLN wyniósł odpowiednio 4,26 zł i 3,78 zł. W porównaniu do roku poprzedniego złoty umocnił się wobec euro o 0,10 zł, natomiast wobec dolara o 0,16 zł. Umocnienie złotego wobec głównych walut było z jednej strony konsekwencją utrzymywania przez Radę EBC łagodnej polityki monetarnej, z drugiej natomiast utrzymujących się wątpliwości uczestników rynków finansowych odnośnie determinacji Rezerwy Federalnej w podnoszeniu stóp procentowych w USA. Korzystny wpływ na notowania naszej waluty miało również potwierdzenie w maju 2017 r. dotychczasowego ratingu Polski przez agencję Moody's („A2”), któremu towarzyszyło przywrócenie (po upływie roku) perspektywy stabilnej.

Rysunek 6. Kurs EUR/PLN i USD/PLN na fixingu NBP

3.3. Sytuacja sektora bankowego

Rok 2017 był okresem stabilnego rozwoju akcji kredytowej, czego przejawem był wzrost należności sektora niefinansowego i budżetowego o 3,1 %, wobec 5,0 % wzrostu w 2016 r. W porównaniu z tempem wzrostu akcji kredytowej, tempo wzrostu depozytów było wyższe (4,4 %, wobec 10,6 % przed rokiem), co prowadziło do poprawy relacji kredytów do depozytów, która zbliżała się do równowagi (na koniec 2017 r. relacja kredytów do depozytów wyniosła 100,5 %, wobec 101,7 % na koniec 2016 r.). Równocześnie, na koniec 2017 r. odnotowano spadek (o 2,3 %) wyniku finansowego sektora bankowego (do 13,6 mld zł, tj. o 319 mln zł mniej niż przed rokiem). Na osiągnięcie niższego zysku netto wpływ miał m.in. efekt statystyczny (w 2016 r. w efekcie rozliczenia sprzedaży udziałów w VISA Europe Limited, banki odnotowały dodatkowy dochód w łącznej wysokości 2,5 mld zł). Po wyeliminowaniu jednorazowego wpływu ubiegłorocznej transakcji, zysk sektora bankowego na koniec 2017 r. byłby wyższy niż przed rokiem o 2,1 mld zł (18,7 %). Pozytywny wpływ na wynik sektora miał przede wszystkim wyższy niż przed rokiem wynik z tytułu odsetek (o 4,6 mld zł, tj. o 12,1 %), który zrekompensował wzrost kosztów funkcjonowania (o 1,4 mld zł, tj. o 4,0 %). Wyższe koszty były głównie konsekwencją zwiększenia kosztów pracowniczych (o 906 mln zł, tj. o 5,8 %). Ponadto, do wzrostu kosztów przyczynił się również dodatkowy miesiąc naliczania podatku od niektórych instytucji finansowych (w styczniu 2017 r. banki zapłaciły 300 mln zł z tego tytułu, podczas gdy w 2016 r. pierwszym miesiącem obowiązywania podatku od niektórych instytucji finansowych był luty). Rok 2017 był również okresem znaczącej poprawy wskaźników adekwatności kapitałowej w sektorze bankowym. Łączny współczynnik kapitałowy wyniósł na koniec grudnia 2017 r. 19,0 % i w stosunku do stanu na koniec 2016 r. był wyższy o 1,3 pp., natomiast współczynnik kapitału Tier 1 wyniósł w tym samym okresie 17,3 % (o 1,1 pp. powyżej stanu na koniec grudnia 2016 r.).

3.4. Czynniki, które mogą mieć wpływ na wyniki finansowe Banku BPS S.A. w 2018 r.

Działalność Banku BPS S.A. prowadzona jest wyłącznie na terytorium Polski, dlatego na jego wyniki wpływ będą miały wydarzenia gospodarcze zachodzące w kraju oraz wydarzenia międzynarodowe mające wpływ na gospodarkę krajową.

W 2018 r. polska gospodarka będzie się nadal rozwijać w solidnym tempie, do czego przyczyniać się będzie:

- 1) wysoka dynamika nakładów inwestycyjnych, którą wspierać będzie napływ funduszy europejskich z perspektywy budżetowej UE;
- 2) dalsza poprawa sytuacji na rynku pracy (wzrost płac i zatrudnienia);
- 3) kształtowanie się inflacji konsumentów na umiarkowanym poziomie (w granicach dopuszczalnych odchyłeń od celu władz monetarnych; 2,5 %, plus/minus 1 pp.);
- 4) utrzymanie przez Radę Polityki Pieniężnej stóp procentowych NBP na niezmiennym poziomie;
- 5) konsekwentne utrzymywanie dyscypliny finansów publicznych (całoroczny deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych ukształtuje się poniżej 3 % PKB).

Równocześnie, zarówno w krajowej gospodarce, jak i w jej otoczeniu utrzymywać się będą istotne czynniki ryzyka, które mogą negatywnie wpłynąć na rozwój koniunktury w Polsce. Zaliczyć do nich należy m.in.:

- 1) zawirowania na rynkach finansowych związane ze wzrostem napięć w relacjach międzynarodowych (Korea Północna, Bliski Wschód, Ukraina);

- 2) możliwa negatywna ocena przez główne agencje ratingowe zmian w polskim sądownictwie, w efekcie której nastąpiłoby obniżenie ratingu Polski lub jego perspektywy;
- 3) ewentualne zaostreżenie polityki pieniężnej w strefie euro;
- 4) wzrost niepewności na rynkach finansowych odnośnie dalszego kierunku polityki monetarnej w Stanach Zjednoczonych w kontekście zmiany (od lutego 2018 r.) na stanowisku prezesa Rezerwy Federalnej;
- 5) wzrost napięć na rynku pracy oraz w finansach publicznych w Polsce, związany z przywróceniem od października 2017 r. dawnego wieku emerytalnego (60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn).

IV. WSPÓŁPRACA Z BANKAMI SPÓŁDZIELCZYMI

Bank BPS S.A. zrzesza 351 banków spółdzielczych oraz współpracuje z Krakowskim Bankiem Spółdzielczym, Bankiem Spółdzielczym w Brodnicy oraz Bankiem Spółdzielczym Rzemiosła w Krakowie. Realizując funkcje zrzeszeniowe, świadczy szeroki zakres usług dla banków spółdzielczych i równocześnie jest ich partnerem biznesowym i reprezentantem. Działa na rzecz ich rozwoju zapewniając obsługę finansową, realizuje rozliczenia, zagospodarowuje nadwyżki środków pieniężnych, a także współuczestniczy w zaspokajaniu potrzeb kredytowych klientów banków spółdzielczych w ramach konsorcjów. Banki spółdzielcze mają dostęp do najnowszych produktów i rozwiązań finansowych, dzięki czemu mogą oferować nowoczesne usługi po konkurencyjnych cenach, dostosowanych do potrzeb różnych grup klientów oraz poszczególnych regionów kraju.

Zadania realizowane w obszarze współpracy z bankami spółdzielczymi obejmują m.in.:

- 1) zapewnienie bezpieczeństwa płynnościowego Zrzeszenia, przede wszystkim poprzez oferowanie instrumentów finansowych dedykowanych bankom spółdzielczym;
- 2) wspieranie banków spółdzielczych w ograniczaniu ryzyka prowadzonej działalności, interpretowanie nowych przepisów i pomoc w ich wdrażaniu;
- 3) wspomaganie banków spółdzielczych w zarządzaniu ryzykiem finansowym;
- 4) zapewnienie bankom spółdzielczym możliwości elastycznego i bezpiecznego lokowania środków pochodzących z nadwyżek płynnościowych banków;
- 5) pośrednictwo w obrocie dewizowym i bezgotówkowym;
- 6) usługi w zakresie obsługi kart płatniczych oraz systematyczne wspieranie BS-ów w rozbudowie sieci bankomatów;
- 7) prowadzenie rozliczeń dopłat do odsetek od kredytów preferencyjnych, aktywne działania w ich pozyskiwaniu oraz reprezentowanie Zrzeszenia w kontaktach z donatorami.

Aktualnie rola Banku BPS S.A. jest szczególna z racji uczestnictwa w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS oraz pełnienia funkcji Banku Zrzeszającego wobec banków, które nie przystąpiły do tego Systemu.

4.1. System Ochrony Instytucjonalnej

W dniu 31 grudnia 2015 r. w Zrzeszeniu BPS utworzony został System Ochrony Instytucjonalnej, spełniający kryteria określone w art. 113 ust. 7 Rozporządzenia CRR na podstawie Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS zawartej przez 241 zrzeszonych banków spółdzielczych oraz Bank BPS S.A.

W 2017 roku umowę Systemu Ochrony podpisało 15 kolejnych banków spółdzielczych i na koniec grudnia 2017 r., łącznie z bankami spółdzielczymi, które przystąpiły do Systemu w 2016 r., ich liczba wyniosła 292. Trwa

procedura weryfikacyjna w stosunku do kolejnych banków, które złożyły dokumenty związane z przystąpieniem do Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Rolę jednostki zarządzającej Systemem pełni Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, której członkami są wszyscy uczestnicy. Została ona wyposażona w odpowiednie uprawnienia ustawowe oraz umowne. Dysponuje środkami finansowymi, zgromadzonymi w ramach depozytu obowiązkowego i funduszu zabezpieczającego, przeznaczonymi na interwencję zapobiegającą utracie płynności i wypłacalności przez podmioty należące do Systemu.

W ramach mechanizmów pomocowych funkcjonuje depozyt obowiązkowy, którego wartość stanowi 9 % średniego stanu depozytów w czerwcu i grudniu każdego roku, od którego naliczana jest rezerwa obowiązkowa. Depozyt obowiązkowy ma na celu zgromadzenie środków zapewniających stworzenie skutecznego mechanizmu zapewnienia płynności uczestnikom Systemu Ochrony, dlatego też zdecydowano, że musi on mieć pokrycie w instrumentach o wysokiej płynności, tj. dłużnych papierach wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa lub Narodowy Bank Polski oraz w aktywach przyjmowanych przez NBP, jako zabezpieczenie kredytu lombardowego. Bankom, które przystąpiły do Systemu Ochrony, konstrukcja ta gwarantuje, że w przypadku wystąpienia zagrożenia utraty bieżącej płynności, możliwe będzie na mocy decyzji Zarządu Spółdzielni Systemu Ochrony niezwłoczne, tj. w ciągu 24 godzin, wypłacenie uczestnikowi Systemu Ochrony kwoty stanowiącej równowartość depozytu obowiązkowego złożonego przez tego uczestnika.

Ważnym mechanizmem pomocowym w Systemie Ochrony jest Fundusz Zabezpieczający, tworzony z wpłat środków objętych zwolnieniem z opłat na rzecz BFG oraz wkładów pieniężnych. Wysokość składek, płatnych kwartalnie, ustalana jest na podstawie kwot wyliczonych przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny, skorygowanych wskaźnikiem wynikającym z oceny punktowej ustalonej zgodnie z Umową Systemu. Dodatkowo, dla uzupełnienia przez uczestników Systemu Ochrony stanu środków Funduszu Zabezpieczającego do poziomu 1 % środków gwarantowanych klientom, wnoszone są wkłady pieniężne przez uczestników proporcjonalnie do ich ekspozycji na ryzyko.

Banki spółdzielcze, które przystąpiły do Spółdzielni Systemu Ochrony mogą ubiegać się o zwolnienie przez Komisję Nadzoru Finansowego z wymogów:

- 1) art. 113 ust. 1 Rozporządzenia CRR;
- 2) art. 412 oraz art. 414 Rozporządzenia CRR (w części odnoszącej się do art. 412);
- 3) odliczania posiadanych przez bank spółdzielczy udziałów kapitałowych w Banku BPS S.A. do celów funduszy własnych na zasadzie indywidualnej.

Powyższe zwolnienia pozwalają bankom spółdzielczym m.in. na stosowanie skonsolidowanego wskaźnika LCR w ramach Systemu Ochrony, niestosowania wag ryzyka w odniesieniu do ekspozycji wobec innych uczestników Systemu, z wyjątkiem ekspozycji stanowiących podstawę pozycji kapitału podstawowego Tier I, pozycji dodatkowych w Tier I oraz pozycji w Tier II, zgodnie z art. 113 ust. 7 Rozporządzenia, skutkujących uwolnieniem kapitałów pozwalających na rozwój z jednoczesnym zachowaniem określonych standardów bezpieczeństwa obowiązujących w Systemie Ochrony oraz zaliczania akcji emitowanych przez uczestnika Systemu Ochrony do funduszy własnych. Do końca 2017 r. zgodę KNF uzyskało 289 banków spółdzielczych.

Kolejnym ważnym elementem jest obowiązek przygotowania przez banki planów naprawy wynikający z Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 14 lipca 2016 r. w sprawie planu naprawy banku oraz grupowego

planu naprawy, które weszło w życie w dniu 9 października 2016 r. Dla banków spółdzielczych – uczestników Systemu Ochrony w 2017 r. Spółdzielnia przygotowała Grupowy Plan Naprawy, który został złożony w KNF i oczekuje na akceptację.

4.2. Fundusze pomocowe i pożyczki podporządkowane

W celu wsparcia utrzymania bezpieczeństwa działalności prowadzonej przez banki spółdzielcze, w strukturze Zrzeszenia funkcjonowały dwa fundusze pomocowe, tj. Fundusz Pomocowy oraz Fundusz FAPA. Środki z nich pochodzące wspierały działalność banków spółdzielczych w zakresie zachowania (podtrzymania) bieżącej płynności, wdrożenia nowych technologii informatycznych, wsparcia finansowego przeprowadzanych procesów łączeniowych i programów postępowania naprawczego, a także zwiększenia funduszy własnych banków spółdzielczych.

Jednakże, wraz z utworzeniem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, nastąpiły zmiany w obszarze funkcjonowania funduszy.

Bank, realizując zalecenia Komisji Nadzoru Finansowego, stopniowo wygasza Fundusz Pomocowy. Od 31 grudnia 2015 r. zaprzestano udzielania zrzeszonym bankom spółdzielczym nowej pomocy finansowej oraz zwiększania stanu środków na rachunku tego Funduszu. W 2017 r. decyzją Rady Zrzeszenia ponownie została zmniejszona wysokość odpisu na Fundusz Pomocowy. Wskaźnik partycypacji członków Zrzeszenia w tym Funduszu obniżono z 0,15 % do 0,05 % stanu depozytów, od których naliczana jest rezerwa obowiązkowa, co spowodowało jego realne obniżenie. Zgromadzone środki są sukcesywnie zwracane bankom spółdzielczym. Kwota funkcjonujących pożyczek z Funduszu Pomocowego według stanu na 31.12. 2017 r. wyniosła 303,7 mln zł i dotyczyła 67 pożyczek podporządkowanych.

W 2017 roku Fundusz FAPA także funkcjonował w ograniczonym zakresie. Z uwagi na wypowiedzenie z dniem 31 grudnia 2014 r. przez Fundację Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA Umowy o administrowaniu środkami, od 1 stycznia 2015 r. nie były udzielane nowe pożyczki z tego Funduszu. Spłata rat funkcjonujących pożyczek odbywała się zgodnie z zawartymi umowami. Na dzień 31.12.2017 r. wszystkie pożyczki zostały spłacone, a środki zwrócone do Fundacji.

Tabela 2. Fundusze pomocowe oraz pożyczki udzielone bankom spółdzielczym (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 2017-2016	Dynamika 2017/2016
Fundusze pomocowe, z tego:	436 075	332 282	-103 793	76,2%
Fundusz Pomocowy	434 264	332 282	-101 982	76,5%
Fundusz FAPA	1 812	0	-1 812	-
Wykorzystanie śr. z funduszy pomocowych, z tego:	340 870	303 720	-37 150	89,1%
z Funduszu Pomocowego:	339 058	303 720	-35 338	89,6%
- pożyczki podporządkowane	336 058	303 720	-32 338	90,4%
- pozostałe (w tym głównie płynnościowe)	3 000	0	-3 000	-
z Funduszu FAPA	1 812	0	-1 812	-
Pożyczki podporządkowane udziel. ze środków własnych Banku:	2 200	2 200	0	100,0%
- dla niezrzeszonych banków spółdzielczych	2 200	2 200	0	100,0%

4.3. Kredyty konsorcjalne z udziałem banków spółdzielczych

Bank BPS S.A. współpracuje z bankami spółdzielczymi w zakresie udzielania kredytów w konsorcjach, wspierając tym samym ich aktywność kredytową oraz dywersyfikując ryzyko, co pozwala między innymi na finansowanie dodatkowych przedsięwzięć oraz na wykorzystanie nadpłynności banków spółdzielczych w celu zwiększenia ich rentowności. Wpływ na bezpieczny rozwój portfela kredytów konsorcjalnych Banku ma przede wszystkim znajomość rynku lokalnego przez banki spółdzielcze oraz ich doświadczenie w kredytowaniu wybranych klientów.

Wprowadzone w 2015 r. nowe zasady zawierania konsorcjów ze zrzeszonymi i współpracującymi bankami spółdzielczymi miały usprawnić i zoptymalizować proces procedowania wniosków konsorcjalnych oraz ograniczyć ryzyko kredytowe związane z tymi transakcjami. Jednakże, wprowadzone zmiany okazały się zbyt restrykcyjne dla banków spółdzielczych, co w powiązaniu ze zbyt długim czasem procedowania transakcji spowodowało istotne ograniczenie aktywności BS-ów na tym polu.

Na koniec 2017 roku bilansowy stan kredytów konsorcjalnych ukształtował się na poziomie 1,9 mld zł i w ciągu roku zmniejszył się o 121,4 mln zł. W ewidencji pozabilansowej odnotowano kwotę 129,4 mln zł, tj. wyższą niż przed rokiem o 54,0 mln zł.

Tabela 3. Należności kredytowe udzielone w konsorcjach z bankami spółdzielczymi* (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 2017-2016	Dynamika 2017/2016
Zaangażowanie bilansowe	2 001 117	1 879 731	-121 386	93,9%
Zaangażowanie pozabilansowe	75 403	129 389	53 986	171,6%
Razem	2 076 520	2 009 120	-67 400	96,8%

* Dane zarządcze Banku

4.4. Realizacja rozliczeń

W ramach działalności zrzeszeniowej Bank prowadzi obsługę elektronicznych rozliczeń pieniężnych, krajowych oraz zagranicznych.

Według stanu na 31 grudnia 2017 r. Centrum Rozliczeń Elektronicznych (CRE) Banku, w zakresie rozrachunków międzybankowych i międzyoddziałowych, obsługiwało rozliczenia 625 jednostek banków spółdzielczych i 36 jednostek rozliczeniowych Banku BPS S.A. oraz odpowiadało za poprawność i terminowość przeprowadzanych rozliczeń.

W 2017 r. odnotowano znaczący wzrost zleceń realizowanych w Zrzeszeniu BPS przez klientów Banku i banków spółdzielczych. Zwiększeniu uległy zarówno zlecenia wysłane jak i otrzymane.

Tabela 4. Zlecenia zrealizowane w Zrzeszeniu BPS (w szt.)

Wyszczególnienie	Zlecenia wysłane		Zmiana 2017-2016	Zlecenia otrzymane		Zmiana 2017-2016
	2016	2017		2016	2017	
Ilość zleceń wysłanych i otrzymanych za pośrednictwem ELIXIR						
Zlecenia BS	117 681 924	119 695 424	2 013 500	69 067 192	72 338 849	3 271 657
Zlecenia własne Banku BPS	6 389 290	7 258 829	869 539	3 022 083	3 124 521	102 438
Razem	124 071 214	126 954 253	2 883 039	72 089 275	75 463 370	3 374 095

Wyszczególnienie	Zlecenia wysłane		Zmiana 2017-2016	Zlecenia otrzymane		Zmiana 2017-2016
	2016	2017		2016	2017	
Ilość zleceń rozliczonych w ExpressElixir						
Zlecenia BS	4 213	8 059	3 846	2 879	7 502	4 623
Zlecenia własne Banku BPS	15 087	18 777	3 690	10 808	14 489	3 681
Razem	19 300	26 836	7 536	13 687	21 991	8 304
Ilość zleceń rozliczonych w systemie Sorbnet						
Zlecenia CRE -Sorbnet	67 798	92 244	24 446	115 440	139 478	24 038

W ubiegłym roku odnotowano również wzrost ilości realizowanych transakcji w obrocie dewizowym. Korzystne warunki cenowe oraz dostępność wielu rodzajów rozliczeń walutowych, spowodowały wzrost zainteresowania klientów współpracujących w zakresie transakcji międzynarodowych. Mogli oni w szybki i tani sposób dokonywać transferu środków dewizowych do kontrahentów na całym świecie.

Tabela 5. Transakcje w obrocie dewizowym (w szt.)

Waluta	Przekazy eksportowe		Zmiana 2017-2016	Przekazy importowe		Zmiana 2017-2016
	2016	2017		2016	2017	
AUD	96	71	-25	68	63	-5
CAD	187	223	36	171	142	-29
CHF	2 488	2 555	67	187	221	34
CZK	763	878	115	585	745	160
DKK	1 596	2 155	559	97	177	80
EUR	597 745	677 936	80 191	155 261	182 919	27 658
GBP	5 497	7 366	1 869	2 916	3 661	745
HUF	50	57	7	466	645	179
JPY	1	1	0	18	21	3
NOK	3 916	4 431	515	577	559	-18
PLN	12 057	9 845	-2 212	5 225	6 065	840
SEK	8 668	8 164	-504	443	514	71
USD	6 441	17 043	10 602	10 169	14 187	4 018
Razem	639 505	730 725	91 220	176 183	209 919	33 736

4.5. Karty bankowe i bankomaty

Oferta Banku w zakresie usług kartowych zawiera pełen wachlarz produktów. Należą do niej wydawnictwo i obsługa kart płatniczych, obsługa i rozliczanie bankomatów oraz instalacja, obsługa i rozliczanie terminali POS. Oferowane usługi należą do najnowocześniejszych na rynku. Oferta kart płatniczych obejmuje karty debetowe i kredytowe, zarówno dla klientów indywidualnych, jak i firmowych, w tym karty w technologii bezstykowej Visa payWave, MasterCard PayPass oraz Naklejka Zbliżeniowa Visa. W 2017 r. dodano do oferty również karty debetowe Visa rozliczane w walucie EUR. Wszystkie karty umożliwiają dokonywanie transakcji w bankomatach, terminalach POS oraz w Internecie. Transakcje wykonywane za pomocą kart w Internecie są chronione zabezpieczeniem 3D Secure w postaci kodu SMS. W Kartosferze jest zarejestrowanych 147 tys. użytkowników, którzy uruchomili zabezpieczenie 3D Secure dla 100 tys. kart.

Bank, jako Agent Rozliczeniowy, we współpracy z IT Card S.A. oferuje terminale POS akceptujące karty tradycyjne oraz bezstykowe, a także umożliwiające realizowanie transakcji cashback.

Tabela 6. Ilość kart w Zrzeszeniu BPS (w szt.)

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 2017-2016
Banki spółdzielcze, w tym:	845 887	915 586	69 699
karty debetowe	838 860	908 419	69 559
karty kredytowe	7 027	7 167	140
Bank BPS S.A., w tym:	35 661	36 085	424
karty debetowe	32 577	33 438	861
karty kredytowe	3 084	2 647	-437
Razem Zrzeszenie BPS, w tym:	881 548	951 671	70 123
karty debetowe	871 437	941 857	70 420
karty kredytowe	10 111	9 814	-297

Według stanu na 31.12.2017 r. w Zrzeszeniu BPS funkcjonowało 2 280 bankomatów. W placówkach Banku BPS instalowane są bankomaty sieci Planet Cash. Sieć bankomatów Zrzeszenia BPS pozostaje 3-cią pod względem liczebności sieci bankomatów na rynku polskim. Urządzenia są stopniowo doposażane w czytniki kart do wypłat zbliżeniowych.

Na koniec 2017 r. w Zrzeszeniu BPS funkcjonowało 26,3 tys. terminali POS służących do obsługi transakcji bezgotówkowych oraz 476 terminali POS w placówkach bankowych, umożliwiających realizację transakcji wypłaty gotówki (Cash Advance). Liczba terminali wzrasta wraz z zainteresowaniem klientów płatnościami bezgotówkowymi. Wygoda wykonywania transakcji bezgotówkowych w trybie zbliżeniowym napędza rozwój sieci terminali POS, w tym sieci urządzeń umiejscowionych w placówkach bankowych.

Tabela 7. Ilość bankomatów i terminali (w szt.)

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 2017-2016
Bankomaty	2 302	2 280	-22
Terminale POS	24 458	26 313	1 855
Terminale Cash Advance	459	476	17

Wraz ze wzrostem liczby terminali POS i wydanych kart nastąpił przyrost realizowanych transakcji kartowych. Klienci posiadający karty Zrzeszenia BPS w 2017 r. zrealizowali 94,6 mln szt. transakcji na kwotę 20,3 mld zł.

Tabela 8. Ilość i wartość transakcji zrealizowanych kartami w Zrzeszeniu BPS

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 2017-2016
Liczba zrealizowanych transakcji (mln szt.)	75,7	94,6	18,9
Wartość transakcji (mld zł)	16,8	20,3	3,5

4.6. *Inne usługi świadczone dla banków spółdzielczych*

W 2017 r. Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. kontynuował świadczenie odpłatnych usług na rzecz zrzeszonych banków spółdzielczych, m.in. w zakresie kontroli wewnętrznej instytucjonalnej oraz kontroli bezpieczeństwa informacji. Ponadto, Bank wspomagał banki spółdzielcze w zakresie zarządzania ryzykiem: stopy procentowej, walutowym, płynności, a także wyceny dłużnych papierów wartościowych.

Tabela 9. Przychody z tytułu odpłatnych usług świadczonych bankom spółdzielczym (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 2017-2016	Dynamika 2017/2016
Przychody ogółem, z tego z tytułu:	2 037	2 445	408	120,0%
- instytucjonalnej kontroli wewnętrznej	1 273	1 668	395	131,0%
- kontroli bezpieczeństwa informacji	156	168	12	107,7%
- wspomagania zarządzania ryzykiem	608	609	1	100,2%

Przychody Banku z tytułu świadczenia powyższych usług w 2017 r. wyniosły 2,4 mln zł i w porównaniu do wielkości odnotowanej przed rokiem zwiększyły się o 0,4 mln zł. Było to głównie rezultatem uzyskania wyższych niż w 2016 r. przychodów z tytułu instytucjonalnej kontroli wewnętrznej, w efekcie zmiany ceny świadczonej usługi w zakresie wykonywania powyższej kontroli.

V. *WSPÓŁPRACA Z INSTYTUCJAMI FINANSOWYMI*

W 2017 r. działania Banku koncentrowały się na poszerzaniu bądź kontynuacji współpracy z:

- 1) Bankiem Gospodarstwa Krajowego, m.in. w zakresie:
 - a) gwarancji de minimis PLD (Portfelowa Linia Gwarancyjna) - zawarto Aneks do Umowy portfelowej linii gwarancyjnej de minimis z dnia 4 marca 2013 r., w sprawie przedłużenia okresu dostępności gwarancji do czerwca 2018 r.,
 - b) gwarancji FG POIR - podpisano umowę portfelową linii gwarancyjnej, w ramach której Bank i zrzeszone banki spółdzielcze mogą udzielać kredytów dla innowacyjnych MSP z gwarancją finansowaną ze środków Funduszu Gwarancyjnego. Przyznany limit gwarancji wynosi 20 mln zł. Gwarancje FG POIR udzielane są bezpłatnie i mogą zabezpieczyć do 80 % kapitału kredytu. Maksymalna kwota gwarancji wynosi 2,5 mln euro, a okres trwania gwarancji nie może być dłuższy niż 20 lat,
 - c) gwarancji COSME - zawarto umowę portfelową linii gwarancyjnej z regwarancją udzielaną przez Europejski Fundusz Inwestycyjny (EFI), w ramach jednego z programów ramowych UE pn. "Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorców i MSP (COSME) 2014-2020". Przyznany limit gwarancji wynosi 20 mln zł. Na mocy powyższej umowy Bank i zrzeszone banki spółdzielcze mogą udzielać klientom z sektora MSP kredytów obrotowych i inwestycyjnych z gwarancją BGK. Gwarancje COSME mogą zabezpieczyć 80 % kapitału kredytu. Maksymalna kwota gwarancji wynosi 480 tys. zł,
 - d) gwarancji PES – w dniu 20 grudnia 2017 r. podpisano umowę o współpracy w ramach Funduszu Gwarancyjnego dla Podmiotów Ekonomii Społecznej (organizacje, takie jak m.in. fundacje, stowarzyszenia, spółdzielnie socjalne, pracy, inwalidów i niewidomych, realizujące cele społeczne i kierujące się przede wszystkim dobrem społeczeństwa). Na mocy powyższej umowy Bank oraz zrzeszone banki spółdzielcze będą mogły udzielać Podmiotom PES kredytów i pożyczek

zabezpieczonych z powołanego w BGK Funduszu Gwarancyjnego. Maksymalna kwota udzielonej gwarancji dla jednego podmiotu może wynieść do 500 tys. zł;

- 2) Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w zakresie wprowadzenia zmian do Umowy z dnia 25 marca 2015 r. z późn. zm. skutkujących:
 - a) wprowadzeniem nowego rodzaju gwarancji bankowej, tj. gwarancji zwrotu zaliczki z PROW 2014 – 2020 będącej zobowiązaniem Banku do zapłacenia ARiMR określonej kwoty w przypadku, gdy zleceniodawca gwarancji nie wywiąże się ze zobowiązań wynikających z uczestnictwa w działaniach i poddziałaniach Wspólnej Polityki Rolnej, realizowanej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020,
 - b) zwiększeniem stawek prowizyjnych w odniesieniu do udzielanych kredytów preferencyjnych z linii kredytowych - z 1,85 % do 2,00 %,
 - c) modyfikacją zasad przeprowadzania kontroli i monitoringu kredytów preferencyjnych;
- 3) Grupą MAK Investments w zakresie projektu zbudowania jednolitego Portalu Ubezpieczeniowego dla Zrzeszenia BPS, oferującego klientom zunifikowaną kompleksową ofertę ubezpieczeniową wielu zakładów ubezpieczeń. Dotychczas w ramach realizowanego projektu:
 - a) wynegocjowano warunki porozumienia operacyjnego określającego przyszły podział obowiązków pomiędzy Bankiem a podmiotem zarządzającym Portalem z ramienia MAK,
 - b) zakończono negocjację wzorów umów agencyjnych z kolejnymi zakładami ubezpieczeń, które zaoferowały swoje produkty ubezpieczeniowe w ramach Portalu,
 - c) kontynuowano prace związane z implementacją procesów wystawiania i obsługi ubezpieczeń w powstającym Portalu,
 - d) uzgodniono szczegółowe zapisy OWU (ogólne warunki ubezpieczenia) oraz taryf składek ubezpieczeń na życie.

W pierwszym etapie, tj. do końca II kwartału 2018 r., planowane jest udostępnienie Portalu z ofertą dla klientów detalicznych, w zakresie ubezpieczeń na życie, majątkowych i komunikacyjnych wybranym bankom spółdzielczym;
- 4) BPS Faktor S.A. polegającej na wdrożeniu w wybranych Oddziałach Banku pilotażowej akwizycji produktów faktoringowych. Realizowano szkolenia Doradców Biznesowych, zwiększające ich kompetencje w zakresie sprzedaży produktów faktoringowych oraz umiejętności w dziedzinie rozpoznawania potencjału faktoringowego klienta. Powyższe działania powinny w kolejnych okresach wpłynąć na zwiększenie sprzedaży tych produktów, co przy jednoczesnym wzroście wartości prowizji dystrybucyjnej (od 1 marca 2017 r. jej wysokość wynosi 0,5 % od wartości transakcji), przyczyni się do zwiększenia przychodów Banku z tego tytułu.

VI. WSPÓŁPRACA Z PODMIOTAMI ZALEŻNYMI BANKU

Bank w 2017 r. kontynuował współpracę ze spółkami zależnymi, które zapewniały kompleksową obsługę i dostęp do wystandaryzowanych produktów finansowych, zarówno dla klientów Banku, jak i zrzeszonych banków spółdzielczych. Należały do nich m.in.:

- 1) Dom Maklerski Banku BPS S.A. – oferuje usługi w zakresie wykonywania zleceń na regulowanym rynku giełdowym, prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie, na rynku Catalyst oraz

New Connect. W 2017 r. Spółka prowadziła swoją działalność poprzez sieć 6 Punktów Usług Maklerskich i za pośrednictwem Agenta Firmy Inwestycyjnej (Bank BPS), gdzie Bank występuje w roli oferującego produkty Domu Maklerskiego, a faktyczne czynności maklerskie wykonuje DM, do którego trafiają zlecenia. Na dzień 31.12.2017 r. DM prowadził łącznie 2 963 rachunki papierów wartościowych;

- 2) BPS TFI S.A. – zajmuje się tworzeniem otwartych i zamkniętych funduszy inwestycyjnych oraz ich zarządzaniem. Ponadto, Spółka oferuje szeroki zakres funduszy inwestycyjnych różnych klas aktywów, programy systematycznego inwestowania i usługi z zakresu zarządzania portfelami – „Asset Management”. W 2017 roku Spółka uruchomiła Pracownicze Programy Emerytalne oraz wprowadziła do sprzedaży nowe produkty oszczędnościowe – Indywidualne Konta Emerytalne (IKE) i Indywidualne Konta Zabezpieczenia Emerytalnego (IKZE);
- 3) BPS Leasing S.A. – świadczy kompleksowe usługi leasingu środków trwałych dla klientów Grupy Kapitałowej Banku BPS i zrzeszonych banków spółdzielczych. Spółka w 2017 r. rozwijała klasyczny model biznesowy oparty na finansowaniu transakcji kredytem celowym oraz kontynuowała współpracę w zakresie akwizycji i refinansowania transakcji leasingowych z Bankiem BPS S.A. i wybranymi bankami spółdzielczymi w oparciu o sprzedaż wierzytelności leasingowych. Na koniec ubiegłego roku Spółka posiadała podpisane 103 umowy o współpracę z bankami spółdzielczymi;
- 4) BPS Faktor S.A. – świadczy usługi faktoringowe dla klientów Banku oraz zrzeszonych banków spółdzielczych. Oferta produktowa Spółki obejmuje finansowanie w ramach faktoringu z regresem (niepełnego), faktoringu bez regresu (pełnego) oraz faktoringu odwrotnego (finansowanie dostaw). Dodatkowo, Spółka zapewnia klientom usługi monitorowania i administrowania należnościami, jak również dochodzenie roszczeń. W 2017 roku Spółka nawiązała bądź aktywowała współpracę z 50 bankami spółdzielczymi;
- 5) BPS Nieruchomości Sp. z o.o. – Spółka powołana do obsługi administracyjnej, zarządzania majątkiem Banku BPS S.A., podmiotów z Grupy BPS oraz innych podmiotów zewnętrznych. W 2017 r. Spółka zajmowała się wynajmem, zarządzaniem oraz bieżącym utrzymaniem 4 nieruchomości oraz świadczyła usługi dotyczące przedsięwzięć deweloperskich i inspekcji budowlanych na rzecz banków spółdzielczych;
- 6) BPS Grzybowska 81 Sp. z o.o. – Spółka celowa, której głównym zadaniem jest świadczenie usług najmu pomieszczeń oraz wyposażenia dla Banku BPS S.A. oraz Spółek z Grupy Kapitałowej BPS;
- 7) IT BPS Sp. z o.o. – jest producentem i integratorem rozwiązań informatycznych obsługujących instytucje z sektora bankowego, administruje systemami informatycznymi Banku BPS i banków spółdzielczych oraz nadzoruje prace i rozwój infrastruktury technicznej w całym Zrzeszeniu. Podmiot wdraża oprogramowania i aplikacje, świadczy usługi szkoleniowe i konsultingowe, buduje i integruje zarówno sieci lokalne, jak i rozległe sieci komputerowe, dostarcza i instaluje sprzęt komputerowy. Spółka opracowuje rozwiązania IT dla podmiotów z Grupy Kapitałowej Banku BPS i banków spółdzielczych oraz zapewnia niezbędne systemy informatyczne;
- 8) BPS Doradztwo S.A. – prowadzi działalność w sferze usług doradztwa finansowego;
- 9) Veni S.A. - powołana w celu restrukturyzacji majątku jednego z kredytobiorców Banku;
- 10) ABC Finanse S.A. – powołana w celu obrotu wierzytelnościami trudnymi.

W marcu 2017 r. nastąpiło otwarcie likwidacji Spółki BS Leasing S.A. Spodziewane wykreślenie Spółki z KRS planowane jest na II połowę 2018 r.

W grudniu 2017 roku Bank BPS S.A. przestał być akcjonariuszem Spółki Centrum Finansowe Banku BPS S.A.

VII. RYNEK PIENIĘŻNY I KAPITAŁOWY

Polityka inwestycyjna Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. w 2017 r. związana była ściśle z uwarunkowaniami makroekonomicznymi oraz z bieżącą sytuacją na rynku międzybankowym. Podobnie jak w latach poprzednich koncentrowała się na realizacji zadań zrzeszeniowych, tj. głównie na obsłudze finansowej banków spółdzielczych, zagospodarowywaniu nadwyżek środków pieniężnych oraz zapewnianiu bezpieczeństwa płynnościowego Zrzeszenia.

Środki pozyskane przez Bank na rynku pieniężnym i kapitałowym na koniec 2017 r. wyniosły 19,9 mld zł i w porównaniu do stanu odnotowanego przed rokiem wzrosły o 3,4 mld zł, tj. o 20,8 %.

Tabela 10. Środki pozyskane na rynku pieniężnym i kapitałowym (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 2017-2016	Dynamika 2017/2016
Środki pozyskane*, z tego:	16 499 260	19 929 584	3 430 324	120,8%
Zobowiązania wobec banków spółdzielczych, z tego:	16 062 169	19 242 566	3 180 397	119,8%
- depozyty banków spółdzielczych**	15 586 670	18 562 067	2 975 397	119,1%
- Bankowe Papiery Wartościowe	400 000	605 000	205 000	151,3%
- obligacje zwykłe niepodporządkowane	75 499	75 499	0	100,0%
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	0	249 927	249 927	-
Zobowiązania podporządkowane Banku	437 091	437 091	0	100,0%

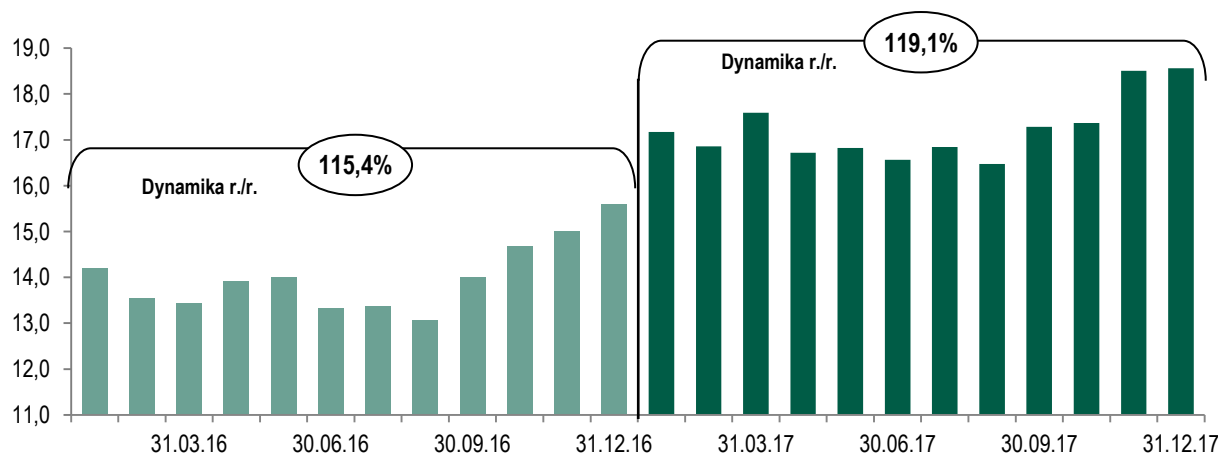
* z wyłączeniem odsetek bilansowych oraz korekty wartości

** z wyłączeniem środków zgromadzonych na Funduszu Pomocowym

Największy udział w strukturze pozyskanych środków stanowią zobowiązania wobec banków spółdzielczych. BS-y swoje nadwyżki finansowe lokują w Banku w formie depozytów (złotowych i walutowych), w tym depozytu obowiązkowego oraz obligacji płynnościowych.

Według stanu na 31.12.2017 r. depozyty banków spółdzielczych ukształtowały się na poziomie 18,6 mld zł i w ciągu roku zwiększyły się o 3,0 mld zł, tj. o 19,1 %.

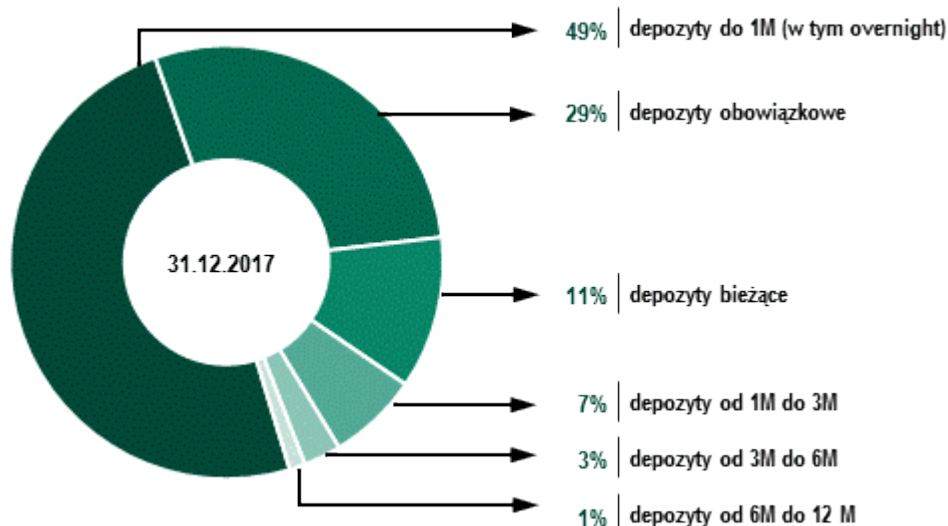
Rysunek 7. Depozyty banków spółdzielczych (łącznie z depozytem obowiązkowym) (w mld zł)

Wzrost depozytów banków spółdzielczych w 2017 r. był przede wszystkim rezultatem znacznego zwiększenia środków klientów banków spółdzielczych (wyплаты dofinansowań i dotacji unijnych oraz program 500 plus). Dodatkowo, Bank prowadzi szereg działań mających na celu dywersyfikację i podniesienie atrakcyjności oferty inwestycyjnej dla zrzeszonych banków spółdzielczych. Należą do nich m.in.: stosowanie w wybranych terminach promocyjnego podwyższonego oprocentowania dla depozytów, jak również zmiany wprowadzone w IV kwartale 2016 r. w zakresie przyjmowania zleceń od banków spółdzielczych na zakup bonów pieniężnych NBP (ograniczenia wartości zlecenia do wysokości środków dostępnych na rachunku bieżącym BS).

Większość swoich środków zrzeszone banki lokowały w depozyty krótkoterminowe (do 1 miesiąca), co związane było z chęcią elastycznego zarządzania bieżącą płynnością oraz stosunkowo płaską krzywą stóp procentowych, co zwiększało atrakcyjność cenową depozytów o krótszych terminach.

Rysunek 8. Struktura terminowa depozytów banków spółdzielczych* według stanu na 31.12.2017 r.

* dane zarządcze Banku

Banki spółdzielcze część swoich środków lokują również w formie depozytu obowiązkowego. Zgodnie z zapisami Załącznika nr 2 do Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, jego wysokość ustalana jest w styczniu i lipcu każdego roku i stanowi kwotę odpowiadającą 9 % średniego stanu depozytów poszczególnych uczestników Systemu Ochrony w czerwcu i grudniu każdego roku, od którego jest naliczana rezerwa obowiązkowa. Według stanu na 31.12.2017 r. na rachunkach depozytu obowiązkowego złożone były środki o wartości 5,3 mld zł, określone na podstawie aktualizacji dokonanej w lipcu 2017 r. W porównaniu do stanu odnotowanego przed rokiem, kwota ta zwiększyła się o 0,5 mld zł, tj. o 11,0 %.

W celu dostosowania struktury bilansu do wymogów płynnościowych (LCR), ofertę Banku skierowaną do banków spółdzielczych poszerzono o obligacje płynnościowe 3, 6 i 12 miesięczne, tj. Bankowe Papiery Wartościowe. Na koniec 2017 r. ich stan ukształtował się na poziomie 605,0 mln zł, tj. wyższym niż przed rokiem o 205,0 mln zł. Bank w ubiegłym roku wyemitował powyższe instrumenty w następujących miesiącach: w lutym, kwietniu, sierpniu i grudniu. Nominały i terminy emisji dostosowywane były do potrzeb płynnościowych Zrzeszenia, z uwzględnieniem wymogów w zakresie minimalnego poziomu LCR zarówno w ujęciu indywidualnym Banku, jak i skonsolidowanym za uczestników Systemu Ochrony.

Bank w 2016 r. przeprowadził emisję obligacji zwykłych niepodporządkowanych, o terminie zapadalności 10 lat. W 2017 r. kwota objętych przez banki spółdzielcze obligacji nie uległa zmianie i na koniec 2017 r. wyniosła 75,5 mln zł.

Według stanu na 31.12.2017 r. w bilansie Banku zaewidencjonowano kwotę zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu (0,2 mld zł). Powyższa sytuacja związana była z zawarciem transakcji repo, w celu zapewnienia dodatkowego finansowania po korzystnych stawkach, w związku z rozbudową portfela skarbowych papierów wartościowych.

Wartość zobowiązań podporządkowanych na koniec 2017 r. wyniosła 437,1 mln zł i w ciągu minionego roku nie uległa zmianie.

Według stanu na 31.12.2017 r. środki angażowane na rynku pieniężnym i kapitałowym wyniosły łącznie 13,0 mld zł i w porównaniu do poziomu odnotowanego przed rokiem zwiększyły się o 3,1 mld zł, tj. o 31,3 %.

Tabela 11. Środki angażowane na rynku pieniężnym i kapitałowym (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 2017-2016	Dynamika 2017/2016
Środki angażowane, z tego:	9 917 331	13 024 093	3 106 762	131,3%
Rachunki bieżące	216 580	279 065	62 485	128,9%
Lokaty międzybankowe	287 557	402 673	115 116	140,0%
Dłużne papiery wartościowe*	8 526 168	11 438 970	2 912 802	134,2%
Inwestycje kapitałowe	887 026	903 385	16 359	101,8%

* z uwzględnieniem instrumentów dłużnych zaliczonych do kredytów i pożyczek

Bank lokując pozyskane środki na rynku pieniężnym i kapitałowym stosował przede wszystkim zasadę efektywnego i bezpiecznego zarządzania płynnością Zrzeszenia BPS, z uwzględnieniem wszystkich rekomendacji i regulacji nadzorczych. Dlatego też, w 2017 r. znaczną część środków angażowano w instrumenty skarbowe. Bank prowadził politykę inwestycyjną mając na uwadze ograniczanie ekspozycji narażonych na ryzyko stopy procentowej i walutowe, zgodnie z nałożonymi limitami zaangażowania.

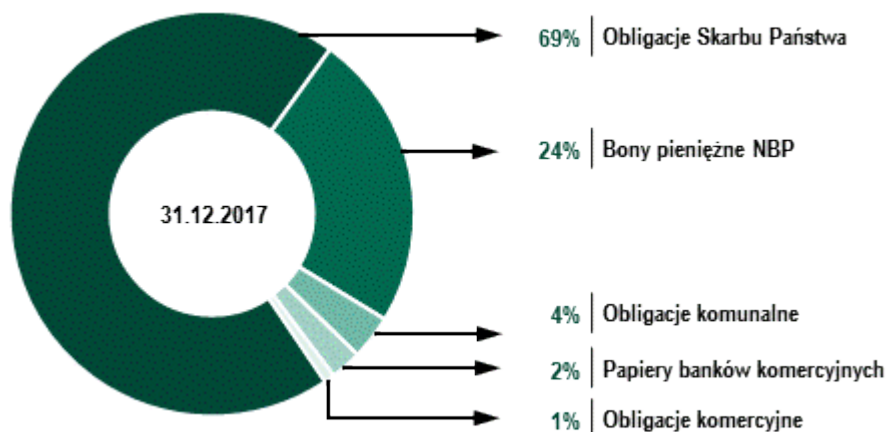
Stan dłużnych papierów wartościowych na 31 grudnia 2017 r. wyniósł 11,4 mld zł i w ciągu roku zwiększył się o 2,9 mld zł, tj. o 34,2 %. Wielkość portfela powyższych papierów uzależniona jest przede wszystkim od poziomu pozyskanych pasywów, w tym głównie od zobowiązań wobec banków spółdzielczych. Wzrost środków BS w 2017 r. spowodował zwiększenie portfela omawianych instrumentów.

Tabela 12. Stan dłużnych papierów wartościowych (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 2017-2016	Dynamika 2017/2016
Dłużne papiery wartościowe, z tego:	8 526 168	11 438 970	2 912 802	134,2%
Bony pieniężne	690 168	2 722 639	2 032 471	394,5%
Obligacje Skarbu Państwa	7 122 086	7 934 463	812 377	111,4%
Obligacje komunalne	335 412	403 674	68 262	120,4%
Obligacje komercyjne	51 366	93 697	42 331	182,4%
Papiery banków komercyjnych	327 136	284 497	-42 639	87,0%

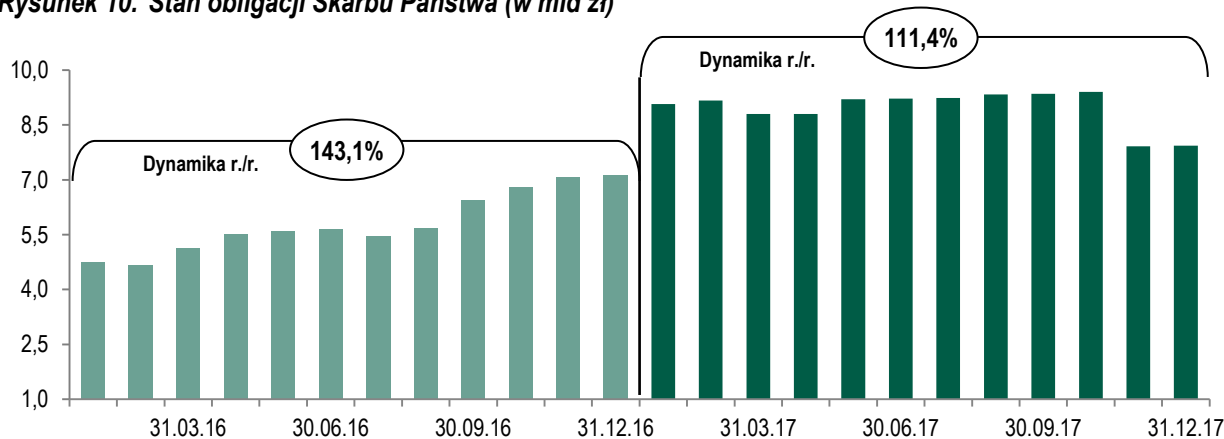
Największy udział w portfelu papierów dłużnych stanowiły Obligacje Skarbu Państwa. Według stanu na 31.12.2017 r. wyniosły one 7,9 mld zł i stanowiły blisko 70 % wszystkich papierów wartościowych.

Rysunek 9. Struktura portfela papierów dłużnych według emitentów

Na przestrzeni 2017 r. stan Obligacji Skarbu Państwa powiększył się o 0,8 mld zł, tj. o 11,4 %. Rozbudowę portfela powyższych instrumentów rozpoczęto w IV kwartale 2016 r. ze względu na wysoką rentowność oraz oczekiwanie na wzrost cen obligacji o zmiennym oprocentowaniu. W listopadzie 2017 r. Bank wykorzystując korzystne warunki rynkowe dokonał częściowej ich sprzedaży (na kwotę ok. 1,5 mld zł), realizując na nich znaczący zysk.

Rysunek 10. Stan obligacji Skarbu Państwa (w mld zł)

W 2017 r. największy wzrost instrumentów dłużnych odnotowano w przypadku bonów pieniężnych (o 2,0 mld zł), co związane było przede wszystkim z koniecznością utrzymywania powyższych instrumentów na wymaganym poziomie, ponieważ stanowią one zabezpieczenie depozytu obowiązkowego, Funduszu Zabezpieczającego SOZ, środków pod BFG oraz Funduszu Przemysłowej Restrukturyzacji.

Na przestrzeni 2017 r. odnotowano również zwiększenie:

- obligacji komunalnych (o 68,3 mln zł), w rezultacie wygranych przetargów na objęcie emisji obligacji jednostek samorządu terytorialnego;
- obligacji komercyjnych (o 42,3 mln zł), w efekcie zakupu obligacji dwóch podmiotów z rocznym terminem zapadalności i korzystnym oprocentowaniem.

Niewielki spadek nastąpił natomiast w przypadku papierów banków komercyjnych (o 42,6 mln zł), głównie na skutek obniżającej się rentowności powyższych papierów i w konsekwencji braku papierów spełniających oczekiwaną relację zysku do ryzyka.

Stan inwestycji kapitałowych na koniec 2017 r. wyniósł 903,4 mln zł i w ciągu roku zwiększył się o 16,4 mln zł, tj. o 1,8 %.

Tabela 13. Stan inwestycji kapitałowych (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 2017-2016	Dynamika 2017/2016
Inwestycje kapitałowe, z tego:	887 026	903 385	16 359	101,8%
Inwestycje w jednostki podporządkowane	599 664	611 105	11 441	101,9%
Akcje mniejszościowe	32 659	38 664	6 005	118,4%
Udziały mniejszościowe	168	159	-9	94,6%
Jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych	254 535	253 457	-1 078	99,6%

Wzrost inwestycji kapitałowych w 2017 r. odnotowano przede wszystkim w przypadku inwestycji w jednostki podporządkowane (o 11,4 mln zł), co było rezultatem zwiększenia zaangażowania kapitałowego Banku w podmioty zależne. W ubiegłym roku dokonano:

- dokapitalizowania spółki Veni S.A., poprzez objęcie przez Bank emisji akcji serii C i D o wartości 87,1 mln zł, co miało związek z restrukturyzacją sposobu finansowania Spółki i umożliwiło jednorazową spłatę większości zobowiązań względem Banku. Niemniej, na zaangażowanie kapitałowe w Spółkę we wrześniu i październiku 2017 r. utworzone zostały odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości na łączną kwotę 41,1 mln zł,
- dokapitalizowania BPS Nieruchomości Sp. z o.o. na kwotę 2,0 mln zł, poprzez objęcie 20 tys. nowych udziałów o wartości nominalnej 100,0 zł każdy i pokrycie w całości wkładem niepieniężnym w postaci nieruchomości gruntowej,
- dotworzenia odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości na DM Banku BPS S.A. (5,3 mln zł) oraz BPS Doradztwo S.A. (6,5 mln zł), z uwagi na ich trudną sytuację finansową,
- sprzedaży wszystkich posiadanych przez Bank akcji Centrum Finansowego Banku BPS S.A. (6,7 mln zł).

Ponadto, zmniejszeniu uległo zaangażowanie Banku w certyfikaty inwestycyjne (o 18,0 mln zł), w związku z prowadzonym procesem restrukturyzacji funduszy inwestycyjnych.

Akcje mniejszościowe w porównaniu do stanu odnotowanego na koniec 2016 r. zwiększyły się o 6,0 mln zł, co było efektem wzrostu wartości zaangażowania Banku w Visa Inc., na skutek aktualizacji dodatniej korekty ceny zakupu akcji posiadanych w Spółce do wartości rynkowej.

VIII. DZIAŁALNOŚĆ HANDLOWA BANKU

Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. prowadzi niekonkurencyjną wobec zrzeszonych banków spółdzielczych działalność komercyjną poprzez sieć liczącą 36 placówek sprzedażowych na terenie kraju. Szeroka i różnorodna oferta produktowa Banku dostosowywana jest na bieżąco do preferencji i potrzeb klientów - obejmuje produkty związane z oszczędzaniem i inwestowaniem, a także zapewnia wachlarz usług dodatkowych. W swojej

działalności Bank stosuje podział klientów na następujące segmenty rynkowe:

- 1) bankowość detaliczną;
 - 2) biznes, w tym jednostki samorządu terytorialnego;
 - 3) agrobiznes;
 - 4) wspólnoty mieszkaniowe,
- którym oferuje dostosowaną do ich potrzeb ofertę produktową.

8.1. Oferta produktowa Banku

Segment bankowości detalicznej

Oferta depozytowa

W swojej ofercie dla klientów detalicznych Bank posiada pełną gamę produktów oszczędnościowych, rozliczeniowych oraz kart płatniczych. Klientom tym proponuje się m.in.:

- 1) wygodneKonto – które łączy zalety obsługi rachunku bankowego przez Internet z tradycyjną obsługą w oddziale, dzięki czemu daje swobodę decyzji dotyczących użytkowania konta;
- 2) talentKonto – unikalny na rynku zestaw produktów i usług skierowany do dzieci i młodzieży do lat 18, który przygotowuje do pierwszych kontaktów ze światem finansów oraz uczy zarządzania własnymi oszczędnościami. Zawiera on rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy oraz oszczędnościowy, a młodzieży powyżej 13 roku życia umożliwia korzystanie z nowoczesnej bankowości internetowej oraz karty debetowej z funkcjonalnością zbliżeniową;
- 3) IKonto – rachunek skierowany do studentów i osób, które cenią wygodę obsługi rachunku bankowego przez Internet. Pozwala swobodnie korzystać z nowoczesnego systemu bankowości internetowej e25;
- 4) VIPKonto - rachunek dla osób korzystających z indywidualnych rozwiązań. W ramach jednej opłaty za konto klient otrzymuje szeroki zakres produktów i usług, może korzystać z bezpłatnych wypłat z bankomatów w kraju i na świecie oraz automatycznie lokować środki na atrakcyjnie oprocentowanej lokacie nocnej;
- 5) POL- IKE – idealne rozwiązanie dla klientów, którzy już teraz myślą o zabezpieczeniu swojej przyszłości na emeryturze. Indywidualne Konto Emerytalne daje możliwość długoterminowego odkładania pieniędzy, a dzięki zwolnieniu zysków z podatku dochodowego, pozwala osiągnąć wyższy zysk niż z innych form oszczędzania;
- 6) Rachunek walutowy – idealne rozwiązanie dla klientów pracujących za granicą, zarabiających w walucie wymienialnej lub często podróżujących poza granice kraju. Rachunek umożliwia gromadzenie środków, a także przeprowadzanie rozliczeń w walucie. Zapewnia wygodę oraz bezpieczeństwo operacji na koncie.

Uzupełnieniem powyższej oferty jest rachunek oszczędnościowy (Pol-efekt), dający możliwość deponowania środków na wysoko oprocentowanym rachunku oraz swobodę ich wybierania bez utraty odsetek.

Bank oferuje również swoim klientom lokaty, takie jak:

- 1) Lokata 365 – atrakcyjnie oprocentowana, wygodna lokata odnawialna umożliwiaująca zdeponowanie środków na indywidualnie określoną liczbę dni;
- 2) Lokata Progres 10 – lokata o progresywnie wzrastającym oprocentowaniu.

Dodatkowo, za pośrednictwem spółek zależnych BPS TFI S.A. i Domu Maklerskiego Banku BPS S.A., Bank proponuje swoim klientom bogatą ofertę produktów rynku kapitałowego, tj. szeroki wybór funduszy

inwestycyjnych różnych klas aktywów, programy systematycznego inwestowania oraz usługi z zakresu zarządzania portfelami – „Asset Management” oraz innych alternatywnych form inwestowania.

Oferta kredytowa

Bank BPS S.A. posiada w swojej ofercie szeroką gamę produktów kredytowych, takich jak:

- 1) Kredyt Mój Dom, przeznaczony na finansowanie zakupu nieruchomości na rynku pierwotnym i wtórnym oraz celów powiązanych z nieruchomością, jak remont, wykończenie, modernizacja czy zakup pomieszczeń gospodarczych. W ramach kredytu klient może skorzystać z finansowania kosztów na poziomie 90 % LTV z okresem kredytowania wynoszącym do 30 lat;
- 2) Kredyt Mieszkanie dla Młodych, który umożliwia dofinansowanie wkładu własnego dla osób do 35 lat, kupujących własne mieszkanie na rynku pierwotnym i wtórnym;
- 3) Kredyt konsolidacyjny, który umożliwia konsolidację kredytów zabezpieczonych hipotecznie oraz kredytów konsumpcyjnych. Wysokość kredytu w przypadku finansowania m.in. kredytu zabezpieczonego hipotecznie wynosi 80 % LTV z okresem kredytowania do 25 lat;
- 4) Uniwersalny kredyt hipoteczny, który przeznaczony jest na dowolny cel. Główną zaletą kredytu jest brak konieczności rozliczenia wykorzystania kredytu oraz wysoka kwota uzależniona od wysokości zabezpieczenia hipotecznego. Maksymalny poziom kredytu wynosi 60 % LTV i okres kredytowania do 15 lat. Wysokość oprocentowania jest konkurencyjna w stosunku do kredytów konsumpcyjnych;
- 5) Bezpieczna Gotówka, która przeznaczona jest na dowolny cel. Charakteryzuje się korzystnym oprocentowaniem w porównaniu do wielu ofert banków komercyjnych. Kredyt może być udzielony bez dodatkowego zabezpieczenia do kwoty 100 000 zł z okresem kredytowania wynoszącym do 8 lat;
- 6) Kredyt odnawialny w ROR, który udzielany jest posiadaczom rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych z regularnymi wpływami. Wysokość kredytu zależna jest od długości okresu posiadania rachunku oraz wysokości wpływów. Maksymalna kwota kredytu wynosi 80 tys. zł. W okresie korzystania z kredytu klient może spłacać wyłącznie odsetki od wykorzystanego limitu kredytu w ROR;
- 7) Kredyt studencki, który skierowany jest do studentów wszystkich poziomów studiów (studia licencjackie, magisterskie, doktoranckie), z przeznaczeniem na pokrycie kosztów studiów. Kredyt związany jest z dofinansowaniem do odsetek dla klientów z niskim poziomem dochodów przez BGK lub ARiMR. Przez okres studiów oraz 2 lata po ich ukończeniu klient opłaca jedynie część kosztów odsetkowych, następnie długość okresu spłaty uzależniona jest od długości okresu wykorzystania środków z kredytu i wynosi nie mniej niż okres pobierania środków z kredytu. Klienci znajdujący się na liście najlepszych studentów oraz dokumentujący złą sytuację finansową mogą ubiegać się o umorzenie kredytu (w przypadku klientów o trudnej sytuacji finansowej o umorzeniu decyduje Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego);
- 8) Kredyt inwestycyjny, który przeznaczony jest na sfinansowanie zakupu na rynku wtórnym papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu zorganizowanego, na nabycie papierów wartościowych w związku z realizacją prawa pierwszeństwa w objęciu akcji nowej emisji oraz na spłatę zadłużenia z tytułu zakupu poprzez DM papierów wartościowych na warunkach odroczonego terminu zapłaty. Wysokość kredytu może wynosić do 200 % środków własnych na rachunku inwestycyjnym. Okres kredytowania wynosi do 12 miesięcy i jest automatycznie przedłużony na kolejny okres, przedłużenie okresu kredytowania odbywa się bez konieczności podpisywania aneksu / nowej umowy kredytowej.

Oferta kredytów hipotecznych wsparta jest promocją cenową związaną z zakupem dodatkowych produktów. Oferta promocyjna od 2 lat plasuje kredyty hipoteczne Banku BPS S.A. w czołówkach niezależnych rankingów i wpływa pozytywnie na osiągnięcie celów sprzedażowych i przychodowych.

W ramach wsparcia sprzedaży kredytów konsumpcyjnych (Bezpieczna Gotówka, odnawialny kredyt w ROR oraz kart kredytowych) Bank wprowadził i kontynuuje akcję promocyjną bazującą na decyzjach pre-approved pod nazwą „Szybki kredyt bez zaświadczeń”. Oferta skierowana jest do stałych klientów Banku, którzy systematycznie zasilają rachunek ROR oraz spełniają kryteria związane ze zdolnością i wiarygodnością kredytową. Akcja pozwala zwiększyć współczynnik uproduktowania klientów oraz zwiększenia przychodów związanych z relacją z klientem.

W ramach akcji promocyjnych Bank wprowadza akcje promujące karty kredytowe i debetowe celem zwiększenia portfela użytkowników kart oraz poziomu przychodów związanych z posiadaniem i użytkowaniem kart.

Segment bankowości biznesowej

Oferta depozytowa

Dla mikro, małych i średnich firm przygotowana jest oferta dopasowana do segmentu wykonywanej działalności i jej specyfiki:

- 1) Startkonto – dla energicznie rozpoczynających działalność gospodarczą niezależnie od formy prowadzonej księgowości;
- 2) Profitkonto – dla przedsiębiorczych, którzy chcą ponosić niskie koszty obsługi konta;
- 3) Premiumkonto – dla profesjonalistów, potrzebujących konta indywidualnie dopasowanego do charakteru wykonywanej działalności.

Dodatkowo, w ofercie znajdują się również rachunki pomocnicze umożliwiające wydzielenie środków na określone cele np. składki ZUS lub płace. Rachunki te prowadzone są zarówno w złotych, jak i w walutach wymienialnych (EUR, USD, GBP).

W ramach rachunków powierniczych swoim klientom Bank proponuje:

- 1) Rachunek powierniczy – który zabezpiecza środki finansowe w transakcjach między kontrahentami. Służy do gromadzenia środków pieniężnych powierzonych posiadaczowi rachunku przez osobę trzecią na podstawie odrębnej umowy. Zgromadzone środki mogą zostać wypłacone posiadaczowi rachunku w momencie spełnienia warunków określonych w umowie rachunku powierniczego;
- 2) Zamknięty mieszkaniowy rachunek powierniczy – to rachunek należący do dewelopera, który zasila nabywcę na cele określone w umowie deweloperskiej. Wypłata środków deweloperowi następuje jednorazowo, po przeniesieniu na nabywcę prawa własności lokalu mieszkalnego lub domu;
- 3) Otwarty mieszkaniowy rachunek powierniczy – to rachunek należący do dewelopera, służący gromadzeniu pieniędzy wpłacanych przez nabywcę na cele określone w umowie deweloperskiej. Wypłata środków z rachunku następuje w transzach zgodnych z harmonogramem. Każdorazowa wypłata pieniędzy wymaga stwierdzenia przez Bank zakończenia realizacji danego etapu prac.

W ramach produktów oszczędnościowych oferowanych klientom biznesowym dostępne są między innymi:

- 1) Rachunek Lokacyjny – rachunek, dzięki któremu w wygodny i efektywny sposób można oszczędzać pieniądze. Daje możliwość wpłaty w dowolnej kwocie i czasie oraz wypłaty bez utraty odsetek;

- 2) Lokata 365 – wygodna lokata odnawialna umożliwiająca zdeponowanie środków na indywidualnie określoną liczbę dni;
- 3) Lokata O/N – jednodniowa lokata, na którą przeksięgowywane są automatycznie salda środków pieniężnych stanowiące nadwyżki na rachunkach rozliczeniowych.

Oferta kredytowa

Oferta produktów kredytowych przeznaczonych dla klientów biznesowych zawiera m.in.:

- 1) Kredyt w rachunku bieżącym MIKRO – uproszczony kredyt odnawialny przeznaczony dla klientów, których przychody z tytułu prowadzonej działalności nie przekroczyły 5 mln zł i zaangażowanie kredytowe w Banku (wraz z wnioskowaną transakcją) nie przekracza 2 mln zł. Kredyt udzielany jest na 24 miesiące z możliwością odnowienia na kolejny okres bez konieczności spłaty zadłużenia;
- 2) Kredyt w rachunku bieżącym – odnawialny kredyt w rachunku bieżącym, przeznaczony na finansowanie bieżącej działalności firmy w sytuacji przejściowego braku środków własnych. Każda spłata części lub całości wykorzystanej kwoty kredytu powoduje podwyższenie wolnego salda do ponownego wykorzystania w całym okresie kredytowania. Kredyt udzielany jest na 24 miesiące z możliwością odnowienia na kolejny okres bez konieczności spłaty zadłużenia;
- 3) Kredyt obrotowy – kredyt w rachunku kredytowym, udzielany w PLN i walutach obcych (EUR, USD), przeznaczony na zakup majątku obrotowego (zapasów, środków do produkcji itp.), uruchamiany po przedstawieniu faktury. Okres kredytowania dostosowywany jest do potrzeb klienta (nawet do 36 m-cy);
- 4) Kredyt rewalwingowy – odnawialny kredyt obrotowy, ewidencjonowany w rachunku kredytowym. Jest formą finansowania, w której Bank określa maksymalny limit zadłużenia do wykorzystania;
- 5) Kredytowa linia hipoteczna – długoterminowy kredyt zabezpieczony hipotecznie, przeznaczony na finansowanie dowolnego celu, związanego z prowadzoną działalnością. Maksymalna kwota kredytu wynosi 5 mln zł lub 70 % wartości nieruchomości będącej przedmiotem zabezpieczenia. Klient otrzymuje możliwość korzystania z limitu kredytowego w formie kredytu odnawialnego przez okres 5 lat (po tym okresie kredyt podlega ratalnej spłacie). Maksymalny okres kredytowania to 15 lat;
- 6) Szybka inwestycja – uproszczony kredyt inwestycyjny, przeznaczony na finansowanie nakładów inwestycyjnych związanych z zakupem środków trwałych (maszyny, urządzenia, środki transportu czy nieruchomości). Kredyt udzielany jest do kwoty 1 mln zł z okresem kredytowania do 15 lat. Kredyt nie wymaga prognoz i biznesplanu;
- 7) Kredyt inwestycyjny – kredyt przeznaczony na realizację przedsięwzięć rozwojowych i przedsięwzięć inwestycyjnych związanych ze stworzeniem nowego lub powiększeniem istniejącego majątku trwałego firmy;
- 8) Kredyty pomostowe:
 - Kredyt pomostowy Unia Biznes – przeznaczony dla tych klientów, którzy w związku z realizacją projektów inwestycyjnych ubiegają się o dotacje z funduszy Unii Europejskiej (możliwość sfinansowania nawet do 100 % wartości przedsięwzięcia). Kredyt udzielany jest w kilku walutach, na okres do 15 lat z okresem realizacji inwestycji do 5 lat;
 - Kredyt technologiczny – przeznaczony dla tych klientów Banku, którzy posiadając status mikro, małego lub średniego przedsiębiorstwa, będą realizować inwestycję technologiczną i będą ubiegać się o dotację w formie premii technologicznej przyznawanej przez Bank Gospodarstwa Krajowego;

- 9) Wykup wierzytelności handlowych – wykup wierzytelności handlowych jest dogodną formą poprawy bieżącej płynności finansowej Przedsiębiorcy (Zbywcy), któremu przysługują wierzytelności od kontrahentów (Dłużników). Bank w ramach przyznanego Zbywcy limitu nabywa poszczególne wierzytelności z prawem do regresu (roszczenia zwrotne) po otrzymaniu zgody Dłużnika na cesję wierzytelności. W wyniku nabycia wierzytelności, Bank BPS S.A. staje się wierzycielem Dłużnika, a Zbywca otrzymuje szybciej płatność wierzytelności;
- 10) Gwarancje i poręczenia. Bank udziela poręczeń, gwarancji, regwarancji, potwierdzeń gwarancji oraz podejmuje inne czynności z zakresu obsługi gwarancji wystawionych przez inne banki. W zależności od rodzaju zobowiązania Bank oferuje następujące rodzaje gwarancji:
- gwarancja przetargowa (wadialna),
 - gwarancja zwrotu zaliczki,
 - gwarancja należytego wykonania umowy,
 - gwarancja spłaty kredytu,
 - gwarancja terminowej zapłaty (zabezpieczająca należności za zakupione towary i usługi),
 - gwarancja zapłaty rat leasingowych,
 - gwarancja stanowiąca zabezpieczenie akcyzowe,
 - gwarancja zabezpieczająca zapłatę długu celnego,
 - gwarancja zabezpieczająca wypłatę nagród osobom wygrywającym w ramach loterii,
 - gwarancja potwierdzająca posiadanie sytuacji finansowej zapewniającej podjęcie i prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie transportu drogowego,
 - gwarancja stanowiąca kaucję gwarancyjną zabezpieczającą kwoty podatku lub zaległości podatkowych w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa,
 - gwarancja zwrotu zaliczki z PROW 2014-2020 (Program Rozwoju Obszarów Wiejskich) oraz w zakresie mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej;
- 11) Gwarancje BGK. Bank udziela kredytów z gwarancjami Banku Gospodarstwa Krajowego udzielanych w trybie portfelowym. W zależności od rodzaju Bank oferuje następujące rodzaje gwarancji:
- gwarancja de minimis PLD,
 - gwarancja COSME,
 - gwarancja FG POIR (Biznesmax).

Bank posiada ofertę produktową zapewniającą kompleksową obsługę budżetów samorządów, zarówno dużych miast, jak i powiatów oraz małych gmin. Oferta obejmuje m.in. bieżące zarządzanie środkami finansowymi, produkty kredytowe, a także doradztwo w zakresie finansowania inwestycji. Bank aktywnie uczestniczy w zamówieniach publicznych na kompleksową obsługę budżetu oraz udzielanie kredytów na sfinansowanie niedoboru budżetu czy innych wydatków inwestycyjnych ponoszonych przez samorządy.

Segment agrobiznesu

Oferta depozytowa dla klientów z segmentu agrobiznesu oparta jest na produktach oferowanych klientom mikro, małych i średnich firm, niemniej dostosowana jest do rodzaju i specyfiki wykonywanej działalności.

W ramach produktów kredytowych, oprócz standardowej oferty przeznaczonej dla klientów biznesowych, klientom z segmentu agrobiznesu Bank proponuje:

- 1) Kredyt AGRO – SKUP – kredyt obrotowy udzielany w ramach kredytu obrotowego/rewolwingowego w rachunku kredytowym, przeznaczony dla klientów, którzy prowadzą lub rozpoczynają prowadzenie działalności w zakresie skupu lub przechowywania płodów rolnych, produktów, półproduktów i odpadów z produkcji rolniczej oraz zakupu i przechowywania sezonowych nadwyżek produktów przemysłu rolno-spożywczego;
- 2) Kredyt szybka inwestycja AGRO – uproszczony kredyt inwestycyjny na finansowanie gospodarstw rolnych, może być przeznaczony na utworzenie nowego gospodarstwa rolnego, powiększenie gospodarstwa rolnego mającego powierzchnię ogólną co najmniej 1 ha, reorganizację już posiadanego gospodarstwa rolnego polegającą np. na wprowadzeniu nowej działalności produkcyjnej, specjalizacji produkcji, zwiększenia skali produkcji lub zamianie technologii produkcji, jak również na urządzenie gospodarstwa rolnego;
- 3) Kredyty preferencyjne z dopłatami ARiMR, tj.:
 - a) Kredyty z dopłatą do oprocentowania:
 - Linia Z – kredyt inwestycyjny przeznaczony na zakup użytków rolnych z dopłatami do oprocentowania w formie pomocy de minimis,
 - Linia RR – preferencyjna linia kredytowa przeznaczona dla gospodarstw rolnych, działów specjalnych produkcji rolnej i rybactwa śródlądowego na inwestycje w rolnictwie i rybactwie z dopłatami do oprocentowania,
 - Linia PR – preferencyjna linia kredytowa przeznaczona na inwestycje w przetwórstwie produktów rolnych, ryb, skorupiaków i mięczaków z dopłatami do oprocentowania,
 - b) Kredyt z częściową spłatą kapitału – kredyt inwestycyjny na zakup użytków rolnych przez młodych rolników z dopłatą ARiMR do kapitału (tzw. linia MRcsk),
 - c) Kredyty kłękowe:
 - kredyt inwestycyjny dla dużych przedsiębiorstw, tzw. linia kredytowa KD01,
 - kredyt obrotowy dla dużych przedsiębiorstw, tzw. linia kredytowa KD02,
 - kredyt inwestycyjny w rachunku kredytowym dla mikro, małych lub średnich przedsiębiorstw, tzw. linia kredytowa K01;
 - kredyt obrotowy w rachunku kredytowym dla mikro, małych lub średnich przedsiębiorstw, tzw. linia kredytowa K02;
- 4) Kredyty ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej. Dostępnych jest pięć linii kredytowych przeznaczonych na finansowanie:
 - a) inwestycji budowy, przebudowy i remontu dróg publicznych na terenach wiejskich,
 - b) inwestycji oświaty wiejskiej,
 - c) inwestycji zbiorowego zaopatrzenia wsi w wodę,
 - d) przedsięwzięć inwestycyjnych na terenach wiejskich w zakresie agroturystyki,
 - e) pozarolniczej działalności gospodarczej na terenach wiejskich - „WIARYGODNY PARTNER”.

Segment wspólnot mieszkaniowych

Oprócz standardowej oferty rozliczeniowo-depozytowej, Bank wspólnotom mieszkaniowym proponuje m.in.: usługę identyfikacji przychodzących płatności masowych – polegającą na przetworzeniu, identyfikacji i konsolidacji płatności masowych kierowanych na rachunek bankowy klienta, do postaci jednego pliku wynikowego. Plik wynikowy zawiera dane o płatnościach w formacie Elixir umożliwiającym automatyczne wczytanie do systemu finansowo - księgowego klienta.

Oferta kredytowa zawiera m.in.:

- 1) Kredyt Wspólny Remont – kredyt inwestycyjny przygotowany specjalnie dla wspólnot mieszkaniowych, przeznaczony na finansowanie i refinansowanie nakładów inwestycyjnych związanych z remontem i modernizacją nieruchomości wspólnej. Kredyt umożliwia finansowanie 100 % inwestycji na 20-letni okres kredytowania;
- 2) Kredyt Wspólny Remont z premią BGK – kredyt inwestycyjny przeznaczony na sfinansowanie przedsięwzięć:
 - a) termomodernizacyjnych w budynkach, lokalnych sieciach ciepłowniczych, lokalnych źródłach ciepła lub zmianę konwencjonalnych źródeł energii na źródła niekonwencjonalne,
 - b) remontowych w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych, których użytkowanie rozpoczęto przed 14 sierpnia 1961 r.

O konkurencyjności oferty produktowej Banku świadczą otrzymane nagrody i wyróżnienia. Należą do nich m.in.:

- 1) 1 miejsce w rankingu Bankier.pl oraz Puls Biznesu dla kredytu hipotecznego w promocji „Kredyt hipoteczny z kartą kredytową VISA” w kategorii najlepszych warunków cenowych z LTV 80 % za najlepszy kredyt z wkładem własnym i najlepszy kredyt bez wkładu własnego (luty, marzec, czerwiec, lipiec i sierpień 2017 r.);
- 2) 3 miejsce w rankingu Bankier.pl dla rachunku oszczędnościowego za ofertę z najlepszym oprocentowaniem bez dodatkowych warunków (marzec, kwiecień, maj i lipiec 2017 r.);
- 3) 3 miejsce w rankingu wszystkich banków biorących udział w procesie udzielania Kredytu Technologicznego dla przedsiębiorców w zakresie liczby złożonych wniosków i wartości wnioskowanego przez przedsiębiorcę dofinansowania oraz 2 miejsce w zakresie liczby wniosków rekomendowanych do wsparcia i wartości przyznanego dofinansowania;
- 4) Nagroda w kategorii „Przedsiębiorczość” dla Kredytu Unia Biznes podczas Targów Techniki Rolniczej Agrotech w Kielcach (marzec 2017 r.);
- 5) Nagroda „Złoty Żuraw Rolnictwa” dla Kredytu Unia Biznes podczas Centralnych Targów Rolniczych 2017 (grudzień 2017 r.);
- 6) wyróżnienie e-Lokaty 365 (2-miesięcznej), w rankingu TOP5 Bankier.pl.

8.2. Efekty działań sprzedażowych

8.2.1. Działalność depozytowa

Według stanu na 31.12.2017 r. zobowiązania wobec podmiotów niebankowych ukształtowały się na poziomie 2,7 mld zł i w porównaniu do wielkości uzyskanej na koniec poprzedniego roku zwiększyły się o 75,6 mln zł, tj. o 2,9 %.

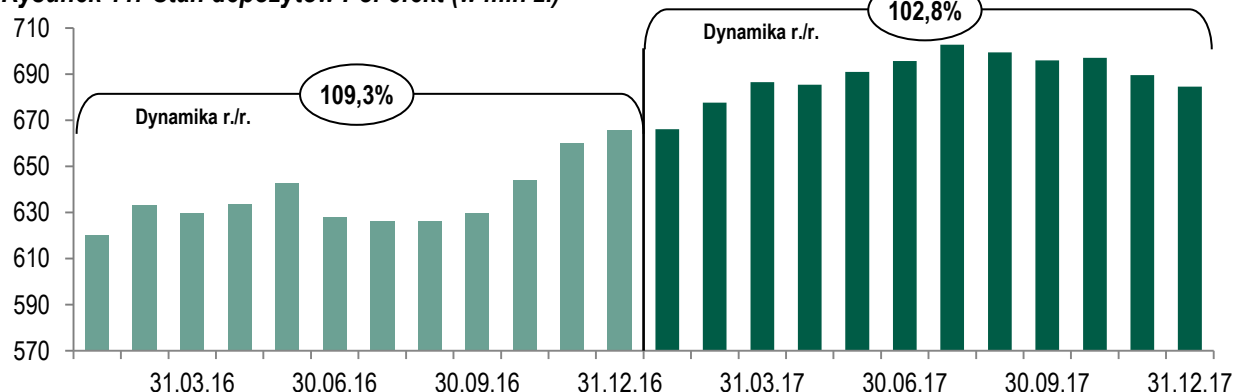
Tabela 14. Zobowiązania w podziale na grupy klientów (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 2017-2016	Dynamika 2017/2016
Zobowiązania wobec klientów niebankowych, z tego:	2 602 320	2 677 939	75 619	102,9%
- klienci korporacyjni	1 149 395	1 194 386	44 991	103,9%
- rolnicy	46 601	46 085	-516	98,9%
- przedsiębiorcy indywidualni	107 037	112 770	5 733	105,4%
- osoby fizyczne	985 949	1 017 024	31 075	103,2%
- instytucje rządowe i samorządowe	171 592	148 314	-23 278	86,4%
- pozostałe podmioty	141 746	159 360	17 614	112,4%

Największy przyrost stanu depozytów w 2017 r. odnotowano w grupie klientów korporacyjnych (o 45,0 mln zł), co było przede wszystkim efektem zwiększenia środków Spółdzielni zarządzającej Systemem Ochrony Zrzeszenia BPS. Na prowadzonym przez Bank rachunku Spółdzielni gromadzone są środki funduszu zabezpieczającego, tj. składki i wkłady pieniężne, a także inne środki niezbędne do prowadzenia bieżącej działalności przez tę jednostkę.

Na przestrzeni 2017 r. zwiększeniu uległy również depozyty osób fizycznych. Pomimo utrzymującej się konkurencji cenowej na rynku oraz obniżania się liczby klientów Banku związanego m.in. z likwidacją placówek sprzedażowych, w okresie 12 miesięcy 2017 r. wolumen depozytów omawianych klientów powiększył się o 31,1 mln zł.

Wzrost środków w omawianej grupie klientów odnotowano głównie na rachunkach bieżących w PLN, w szczególności na rachunkach oszczędnościowych Pol-efekt. Rachunek ten cieszy się dużą popularnością wśród klientów, z uwagi na stosunkowo wysokie oprocentowanie, możliwość wypłaty środków bez utraty naliczonych i dopisywanych co miesiąc odsetek oraz możliwość dokonywania wpłat uzupełniających w czasie trwania umowy rachunku.

Rysunek 11. Stan depozytów Pol-efekt (w mln zł)

Według struktury rodzajowej zobowiązań klientów niebankowych największą pozycję stanowią rachunki bieżące. Na koniec 2017 r. ich stan ukształtował się na poziomie 1,9 mld zł i w ciągu roku powiększył się o 179,9 mln zł. Głównymi deponentami powyższych środków były osoby fizyczne, które zgromadziły 47 % wszystkich środków ulokowanych na rachunkach bieżących oraz klienci korporacyjni (40 %).

Depozyty terminowe według stanu na 31.12.2017 r. wyniosły 720,3 mln zł i porównaniu do kwoty odnotowanej przed rokiem zmniejszyły się o 102,6 mln zł. Powyższa sytuacja była z jednej strony wynikiem świadome

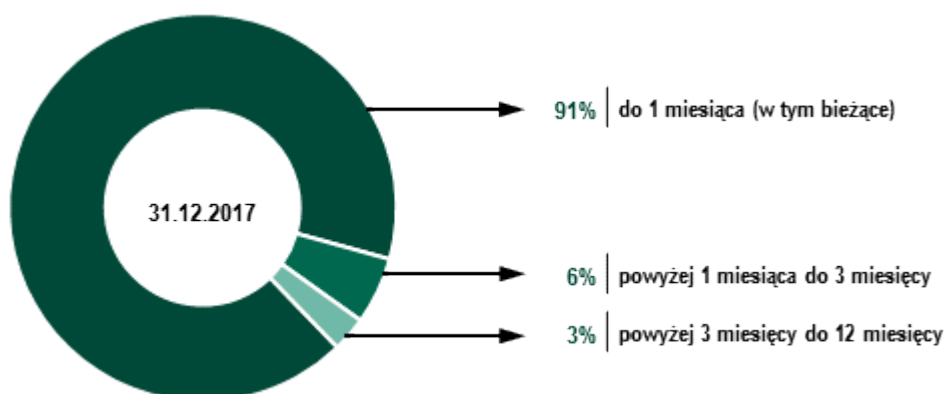
prowadzonej polityki zmiany struktury depozytów mającej na celu obniżenie kosztowości odsetkowej, z drugiej natomiast niewielkiego zainteresowania klientów lokatami terminowymi w warunkach rekordowo niskich stóp procentowych.

Tabela 15. Zobowiązania wobec klientów niebankowych według rodzaju (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 2017-2016	Dynamika 2017/2016
Zobowiązania wobec klientów niebankowych, z tego:	2 602 320	2 677 939	75 619	102,9%
rachunki bieżące	1 751 065	1 930 918	179 853	110,3%
depozyty terminowe	822 896	720 306	-102 590	87,5%
pozostałe zobowiązania, z tego:	28 359	26 715	-1 644	94,2%
- z tytułu zabezpieczeń pieniężnych	25 891	12 499	-13 392	48,3%
- pozostałe	2 468	14 216	11 748	576,0%

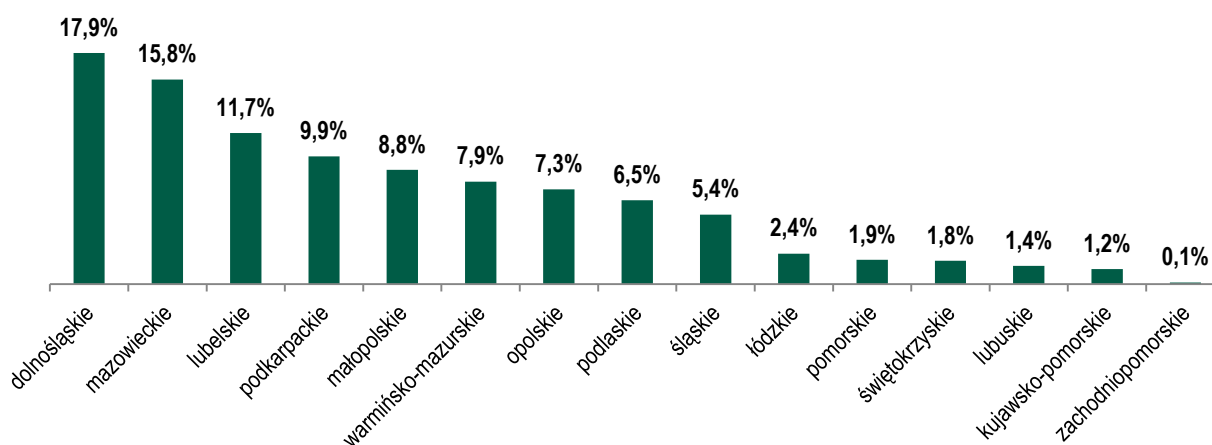
Poniżej przedstawiono strukturę zobowiązań wobec klientów niebankowych według terminów wymagalności. Klienci Banku swoje środki lokują przede wszystkim na rachunkach do 1 miesiąca. W ciągu 2017 r. struktura ta nie uległa zmianie.

Rysunek 12. Struktura zobowiązań wobec klientów niebankowych według terminów wymagalności

Strukturę depozytów według województw przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek 13. Struktura depozytów klientów niebankowych według województw

8.2.2. Działalność kredytowa

Kredyty i pożyczki brutto Banku udzielone klientom na koniec 2017 r. wyniosły 9,1 mld zł i w zestawieniu z wielkością uzyskaną na koniec 2016 r. wzrosły o 447,4 mln zł, tj. o 5,2 %.

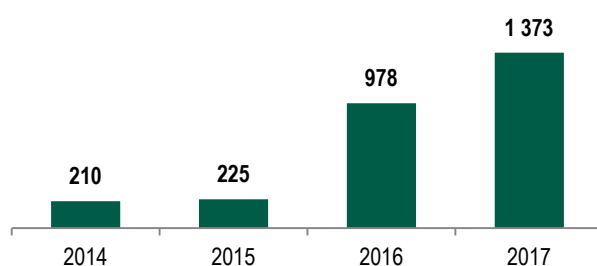
Tabela 16. Kredyty i pożyczki brutto udzielone klientom (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 2017-2016	Dynamika 2017/2016
Kredyty i pożyczki brutto Banku, z tego:	8 607 269	9 054 681	447 412	105,2%
w rachunku bieżącym	466 213	475 585	9 372	102,0%
w rachunku kredytowym:	7 373 624	7 730 450	356 826	104,8%
– klienci korporacyjni	4 270 003	3 981 278	-288 725	93,2%
– rolnicy	576 153	561 070	-15 083	97,4%
– przedsiębiorcy indywidualni	405 404	414 897	9 493	102,3%
– osoby fizyczne	1 144 552	1 399 751	255 199	122,3%
- instytucje rządowe i samorządowe	977 512	1 373 454	395 942	140,5%
dłużne papiery wartościowe	230 147	358 859	128 712	155,9%
skupione wierzytelności	299 275	285 672	-13 603	95,5%
pozostałe należności	238 010	204 115	-33 895	85,8%

Bank, z uwagi na ograniczenia kapitałowe systematycznie ogranicza przyrost kredytów w segmentach biznesowych, a aktywność sprzedażową kieruje głównie na pozyskanie kredytów z sektora JST oraz mieszkaniowych, charakteryzujących się niską kapitałochłonnością oraz ryzykiem. W rezultacie, w ubiegłym roku największy spadek wolumenu kredytów odnotowano w przypadku klientów korporacyjnych, wzrost natomiast w grupie instytucji rządowych i samorządowych oraz osób prywatnych.

Bank w 2016 r. i w 2017 r. aktywnie uczestniczył w przetargach na finansowanie Jednostek Samorządu Terytorialnego, co wpłynęło na znaczące zwiększenie wolumenu kredytów tej grupy klientów.

Rysunek 14. Kredyty brutto sektora instytucji rządowych i samorządowych (w mln zł)

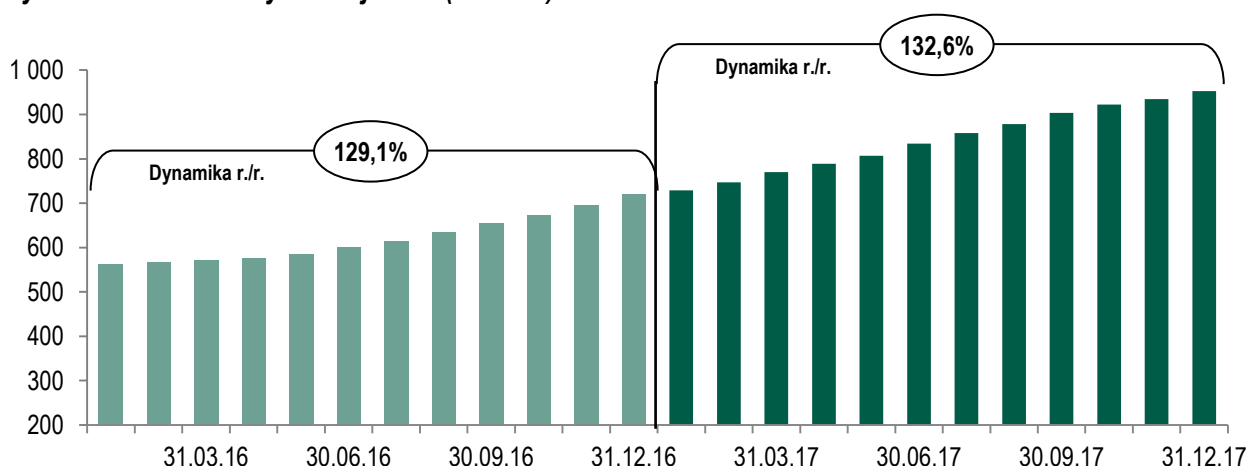
Rysunek 15. Udział kredytów instytucji rządowych i samorządowych w kredytach ogółem w rachunku kredytowym

Według stanu na 31.12.2017 r. kredyty w rachunku kredytowym instytucji rządowych i samorządowych ukształtowały się na poziomie 1,4 mld zł i w porównaniu do poziomu odnotowanego na 31.12.2016 r. zwiększyły się o 395,9 mln zł. Bank w 2017 r. zawarł 101 transakcji na kwotę 1,1 mld zł, z czego wskaźnik konwersji transakcji pozabilansowych na bilans wyniósł 45 %, co oznacza kwotę ok. 470 mln zł.

Portfel kredytowy w rachunku kredytowym osób fizycznych na koniec 2017 r. wyniósł 1,4 mld zł i w zestawieniu z kwotą uzyskaną przed rokiem zwiększył się o 255,2 mln zł. Największy wpływ na zaistniałą sytuację miała skuteczna akwizycja kredytów hipotecznych, w szczególności Kredytu mieszkaniowego „Mój Dom”. Na przestrzeni 2017 r. stan bilansowy tych kredytów powiększył się o 235 mln zł. Oferta Banku „Mój Dom” przez wiele miesięcy ubiegłego roku znajdowała się na czele rankingów kredytów hipotecznych portalu Bankier oraz Puls Biznesu.

Rysunek 16. Stan kredytów Mój Dom* (w mln zł)

* Dane zarządcze Banku

Przeciętne stopy procentowe stosowane przez Bank

Średnie nominalne oprocentowanie depozytów złotych kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	2016 r.	2017 r.
Osoby fizyczne	1,32%	1,31%
Podmioty gospodarcze	0,63%	0,58%
Jednostki Samorządu Terytorialnego	1,38%	1,31%

Średnie nominalne oprocentowanie kredytów kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	2016 r.	2017 r.
Osoby fizyczne	4,13%	3,97%
- kredyty mieszkaniowe	3,86%	3,84%
- kredyty gotówkowe	8,45%	6,90%
Podmioty gospodarcze	4,32%	4,33%
Jednostki Samorządu Terytorialnego	2,64%	2,74%

IX. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W BANKU

System zarządzania ryzykiem w Banku BPS S.A. zorganizowany jest w sposób zapewniający ciągły, efektywny i kompleksowy proces identyfikacji, pomiaru, limitowania, monitorowania, raportowania i kontroli ekspozycji na poszczególne rodzaje ryzyka. Określa on w szczególności zakres kompetencji i odpowiedzialności uczestników tego procesu, z uwzględnieniem rozdzielenia funkcji podejmowania ryzyka, tj. operacyjnej działalności rynkowej od funkcji niezależnej jego oceny i kontroli.

Bank zarządza poszczególnymi zidentyfikowanymi rodzajami ryzyka występującymi w jego działalności w oparciu o zatwierdzone przez Radę Nadzorczą strategie oraz polityki, jak również przyjęte przez Zarząd Banku wewnętrzne instrukcje regulujące zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Obowiązujące procedury podlegają okresowej weryfikacji, stosownie do zmian uwarunkowań zewnętrznych (w tym nadzorczych) i wewnętrznych funkcjonowania Banku.

Szczegółowy opis zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka zawarty jest w Informacji dotyczącej adekwatności kapitałowej Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A. podlegającej ujawnieniom.

9.1. Ryzyko kredytowe

Cele i zasady zarządzania ryzykiem kredytowym

Głównym celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest podejmowanie wyważonego ryzyka poprzez właściwą identyfikację, pomiar i agregację ryzyka oraz ustanawianie limitów ograniczających ryzyko, z uwzględnieniem zarówno uwarunkowań makroekonomicznych i profilu działalności Banku, jak również celów strategicznych i biznesowych.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym i utrzymywanie go na bezpiecznym poziomie ma fundamentalne znaczenie dla stabilności działania Banku. Cel ten realizowany jest poprzez właściwą ocenę ryzyka kredytowego, efektywność podejmowanych decyzji kredytowych oraz skuteczny proces monitorowania zaangażowania kredytowego wobec pojedynczego klienta i portfela kredytowego. W realizacji powyższego celu kluczowe znaczenie odgrywa ostrożnościowe podejście do oceny ryzyka, uwzględniające identyfikację i ocenę źródeł jego występowania (aktualnych i potencjalnych) oraz przyjmowanie płynnych zabezpieczeń o wysokiej wartości.

Integralną częścią efektywnego zarządzania ryzykiem i oceny jego poziomu jest proces testowania warunków skrajnych. Bank przeprowadza analizy i testy warunków skrajnych dotyczące wpływu potencjalnych zmian w otoczeniu makroekonomicznym na poziom ryzyka i jakość portfela kredytowego. Powyższe informacje umożliwiają identyfikowanie i podejmowanie działań ograniczających negatywne skutki wpływu niekorzystnych sytuacji rynkowych na wynik Banku.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w Banku realizowane jest na podstawie wewnętrznych procedur dotyczących identyfikacji, pomiaru i oceny, monitorowania oraz kontroli ryzyka. Stosowane zasady identyfikacji i pomiaru ryzyka kredytowego, wyrażone są w określonych wskaźnikach oceny portfela kredytowego oraz dostosowane są do profilu, skali działalności i złożoności ryzyka.

Bank wykorzystuje wystandaryzowane zbiory danych, prowadzone przez biura informacji gospodarczej oraz inne instytucje zewnętrzne, oferujące systemy wspomagające zarządzanie ryzykiem kredytowym.

Polityka kredytowa

Polityka zarządzania ryzykiem kredytowym jest wewnętrznym aktem prawnym, zawierającym katalog narzędzi zarządczych regulujących proces zarządzania tym ryzykiem, których doprecyzowanie następuje w wewnętrznych regulacjach takich jak regulaminy, instrukcje, metodyki, zarządzenia, pisma okólne, poprzez które Bank realizuje zasady opisane w Polityce na poziomie operacyjnym. Zasady te uwzględniają zalecenia zewnętrznych organów nadzorczych oraz najlepsze praktyki rynkowe.

Zakładane cele polityki na rok 2017 determinowane były celami wynikającymi z realizowanego przez Bank programu postępowania naprawczego, w szczególności:

- 1) poprawy jakości portfela kredytowego, realizowane poprzez zmniejszenie przeciętnego, akceptowanego poziomu ryzyka dla nowych ekspozycji, zwiększenie skuteczności monitoringu, w tym wprowadzenie listy obserwacyjnej dla ekspozycji o zidentyfikowanym podwyższonym ryzyku kredytowym oraz intensyfikację i zwiększenie efektywności działań w obszarze restrukturyzacji i windykacji;
- 2) poprawy struktury portfela kredytowego ukierunkowane na zmniejszenie wartości jednostkowych ekspozycji, ograniczanie ryzyka koncentracji poprzez większą dywersyfikację ryzyka ze względu na zidentyfikowane czynniki ryzyka w tym między innymi branże, regiony;
- 3) racjonalne zarządzanie ryzykiem kredytowym, oparte o zasadę bezpieczeństwa w odniesieniu do pojedynczej transakcji i portfela kredytowego;
- 4) utrzymywanie stabilnego oraz zrównoważonego pod względem jakości i wartości portfela kredytowego, cechującego się odpowiednią dochodowością oraz bezpieczeństwem, rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych.

W Polityce zarządzania ryzykiem kredytowym Bank określił zasady dywersyfikacji tego ryzyka, wskazując jednocześnie komórkę organizacyjną odpowiedzialną za identyfikację i ocenę poziomu koncentracji zaangażowań oraz przygotowanie propozycji działań koniecznych do podjęcia w stosunku do zaangażowań, których ryzyko zostało ocenione jako znaczące.

Portfel kredytowy Banku jest determinowany przez politykę kredytową i określony w niej apetyt na ryzyko, profil kredytobiorców, strukturę oferty kredytowej, stosowane narzędzia w zakresie pomiaru i kontroli ryzyka oraz rygorystyczność wprowadzanych regulacji wewnętrznych.

Polityka zarządzania ryzykiem kredytowym przyjmowana jest uchwałą Zarządu Banku, po jej zaopiniowaniu przez Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami, a następnie zatwierdzana uchwałą Rady Nadzorczej Banku i podlega przeglądowi co najmniej raz w roku.

W 2017 r. wdrożono szereg inicjatyw i nowych rozwiązań mających na celu zwiększenie efektywności zarządzania ryzykiem kredytowym.

W ramach zmian organizacyjnych w Centrali Banku, Departament Zarządzania Ryzykiem Kredytowym został podzielony na dwie niezależne komórki organizacyjne: Departament Polityki Kredytowej oraz Departament Ryzyka Kredytowego. Wprowadzona zmiana miała na celu ograniczenie ryzyka wynikającego z łączenia funkcji związanych z podejmowaniem decyzji kredytowych i monitorowania sytuacji ekonomiczno – finansowych klientów oraz funkcji zarządzania ryzykiem kredytowym Banku.

W ramach budowy systemu informatycznego automatyzującego proces przyznawania limitów na nowe transakcje, dokonano modyfikacji funkcjonalności Hurtowni Danych o możliwość zasilania i pozyskiwania

dziennych ekstraktów danych. Zaimplementowano rozwiązanie informatyczne "Importy_plikowe_www", które umożliwia spółkom z Grupy Kapitałowej bezpośrednie zasilanie zdefiniowanymi danymi schematów Hurtowni Danych Banku na potrzeby oceny i analizy ryzyka koncentracji w ramach Grupy Kapitałowej.

W ostatnim kwartale 2017 r. Bank realizował prace nad wdrożeniem nowych systemów do wyliczania odpisów impairmentowych i wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego oraz rozpoczęto prace dotyczące wdrożenia systemu do obsługi procesów kredytowych, w tym nowego narzędzia klasy workflow. Równocześnie prowadzone były działania mające na celu dostosowanie Banku do Standardu MSSF 9. Nowy standard sprawozdawczości finansowej (MSSF 9) wdrażany był przy wsparciu doradcy zewnętrznego, a system informatyczny został opracowany w oparciu o własne zasoby Banku.

W 2017 roku, w obszarze ryzyka kredytowego zbudowano trzy modele behawioralne oceniające prawdopodobieństwo zajścia zdarzenia „default” u klientów instytucjonalnych (przedsiębiorstw), przedsiębiorców indywidualnych oraz rolników indywidualnych. Modele używane są do wspierania monitoringu ww. klientów, wobec których łączne zaangażowanie Banku nie przekracza 200 tys. zł. Bank opracował nową politykę zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym politykę zarządzania ryzykiem detalicznych i zabezpieczonych hipotecznie ekspozycji kredytowych. Znowelizowano i uaktualniono szereg regulacji i procedur dotyczących zasad oceny wiarygodności i zdolności kredytowej klientów w poszczególnych segmentach rynku, zasad monitorowania i klasyfikacji ekspozycji kredytowych oraz zasad zarządzania ryzykiem koncentracji i monitorowania zaangażowań.

Na koniec 2017 r. wartość portfela kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości wyniosła 1,7 mld zł i w ciągu roku zmniejszyła się o 293,5 mln zł, tj. o 14,5 %.

Tabela 17. Stan kredytów i innych należności (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 2017-2016	Dynamika 2017/2016
Wartość portfela kredytowego brutto*, w tym:	9 194 072	9 654 233	460 161	105,0%
- wartość kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości	2 024 333	1 730 806	-293 527	85,5%
Udział kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości w portfelu ogółem	22,02%	17,93%	-4,09 pp.	-

* stan brutto kredytów klientów niebankowych oraz banków, z odsetkami (w tym odsetki odpisane w ramach impairmentu), pomniejszony o przychody ESP oraz dyskonto, z uwzględnieniem instrumentów dłużnych klasyfikowanych do kredytów i pożyczek (obligacje UDZ nienotowane w obrocie publicznym)

Obniżenie kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości przy jednoczesnym zwiększeniu wartości całego portfela kredytowego przełożyło się na poprawę wskaźnika szkodowości o 4,09 pp.

9.2. Ryzyko finansowe

W roku 2017 zarządzanie ryzykiem finansowym w Banku miało na celu przede wszystkim ograniczanie negatywnego wpływu zmian cen na rynku finansowym na wyniki finansowe Banku i jego kapitał, przy równoczesnym zachowaniu atrakcyjności i konkurencyjności oferty dla klientów, w tym dla zrzeszonych banków spółdzielczych.

Powyższe cele realizowane były w oparciu o wytyczne ujęte w strategii i odpowiednich politykach zarządzania ryzykiem zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą i definiujących m.in. apetyt Banku na ryzyko, jak również

w instrukcjach normujących zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka finansowego, przyjmowanych decyzją Zarządu Banku.

Za szczególnie istotne uznawane było zarządzanie ryzykiem płynności, w tym kształtowanie poziomu płynności w sposób zabezpieczający spełnienie przez Bank wymogów w zakresie minimalnego poziomu miar nadzorczych, tj. miar KNF i wskaźnika LCR („Liquidity Coverage Ratio” – wskaźnik dotyczący wymogu pokrycia wpływów netto). Stabilizacji sytuacji płynnościowej Banku służyły emisje obligacji płynnościowych z 3, 6 i 12-miesięcznymi terminami wykupu, których czynne saldo nominalne na koniec 2017 roku wynosiło 605,0 mln zł.

Dzięki funkcjonowaniu w ramach Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, Bank BPS S.A. i zrzeszone banki spółdzielcze posiadające stosowne decyzje KNF, są zwolnione z obowiązku przestrzegania normy LCR na poziomie jednostkowym (indywidualnym). W 2017 r., wykorzystując system informatyczny przygotowany przez firmę zewnętrzną na wspólne zlecenie dwóch banków zrzeszających banki spółdzielcze, tj. Banku BPS S.A. i SGB-Banku S.A., Bank w trybie dziennym wyliczał, raportował i utrzymywał na wymaganym poziomie nadzorczym wskaźnik LCR w ujęciu skonsolidowanym uczestników Systemu Ochrony.

Proces zarządzania ryzykiem finansowym realizowany był z wykorzystaniem różnorodnych metod oraz narzędzi matematycznych i statystycznych, na bazie systematycznie doskonalonych raportów i analiz prezentujących poziom ekspozycji na poszczególne rodzaje ryzyka i pozwalających na jej ocenę, limitowanie i kontrolę.

Mając na uwadze konieczność dostosowania Banku do zmieniających się wymogów nadzorczych, w roku 2017 wprowadzono kolejne modyfikacje systemu Cesarz, służącego realizacji obowiązków raportowych w zakresie instrumentów pochodnych określonych w Rozporządzeniu EMIR. Ponadto, w minionym roku Bank dokonał wyboru i rozpoczął wdrożenie nowego systemu wspierającego zarządzanie aktywami i pasywami (ALM) oraz spełnienie wymogów raportowych w zakresie płynnościowej sprawozdawczości zewnętrznej ITS na bazie jednostkowej.

9.3. Ryzyko operacyjne

W 2017 roku Bank realizował następujące cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym:

- 1) utrzymanie limitów operacyjnych na założonym poziomie nie przekraczającym limitów tolerancji ryzyka operacyjnego;
- 2) ograniczanie strat z tytułu zdarzeń operacyjnych;
- 3) zapewnienie bezpiecznego i ciągłego funkcjonowania Banku;
- 4) zwiększenie szybkości i adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje identyfikację, pomiar, limitowanie, monitorowanie, raportowanie oraz redukcję tego ryzyka i jest realizowany w sposób ciągły.

W 2017 r. w wyniku corocznego przeglądu systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku dokonano aktualizacji wewnętrznych aktów prawnych regulujących proces zarządzania ryzykiem operacyjnym. Przygotowano także procedury wzorcowe dla banków spółdzielczych oraz zaktualizowano zarządzenia wykonawcze w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Dodatkowo, w ubiegłym roku:

- 1) monitorowano limity tolerancji na ryzyko operacyjne określone w Polityce zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A., które utrzymywały się na poziomie akceptowalnym;

- 2) dokonywano bieżącej identyfikacji ryzyka operacyjnego oraz monitorowano obszary szczególnie narażone na ten rodzaj ryzyka przy pomocy wskaźników KRI. Powołane zostały nowe wskaźniki do monitorowania ryzyka kadrowego oraz włamań do systemów bankowych;
- 3) identyfikowano ryzyko operacyjne w trakcie zmian związanych m.in. z wprowadzaniem nowych, modyfikacją istniejących lub wycofywaniem produktów, procesów, systemów informatycznych, zmianą struktury organizacyjnej.

W celu zidentyfikowania potencjalnych zdarzeń operacyjnych, które mogą wystąpić w 2018 r., pod koniec 2017 r. przeprowadzony został proces samooceny ryzyka operacyjnego i kontroli oraz proces analiz scenariuszowych. Zdefiniowano działania mitygujące, mające na celu zapobieganie wystąpieniu potencjalnych zdarzeń oraz zobowiązano jednostki i komórki organizacyjne Banku do ich wdrożenia.

Monitorowane były bazy zewnętrzne w zakresie ujawniania zdarzeń operacyjnych, które zaistniały w sektorze instytucji finansowych oraz działań, jakie podjęły inne banki w celu zminimalizowania ryzyka lub też zabezpieczenia się przed zdarzeniami w przyszłości. Wyniki monitoringu zostały wykorzystane w procesie analiz scenariuszowych.

Mając na uwadze poprawę jakości i kompletności bazy zdarzeń operacyjnych, w minionym roku dokonano dwukrotnie rekonyliacji bazy zdarzeń operacyjnych z innymi źródłami danych. Prowadzona była również rekonyliacja z systemem finansowo-księgowym w trybie miesięcznym.

W 2017 roku kontynuowano proces wdrażania zmian funkcjonalnych w systemie wspierającym proces zarządzania ryzykiem operacyjnym. Weryfikowano zdarzenia operacyjne rejestrowane w systemie w celu ich ostatecznego zatwierdzenia. Prowadzono monitoring przepływu prac w zakresie terminowości ewidencji zdarzeń operacyjnych i wprowadzania korekt finansowych/odzysków przez jednostki i komórki organizacyjne Banku.

Dwukrotnie przeprowadzono proces monitoringu umów outsourcingu czynności bankowych. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości przygotowano rekomendacje dla jednostek i komórek organizacyjnych.

Na bieżąco prowadzono konsultacje z pracownikami Banku, banków spółdzielczych oraz podmiotów zależnych z zakresu zarządzania ryzykiem operacyjnym (w tym outsourcingu czynności bankowych).

X. DZIAŁALNOŚĆ RESTRUKTURYZACYJNO-WINDYKACYJNA

W 2017 r. Bank kontynuował strategię redukcji portfela kredytów „trudnych”, głównie poprzez stałą poprawę efektywności działań restrukturyzacyjno-windykacyjnych, jak i przeprowadzanie procesów sprzedaży portfeli wierzytelności.

Wartość odzyskanych kredytów z utratą wartości oraz „uzdrowień” na koniec 2017 r. ukształtowała się na poziomie 297,9 mln zł, z tego kwota odzysków wyniosła 159,7 mln zł, natomiast „uzdrowień” 138,2 mln zł. Wielkość ta obejmuje „uzdrowienia” oraz spłaty kredytów otrzymane zarówno w ramach procesu restrukturyzacji, jak i windykacji (prowadzonego przez Bank oraz CFB BPS S.A.), z wyłączeniem należności pozabilansowych oraz obligacji.

W 2017 r. kontynuowano procesy sprzedaży wierzytelności, w ramach których dokonano sprzedaży ekspozycji do funduszy sekurytyzacyjnych o wartości 124,4 mln zł, w tym: 95,1 mln zł bilansowych, natomiast 29,3 mln zł pozabilansowych. Łącznie w 2017 r. zawarto 4 umowy sprzedaży obejmujące 600 wierzytelności.

Po zakończeniu postępowań windykacyjnych przeprowadzano procesy spisywania wierzytelności z ksiąg Banku - ogółem w 2017 r. spisania aktywów z bilansu oraz sekurytyzacja pomniejszyły wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości o kwotę 113,0 mln zł.

XI. NAKŁADY INWESTYCYJNE

11.1. Zarządzanie majątkiem Banku

Według stanu na 31 grudnia 2017 r. nakłady inwestycyjno-budowlane wyniosły 2,2 mln zł i w porównaniu do wielkości odnotowanej przed rokiem zwiększyły się o 0,9 mln zł.

Poniesione w powyższym obszarze nakłady zostały w głównej mierze przeznaczone na modernizację i remonty wybranych jednostek sprzedażowych.

Ponadto, w ubiegłym roku Bank BPS S.A. poniósł nakłady na pozostałe inwestycje w obszarze infrastruktury i bezpieczeństwa funkcjonowania Banku, w tym przede wszystkim na zakup:

- 1) liczarek, niszczarek oraz dodatkowego wyposażenia biurowego i meblowego;
- 2) urządzeń poprawiających bezpieczeństwo (UPS, rejestratory do systemu telewizji dozorowej).

11.2. Rozwój technologii informatycznej

W 2017 r. nakłady inwestycyjne na realizowane projekty IT wyniosły blisko 12,5 mln zł, tj. były o 7,5 mln zł niższe niż w roku poprzednim.

W ubiegłym roku Bank kontynuował działania mające na celu maksymalizację wykorzystania zasobów infrastrukturalnych, ludzkich i kapitałowych, przy jednoczesnym zapewnieniu nieustannego rozwoju jakości świadczonych usług informatycznych oraz osiągnięcia celów finansowych i pozafinansowych. Podejmowano działania wspierające procesy biznesowe oraz poprawę efektywności realizowanych projektów (w tym m.in.: zwiększenie udziału projektów i zmian realizowanych zasobami własnymi), mające doprowadzić do redukcji kosztów oraz poprawy jakości otrzymywanych usług (zgodnych z zawieranymi lub wcześniej zawartymi umowami). Prowadzono działania w zakresie optymalizacji kosztów IT, poprzez przenoszenie kolejnych systemów krytycznych na nową infrastrukturę, wprowadzenie ujednoliconego środowiska bazodanowego oraz nowoczesnego mechanizmu wykonywania kopii bezpieczeństwa, co prowadziło do dalszej redukcji kosztów utrzymania.

Szczególny nacisk położono na zapewnienie bezpieczeństwa informacji i systemów teleinformatycznych, w tym zapewnienie jakości i ciągłości działania całego środowiska informatycznego Banku na założonym poziomie. Wdrożono kontrolowany dostęp do sieci komputerowej LAN w Centrali i jednostkach BPS podnosząc poziom bezpieczeństwa sieci Banku. Prowadzono działania mające na celu wczesne wykrywanie nadużyć i incydentów bezpieczeństwa z wykorzystaniem wdrożonego w 2016 r. narzędzia klasy SIEM (Security Information and Event Management).

Istotnym przedsięwzięciem, które rozpoczęto w 2017 roku, było powołanie Zespołu Inicjatyw, którego członkami zostali przedstawiciele banków spółdzielczych oraz pracownicy Departamentu Informatyki Banku BPS S.A. Celem prac Zespołu Inicjatyw są konsultacje wewnątrz środowiska banków spółdzielczych, wymiana doświadczeń, opinii dotyczących regulacji oraz potencjalnych rozwiązań i usług dla całego Zrzeszenia BPS. W spotkaniach Zespołu Inicjatyw uczestniczą także przedstawiciele głównych dostawców systemów IT Zrzeszenia BPS oraz przedstawiciele Departamentów merytorycznych Banku BPS S.A. Prace Zespołu pozwoliły między innymi na opracowanie ankiety wspierającej banki spółdzielcze w samodzielnym przeprowadzeniu analizy luki zgodności z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE)

w zakresie RODO. Dodatkowo, Bank organizuje dla banków spółdzielczych warsztaty wspierające wypełnienie ankiety i przeprowadzenie analizy zgodności.

W 2017 r. znaczna część realizowanych projektów informatycznych poświęcona była zapewnieniu zgodności regulacyjnej. Zainicjowano i prowadzono działania, których efektem były lub będą w kolejnych latach zmiany w funkcjonalności systemów informatycznych i infrastrukturze, tj.:

- 1) Rekomendacja D Komisji Nadzoru Finansowego – osiągnięcie zgodności z postanowieniami wszystkich 193 rekomendacji;
- 2) Adapter KDPW – wdrożenie nowego standardu komunikatów rozliczeniowych, zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady UE, w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytorium transakcji;
- 3) PSD2 – wdrożenie przepisów unijnej dyrektywy w sprawie usług płatniczych, nakładającej m.in. obowiązek udostępniania danych rachunków bankowych stronom trzecim i umożliwienie inicjowania płatności przez strony trzecie, a także wprowadzającej silne uwierzytelnianie użytkowników;
- 4) RODO – wdrożenie przepisów rozporządzenia o ochronie danych osobowych;
- 5) STIR – wdrożenie przepisów ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania wykorzystywaniu sektora finansowego do wyłudzeń skarbowych;
- 6) Split Payment (mechanizm płatności podzielonej) – wdrożenie przepisów Ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw, czyli wydzielenie rachunku bankowego na podatek VAT;
- 7) MIFID2, MIFIR – dostosowanie do przepisów Dyrektywy Parlamentu Europejskiego dotyczącej MIFID2, MIFIR, w zakresie spełnienia wymagań raportowych dla transakcji wykonywanych na produktach inwestycyjnych (do ARM, APA) oraz spełnienia wymagań best executions;
- 8) wdrożenie zmian związanych z obsługą wymagań EMIR (European Market Infrastructure Regulation), w związku z raportowaniem transakcji w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji;
- 9) realizacja procesów identyfikacyjnych i raportowych zgodnie z wymogami ustawy FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act).

Ponadto, prowadzono szereg zmian związanych z modyfikacją regulacji w zakresie sprawozdawczości obligatoryjnej, np.: zmiany w sprawozdawczości FINREP/MONREP oraz dotyczących implementacji MSSF 9 (Międzynarodowego Standardu Sprawozdawczości Finansowej nr 9).

Duży nacisk położono na realizację projektów, których celem było wsparcie działalności biznesowej Zrzeszenia BPS oraz zwiększenie konkurencyjności oferty bankowej. W ramach prowadzonych w ubiegłym roku 26 projektów, ponad 30 % z nich dotyczyło działań na rzecz Zrzeszenia BPS.

Wśród zakończonych w 2017 r. inicjatyw biznesowych dla Zrzeszenia BPS znalazły się m.in.:

- 1) Portal informacyjny dla banków spółdzielczych w sieci Intranet, w ramach którego udostępniono, w jednolity sposób i spójnej formie (architekturze i wizualizacji), zbiór wielu informacji/publikacji oraz zestaw aplikacji ułatwiających wykonywanie bieżącej pracy;

- 2) Multidealing, którego celem jest udostępnienie klientom banków spółdzielczych w systemie bankowości elektronicznej BS-ów funkcjonalności zawierania transakcji wymiany walutowej oraz składania depozytów;
- 3) Wniosek kredytowy Bezpieczna Gotówka w kanale internetowym, dostarczający klientom Zrzeszenia BPS możliwości elektronicznego składania wniosków dla produktu Bezpieczna Gotówka;
- 4) Karta walutowa wprowadzająca do oferty Banku oraz banków spółdzielczych kartę debetową w walucie EUR. Karta umożliwia rozliczenie transakcji zagranicznych bezpośrednio w tej walucie.

Wśród prowadzonych inicjatyw biznesowych dla Zrzeszenia BPS, które będą kontynuowane także w kolejnych latach, znalazły się m.in.:

- 1) Nowy System Rozliczeniowy, którego celem jest dostarczenie nowoczesnej, uniwersalnej i bezpiecznej platformy rozliczeniowej dla Zrzeszenia BPS, pozwalającej na ujednolicenie oraz automatyzację procesów obsługi wszystkich podstawowych rodzajów rozliczeń bankowych Zrzeszenia. W grudniu 2017 r. został wdrożony w Zrzeszeniu BPS moduł przekazów w obrocie dewizowym. W 2018 r. planowane jest wdrożenie kolejnych modułów rozwiązania, tj.: Express Elixir, Sorbnet 2 i Elixir;
- 2) Tokenizacja Visa/MasterCard, której celem jest wprowadzenie do oferty Banku oraz zrzeszonych banków spółdzielczych możliwości wprowadzania posiadanych kart płatniczych do portfeli Android Pay i podobnych, wykorzystujących platformy tokenizacji VISA oraz MasterCard. Celem projektu jest uatrakcyjnienie oferty kart płatniczych poprzez rozszerzenie oferty kart wydawanych w Zrzeszeniu o innowacyjne funkcje (wprowadzenie wirtualnej karty - tokena), co powinno skutkować zwiększeniem efektywności procesu sprzedażowego. Wirtualna karta (token) jest wspierana przez wiodące firmy technologiczne: Google/ Apple/ Samsung;
- 3) wniosek do NCBiR o dofinansowanie projektu Centrum Rozwoju Usług Wspólnych. Jest to kluczowa dla przyszłości Zrzeszenia BPS inicjatywa informatyczna i organizacyjna, której celem jest budowa wspólnej infrastruktury IT w Zrzeszeniu BPS oraz optymalizacja procesów biznesowych.

W 2017 r. zakończono następujące projekty biznesowe dla Banku BPS S.A.:

- 1) System do obsługi zajęć egzekucyjnych, który scentralizował i usprawnił proces obsługi zajęć egzekucyjnych;
- 2) IPS, tj. system do tworzenia, edytowania i generowania sprawozdań dziennych i skonsolidowanych oraz tworzenia bazy korekt i wyłączeń w sprawozdaniu FINREP;
- 3) System wspierający proces planowania i budżetowania oraz raportowania zarządczego, który zastąpił rozwiązanie użytkowane dotychczas;
- 4) System dla dealing room, który udostępnia nowe, dotychczas niedostępne funkcjonalności oraz optymalizuje prace Departamentu Skarbu.

Ponadto, kontynuowane były prace nad wdrożeniem systemu wspierającego proces przeciwdziałania praniu pieniędzy i nadużyciom finansowym w celu monitorowania transakcji realizowanych w Banku (Antyfraud).

Prowadzono również intensywne prace w obszarze bankowości mobilnej i internetowej, wprowadzając nowe funkcjonalności i udogodnienia ergonomiczne.

11.3. *Rozwój bankowości internetowej i mobilnej*

Rok 2017 był dla Banku BPS S.A. okresem realizacji ambitnych działań i inicjatyw w zakresie bankowości internetowej i mobilnej. W celu zaspokojenia oczekiwań klientów i wymagań wynikających z nowych przepisów prawa, w systemie bankowości internetowej e25 wprowadzono wiele zmian funkcjonalnych, w tym m.in.:

- 1) wdrożono nowy system MultiCentaur w zakresie obsługi zleceń dewizowych, a jego integracja z systemem e25 umożliwiła realizowanie zleceń dewizowych w PLN, które dotychczas były niedostępne;
- 2) udostępniono wyciągi bankowe w formacie JPK oraz zmodyfikowano sposób wykonywania przelewów do ZUS, zgodnie ze zmienionymi przepisami prawa;
- 3) udostępniono wniosek o wypłatę świadczeń w programie Rodzina 500+ na kolejny okres świadczeniowy wraz z rozszerzeniem o obsługę klientów grupowych, czyli umożliwienie składania wniosków przez klientów posiadających wspólne rachunki;
- 4) wprowadzono inne modyfikacje, takie jak: usunięcie mechanizmu podpowiedzi na podstawie 10 ostatnich przelewów zgodnie z oczekiwaniami klientów, na rzecz zachowania podpowiedzi na podstawie zapisanych kontrahentów (poprawa ergonomii systemu), potwierdzenia PDF z wykonania zlecenia stałego.

Znaczna część zmian systemu e25 miała na celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa:

- 1) zmieniono sposób zarządzania listą kontrahentów zapisanych w systemie poprzez wprowadzenie wymogu autoryzowania każdej czynności wykonywanej na liście kontrahentów oraz zablokowano możliwość zmiany numeru rachunku i nazwy odbiorcy na liście przelewów oczekujących na autoryzację i przekazanie do realizacji;
- 2) wprowadzono zabezpieczenie przed zmianą numeru rachunku w przypadku wklejania numeru ze schowka;
- 3) wprowadzono komunikaty przypominające klientom o potrzebie zmiany hasła i informujące o próbie błędnego logowania do systemu lub o zalogowaniu w innej przeglądarce;
- 4) wprowadzono dodatkową autoryzację w przypadku logowania z nowego adresu IP.

Bank BPS w 2017 r. kontynuował działania marketingowe mające na celu promowanie aplikacji mobilnej „BPS Mobilnie”. Przedstawiciele Banku wzięli udział w imprezach targowych i branżowych spotkaniach, na których prezentowali ofertę Banku i usługi bankowości mobilnej, w tym między innymi na Forum Ekonomicznym w Toruniu, Targach Techniki Rolniczej AGROTECH w Kielcach oraz Targach Film Video Foto w Łodzi. Ponadto, kontynuowano wykłady w SGGW w ramach Akademii Banku BPS, zorganizowanej wspólnie z władzami tej uczelni.

Interesującą inicjatywą Banku BPS promującą bankowość mobilną były wydarzenia angażujące bezpośrednio klientów, a także pracowników, jako użytkowników aplikacji „BPS Mobilnie”. Zaproszeni uczestnicy wzięli udział w przedsięwzięciach, które łączyły promowanie usług bankowości mobilnej z ciekawą formą spędzania wolnego czasu, tj.:

- konkurs fotograficzny „Bankowość mobilna w obiektywie” (edycja dla klientów i dla pracowników);
- „fotospacery z Bankiem BPS Mobilnie” prowadzone przez licencjonowanego przewodnika i zawodowego fotografa (trzy edycje).

Bank BPS zamieszczał również publikacje dotyczące bankowości internetowej i mobilnej w tradycyjnych i internetowych mediach, poświęconych tematyce bankowej i ekonomicznej: miesięcznik „Nowoczesny Bank

Spółdzielczy”, „BANK Miesięcznik Finansowy”, magazyn Grupy BPS „Bank Wspólnych Sił” oraz portale aleBank.pl i PRNews.pl.

Ważnym medium kontaktu z klientami był w minionym roku profil „Bank BPS Mobilnie” w serwisach społecznościowych Facebook, Twitter i Instagram, zainicjowany w 2016 roku. Wspiera on promocję usług bankowości mobilnej Banku BPS oraz zwiększa rozpoznawalność marki.

W 2017 roku Bank BPS był obecny na Forum Technologii Bankowości Spółdzielczej oraz Forum Liderów Banków Spółdzielczych – cyklicznych spotkaniach sektora bankowości spółdzielczej. Przedstawiciele Banku wygłosili wykłady i wzięli udział w dyskusjach panelowych między innymi na temat wizji bankowości internetowej i mobilnej w bankach spółdzielczych.

XII. SYTUACJA FINANSOWA BANKU

12.1. Aktywa Banku

Według stanu na 31.12.2017 r. aktywa ogółem Banku BPS S.A. wyniosły 23,7 mld zł i były wyższe od wielkości odnotowanej na koniec roku poprzedniego o 3,6 mld zł, tj. o 18,1 %.

Tabela 18. Główne pozycje aktywów Banku (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 2017-2016	Dynamika 2017/2016
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 697 907	1 936 258	238 351	114,0%
Należności od innych banków	810 981	996 735	185 754	122,9%
Pochodne instrumenty finansowe	6 330	2 190	-4 140	34,6%
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	8 076 501	8 561 263	484 762	106,0%
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	4 879 003	5 427 698	548 695	111,2%
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności	3 674 746	5 874 890	2 200 144	159,9%
Inwestycje w jednostki podporządkowane	599 664	611 105	11 441	101,9%
Wartości niematerialne	53 033	45 582	-7 451	86,0%
Rzeczowe aktywa trwałe	80 724	72 872	-7 852	90,3%
Pozostałe aktywa	159 558	132 815	-26 743	83,2%
Suma aktywów	20 038 447	23 661 408	3 622 961	118,1%

W 2017 r. nastąpiło przede wszystkim zwiększenie poziomu:

- 1) aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz utrzymywanych do terminu zapadalności (łącznie o 2,7 mld zł, tj. o 32,1 %), co było wynikiem wzrostu środków banków spółdzielczych ulokowanych w Banku, które stanowią podstawowe źródło finansowania inwestycji w instrumenty dłużne;
- 2) kredytów i pożyczek udzielonych klientom (o 484,8 mln zł), głównie na skutek zwiększenia portfela kredytowego sektora instytucji rządowych i samorządowych (intensyfikacja działań w zakresie finansowania Jednostek Samorządu Terytorialnego) oraz osób prywatnych (skuteczna akwizycja kredytów hipotecznych);
- 3) środków w kasie oraz Banku Centralnym (o 238,4 mln zł) – w związku z koniecznością utrzymania średniego miesięcznego salda na tym rachunku w wysokości wynikającej z deklaracji rezerwy obowiązkowej;

- 4) należności od innych banków (o 185,8 mln zł), w tym głównie w zakresie lokat walutowych w bankach komercyjnych (zwiększenie depozytów walutowych banków spółdzielczych lokowanych w Banku BPS S.A.).

12.2. Pasywa Banku

Suma bilansowa Banku w największym stopniu kształtowana jest przez zobowiązania wobec innych banków, które na koniec 2017 r. wyniosły 18,6 mld zł i stanowiły 78,8 % jej wartości. Na przestrzeni minionego roku odnotowano wzrost powyższych zobowiązań o 2,9 mld zł, wynikający ze zwiększenia poziomu depozytów głównych depozytariuszy Banku, tj. banków spółdzielczych.

Tabela 19. Główne pozycje pasywów Banku (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 2017-2016	Dynamika 2017/2016
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	37	61	24	164,9%
Zobowiązania wobec innych banków	15 702 585	18 649 779	2 947 194	118,8%
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	0	249 959	249 959	-
Pochodne instrumenty finansowe	1 353	1 581	228	116,9%
Zobowiązania wobec klientów	2 602 320	2 677 939	75 619	102,9%
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	919 803	1 124 336	204 533	122,2%
Pozostałe zobowiązania i rezerwy	133 655	143 684	10 029	107,5%
Kapitał własny ogółem	678 694	814 069	135 375	119,9%
Suma zobowiązań i kapitału własnego	20 038 447	23 661 408	3 622 961	118,1%

Na koniec 2017 r. w bilansie Banku zaewidencjonowano kwotę zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu (250,0 mln zł), co związane było z zawarciem transakcji repo, w celu zapewnienia dodatkowego finansowania po korzystnych stawkach z uwagi na rozbudowę portfela skarbowych papierów wartościowych.

W porównaniu do poziomu odnotowanego na koniec 2016 r. nastąpiło zwiększenie zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych (o 204,5 mln zł), co było wynikiem wzrostu stanu Bankowych Papierów Wartościowych oferowanych bankom spółdzielczym, emitowanych w celu dostosowania struktury bilansu do wymogów płynnościowych.

Według stanu na 31.12.2017 r. kapitał własny Banku wyniósł 814,1 mln zł i w ciągu roku zwiększył się o 135,4 mln zł.

Tabela 20. Kapitał własny Banku (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 2017-2016	Dynamika 2017/2016
Kapitał własny ogółem, z tego:	678 694	814 069	135 375	119,9%
Kapitał zakładowy	399 348	430 585	31 237	107,8%
Akcje własne	-2 133	-2 133	0	100,0%
Kapitał zapasowy	240 034	308 678	68 644	128,6%
Kapitał z aktualizacji wyceny	-32 842	24 210	57 052	-
Fundusz ogólnego ryzyka	24 500	24 500	0	100,0%
Wynik roku bieżącego	22 093	1 555	-20 538	7,0%
Kapitał rezerwowy	27 694	26 674	-1 020	96,3%

Na przestrzeni 2017 r. odnotowano zwiększenie kapitału:

- 1) zakładowego i zapasowego (łącznie o 99,9 mln zł) – przede wszystkim w efekcie zaliczenia:
 - w styczniu 2017 r. środków pochodzących z wyemitowanych w listopadzie 2016 r. akcji własnych serii W i Z o wartości 44,7 mln zł (minus koszty związane z przeprowadzeniem emisji w wysokości 0,7 mln zł),
 - w grudniu 2017 r. środków pochodzących z zrealizowanej w listopadzie 2017 r. emisji akcji serii AA o wartości 33,3 mln zł (minus koszty emisji w kwocie 0,6 mln zł).

W czerwcu 2017 r. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. podjęło uchwałę o przeznaczeniu zysku netto za 2016 r. w kwocie 22,1 mln zł na kapitał zapasowy.

- 2) z aktualizacji wyceny (o 57,1 mln zł), co związane było z poprawą wyceny instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży, w tym głównie Obligacji Skarbu Państwa.

12.3. Rachunek zysków i strat

Bank BPS S.A. w 2017 r. wygenerował zysk brutto w wysokości 15,8 mln zł oraz netto w kwocie 1,6 mln zł. Osiągnięte przez Bank wyniki były niższe od uzyskanych w roku poprzednim, z uwagi na otrzymanie przez Bank w czerwcu 2016 r. przychodu związanego z rozliczeniem transakcji przejęcia Visa Europe Limited przez Visa Inc. w wysokości 131,3 mln zł.

Tabela 21. Wybrane elementy rachunku zysków i strat (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2016	2017	Zmiana 2017-2016	Dynamika 2017/2016
Wynik z tytułu odsetek	217 545	253 208	35 663	116,4%
Wynik z tytułu prowizji i opłat	51 254	49 158	-2 096	95,9%
Przychody z tytułu dywidend	845	643	-202	76,1%
Wynik na działalności inwestycyjnej, wycenie aktywów i zobowiązań finansowych oraz z pozycji wymiany	157 095	50 602	-106 493	32,2%
Wynik na działalności podstawowej	426 739	353 611	-73 128	82,9%
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	-12 070	-5 310	6 760	44,0%
Ogólne koszty administracyjne	230 258	246 878	16 620	107,2%
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości	-155 316	-85 657	69 659	55,2%
Wynik finansowy brutto	29 095	15 766	-13 329	54,2%
Bieżący podatek dochodowy	-2 710	-13 557	-10 847	500,3%
Odroczony podatek dochodowy	-4 292	-654	3 638	15,2%
Wynik finansowy netto	22 093	1 555	-20 538	7,0%

Wynik z tytułu odsetek

W 2017 r. wynik odsetkowy Banku wyniósł 253,2 mln zł i był wyższy od osiągniętego w 2016 r. o 35,7 mln zł, tj. o 16,4 %.

Tabela 22. Wynik z tytułu odsetek (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2016	2017	Zmiana 2017-2016	Dynamika 2017/2016
Wynik z tytułu odsetek:	217 545	253 208	35 663	116,4%
Przychody z tytułu odsetek	450 838	542 469	91 631	120,3%
Koszty z tytułu odsetek	233 293	289 261	55 968	124,0%

Wzrost wyniku odsetkowego był przede wszystkim efektem uzyskania korzystniejszego niż przed rokiem wyniku na dłużnych papierach wartościowych w rezultacie:

- zwiększenia średniego salda instrumentów dłużnych (o 2,7 mld zł);
- wzrostu marży odsetkowej (o 0,23 pp.), w tym przede wszystkim na Obligacjach Skarbu Państwa, dzięki rozbudowie portfela obligacji zmiennokuponowych o atrakcyjnej rentowności;
- zmiany struktury powyższych papierów (wzrost udziału obligacji Skarbu Państwa o stosunkowo wysokiej rentowności, kosztem mniej dochodowych bonów pieniężnych).

Na poziomie wyższym niż w 2016 r. ukształtował się również wynik odsetkowy w zakresie depozytów klientów niebankowych, co było efektem wzrostu średniego wolumenu tej grupy klientów, jak również poprawy marży odsetkowej wynikającej z większego udziału niskokosztowych depozytów bieżących.

Wynik z tytułu prowizji i opłat

Wynik z tytułu prowizji i opłat w 2017 r. wyniósł 49,2 mln zł i w porównaniu do uzyskanego w 2016 r. był niższy o 2,1 mln zł, tj. o 4,1 %.

Tabela 23. Wynik z tytułu prowizji i opłat (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2016	2017	Zmiana 2017-2016	Dynamika 2017/2016
Wynik z tytułu prowizji, z tego:	51 254	49 158	-2 096	95,9%
z tytułu kredytów i pożyczek	16 963	15 388	-1 575	90,7%
z tytułu obsługi rachunków bankowych	5 733	5 817	84	101,5%
z tytułu rozliczeń pieniężnych	23 033	23 222	189	100,8%
z tytułu kart płatniczych i kredytowych	10 061	8 606	-1 455	85,5%
z tytułu administracji wierzytelnościami	-4 806	-4 463	343	92,9%
pozostałe	270	588	318	217,8%

Obniżenie wyniku z tytułu prowizji odnotowano przede wszystkim w zakresie:

- 1) kredytów i pożyczek (o 1,6 mln zł), co było głównie rezultatem mniejszej niż w 2016 r. kwoty udzielonych kredytów, szczególnie w grupie podmiotów gospodarczych;
- 2) kart płatniczych i kredytowych (o 1,5 mln zł), co było przede wszystkim efektem wprowadzonych zmian w ustawie o VAT. Z dniem 1 lipca 2017 r. zlikwidowana została ulga, na podstawie której faktury VAT wystawiane dla Banku przez IT Card były zwolnione z podatku VAT. W rezultacie koszty opłat związanych z wydawaniem i obsługą kart wzrosły miesięcznie o 160 tys. zł.

Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend ukształtowały się na poziomie 643 tys. zł i w porównaniu do wielkości uzyskanej w 2016 r. były niższe o 202 tys. zł. Powyższa sytuacja była m.in. konsekwencją otrzymania przez Bank niższej niż przed rokiem dywidendy od KIR S.A. (o 65 tys. zł) oraz braku dywidendy od innych banków i udziałów w BS (w 2016 r. przychody z tego tytułu wyniosły łącznie 137 tys. zł).

Bank zarówno w 2016 r. jak i w 2017 r. nie otrzymał dywidendy od spółek zależnych, w związku z ich trudną sytuacją finansową lub z uwagi na fakt, iż spółki nie spełniły kryteriów warunkujących jej wypłatę określonych przez KNF, w tym m.in. w zakresie oceny BION.

Wynik na działalności inwestycyjnej, wycenie aktywów i zobowiązań finansowych oraz z pozycji wymiany

W 2017 r. Bank zrealizował wynik na działalności inwestycyjnej, wycenie aktywów i zobowiązań finansowych oraz z pozycji wymiany na poziomie 50,6 mln zł, tj. niższym od osiągniętego w 2016 r. o 106,5 mln zł.

Obniżenie powyższego wyniku było spowodowane efektem bazy, tj. znaczącym jego wzrostem w 2016 r. W ramach przejęcia Visa Europe Limited przez Visa Inc., Bank w czerwcu 2016 r. jako jeden z beneficjentów transakcji otrzymał kwotę 22,3 mln EUR płatną w gotówce oraz 8 097 sztuk uprzywilejowanych akcji serii C Visa Inc. Ponadto, na dzień rozliczenia transakcji Bank ujął w przychodach z operacji finansowych, jako bieżącą wartość należności z tytułu odroczonej płatności, kwotę 1,8 mln EUR. Bez uwzględnienia powyższego przychodu (131,3 mln zł) wynik na działalności inwestycyjnej był korzystniejszy od odnotowanego przed rokiem o 24,8 mln zł.

Tabela 24. Wynik na działalności inwestycyjnej, wycenie aktywów i zobowiązań finansowych oraz z pozycji wymiany (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2016	2017	Zmiana 2017-2016	Dynamika 2017/2016
Wynik na działalności inwestycyjnej, wycenie aktywów i zobowiązań finansowych oraz z pozycji wymiany, z tego:	157 095	50 602	-106 493	32,2%
wynik na instrumentach dłużnych	12 181	36 667	24 486	301,0%
wynik na instrumentach kapitałowych	131 356	1 714	-129 642	1,3%
wynik na instrumentach pochodnych oraz z pozycji wymiany	13 558	12 221	-1 337	90,1%

Wzrost wyniku odnotowano w przypadku instrumentów dłużnych (o 24,5 mln zł), co było przede wszystkim rezultatem operacji papierami wartościowymi w segmencie Obligacji Skarbu Państwa. Bank na początku ubiegłego roku wykorzystał niski poziom cen do zakupów obligacji stałokuponowych, po czym w kolejnych miesiącach, dokonywał ich sprzedaży. Dodatkowo pod koniec 2017 roku, Bank wykorzystując korzystną sytuację rynkową, znacząco pomniejszył portfel obligacji zmiennokuponowych. Łącznie ze sprzedaży obligacji skarbowych uzyskano przychody w wysokości 34,8 mln zł.

Wynik na instrumentach pochodnych i z pozycji wymiany Bank ocenia łącznie, gdyż instrumenty pochodne to głównie terminowe transakcje wymiany walutowej. Obniżenie tego wyniku w 2017 r. (o 1,3 mln zł) związane było z dużą konkurencją w tym segmencie rynku, a co za tym idzie zawężającymi się marżami.

Wynik na pozostałej działalności operacyjnej

Wynik na pozostałej działalności operacyjnej Banku za 2017 r. wyniósł minus 5,3 mln zł i był korzystniejszy od wielkości odnotowanej w roku poprzednim o 6,8 mln zł.

Największy wpływ na powyższą sytuację miało wygenerowanie w 2016 r. ujemnego wyniku w wysokości 15,5 mln zł w pozycji „pozostałe tytuły”, co było m.in. konsekwencją sprzedaży części certyfikatów inwestycyjnych.

Obniżenie wyniku z pozostałej działalności operacyjnej odnotowano natomiast przede wszystkim w zakresie wyniku z tytułu rezerw (o 2,0 mln zł), m.in. w konsekwencji utworzenia odpisu na sprawę sądową dotyczącego zapłaty zobowiązania z tytułu zawartych umów sponsorskich.

Tabela 25. Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2016	2017	Zmiana 2017-2016	Dynamika 2017/2016
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto, z tego:	-12 070	-5 310	6 760	44,0%
z tytułu sprzedaży i zakupu towarów i usług	1 217	-159	-1 376	-
z tytułu sprzedaży i likwidacji majątku i aktywów trwałych	984	1 569	585	159,5%
z tytułu odzyskanych należności i kosztów ich windykacji	2 319	1 030	-1 289	44,4%
z tytułu rezerw	-1 113	-3 159	-2 046	283,8%
z pozostałych tytułów	-15 477	-4 591	10 886	29,7%

Ogólne koszty administracyjne

Ogólne koszty administracyjne w 2017 r. ukształtowały się na poziomie 246,9 mln zł i w porównaniu do 2016 r. wzrosły o 16,6 mln zł.

Tabela 26. Ogólne koszty administracyjne (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2016	2017	Zmiana 2017-2016	Dynamika 2017/2016
Ogólne koszty administracyjne, z tego:	230 258	246 878	16 620	107,2%
Koszty świadczeń pracowniczych	88 396	87 292	-1 104	98,8%
Koszty rzeczowe	85 665	88 367	2 702	103,2%
Koszty ponoszone na rzecz BFG i SSOZ BPS	26 134	39 843	13 709	152,5%
Koszty związane z KNF	907	1 074	167	118,4%
Koszty opłat na Rzecznika Finansowego	107	145	38	135,5%
Pozostałe koszty administracyjne	1 972	2 028	56	102,8%
Amortyzacja	27 077	28 129	1 052	103,9%

Odnutowany w 2017 r. wzrost kosztów w pozycji dotyczącej opłat obowiązkowych na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego i Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS był przede wszystkim związany z zastąpieniem dotychczasowych składek na rzecz BFG (obowiązkowej i ostrożnościowej) składkami na finansowanie systemu gwarantowania depozytów oraz na finansowanie przymusowej restrukturyzacji, kalkulowanych według nowych metodologii (poziom składek wyznaczany jest indywidualnie dla każdego Banku, przy uwzględnieniu przez BFG oceny profilu ryzyka tego Banku). Wpłynęło to na zmianę struktury wydatków ponoszonych na rzecz BFG i SSOZ BPS. W 2017 r. koszty opłat na rzecz SSOZ BPS wyniosły 5,4 mln zł,

natomiast na BFG 34,4 mln zł, podczas gdy w 2016 r. było to odpowiednio 18,7 mln zł i 7,4 mln zł (w tym 0,3 mln zł stanowił koszt wypłaty środków gwarantowanych deponentom Banku Spółdzielczego w Nadarzynie).

Na poziomie wyższym niż przed rokiem (o 2,7 mln zł) ukształtowały się koszty rzeczowe. Powyższa sytuacja związana była przede wszystkim z wygenerowaniem wyższych niż w 2016 r. kosztów w zakresie:

- 1) eksploatacji systemów informatycznych, co wynikało w wyższych niż przed rokiem kosztów realizowanych projektów IT oraz kosztów serwisu i użytkowania oprogramowania (głównie baz danych oraz bankowości elektronicznej e25);
- 2) usług ochrony, w związku ze wzrostem stawek za świadczenie usług w zakresie ochrony fizycznej, monitoringu systemu alarmowego, asysty grup interwencyjnych (efekt zwiększenia od 1 stycznia 2017 r. minimalnego wynagrodzenia za pracę);
- 3) usług badania bilansu, doradztwa i konsultingu, głównie doradztwa prawnego i finansowego, ze względu na większe zapotrzebowanie Banku w tym zakresie.

Jednocześnie, w 2017 r. odnotowano korzystniejszy poziom kosztów:

- 1) leasingu operacyjnego, co związane było m.in. z poniesieniem niższych niż przed rokiem kosztów opłat za wynajem samochodów służbowych;
- 2) reprezentacji i reklamy, głównie w efekcie ograniczenia w 2017 r. wydatków na materiały reklamowe oraz reklamę w środkach masowego przekazu.

Odnutowany w 2017 r. spadek kosztów świadczeń pracowniczych (o 1,1 mln zł), związany był m.in. z niższym niż przed rokiem poziomem zatrudnienia w Banku. W związku z kontynuowanymi w 2017 r. działaniami optymalizującymi w sieci sprzedaży (m.in. likwidacja nierentownych placówek, centralizacja wybranych procesów), stan zatrudnienia na dzień 31.12.2017 r. ukształtował się na poziomie niższym niż na koniec 2016 r. o 53 etaty. W efekcie, odnotowano niższy niż przed rokiem poziom kosztów wynagrodzeń zasadniczych oraz składek na ubezpieczenia społeczne, ściśle skorelowanych z poziomem wynagrodzeń.

Poniesione w 2017 r. koszty amortyzacji wyniosły 28,1 mln zł, tj. były o 1,1 mln zł wyższe niż w 2016 r. Było to przede wszystkim związane z rozliczeniem pod koniec 2016 r. uruchomionych produkcyjnie projektów informatycznych, co wpłynęło zarówno na wzrost kosztów amortyzacji wartości niematerialnych, jak i rzeczowych aktywów trwałych.

Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe

Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe za 2017 r. wyniósł minus 85,7 mln zł i w porównaniu do wielkości odnotowanej za 2016 r. ukształtował się na poziomie korzystniejszym o 69,7 mln zł.

Tabela 27. Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2016	2017	Zmiana 2017-2016	Dynamika 2017/2016
Wynik z tytułu odpisów z tytułu utraty wartości aktywów oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe, z tego:	-155 316	-85 657	69 659	55,2%
Kredyty i pożyczki udzielone klientom i bankom	-87 424	-70 318	17 106	80,4%
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	-30 075	4 869	34 944	-
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	-777	-775	2	99,7%
Inwestycje w jednostki podporządkowane	-35 832	-18 304	17 528	51,1%
Wartości niematerialne	-1 003	0	1 003	-
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	950	46	-904	4,8%
Pozostałe	-1 155	-1 175	-20	101,7%

Poprawę wyniku z tytułu odpisów odnotowano przede wszystkim w zakresie:

- 1) kredytów i pożyczek udzielonych klientom i bankom (o 17,1 mln zł), co było efektem skutecznie realizowanych działań w zakresie poprawy jakości portfela kredytowego, w tym również w obszarze restrukturyzacji i windykacji;
- 2) aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży (o 34,9 mln zł), co było rezultatem rozwiązania większej niż w roku poprzednim kwoty odpisów na obligacje komercyjne, w tym na obligacje spółki zależnej Veni S.A.;
- 3) inwestycji w jednostki podporządkowane (o 17,5 mln zł), co było wynikiem rozwiązania większej niż w 2016 r. kwoty rezerw, przy jednocześnie mniejszej wartości utworzonych odpisów. W 2017 r. największe rozwiązania dotyczyły funduszy:
 - Zielony FIZAN (10,8 mln zł), w związku z jego likwidacją,
 - UP FIZAN (18,4 mln zł), Contango 2 FIZ (9,7 mln zł), z uwagi na poprawę ich wyceny.

Natomiast, w 2017 r. na zaangażowanie kapitałowe w Spółkę Veni S.A. utworzono odpis w wysokości 41,1 mln zł.

12.4. Fundusze własne i łączny współczynnik kapitałowy

W roku 2017 funkcjonowanie systemu zarządzania kapitałem w Banku opierało się na poniższych regulacjach zewnętrznych:

- 1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (Rozporządzenie CRR);
- 2) Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym;
- 3) Ustawa Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku (z póź. zm.);
- 4) Uchwała KNF Nr 258/2011 z dnia 4 października 2011 roku (do dnia 1 maja 2017 r.);
- 5) Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach (od dnia 1 maja 2017 r.).

W Banku istnieje udokumentowany proces zarządzania adekwatnością kapitałową i monitorowania kapitału, funkcjonujący na podstawie „Instrukcji funkcjonowania procesu oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP) w Banku BPS S.A.” oraz „Polityki zarządzania kapitałem w Banku BPS S.A.”.

Proces zarządzania adekwatnością kapitałową obejmuje pomiar, monitorowanie, raportowanie, limitowanie i kontrolę adekwatności kapitałowej, efektywną alokację kapitału oraz procedury awaryjne. Podstawową miarą stosowaną do pomiaru adekwatności kapitałowej są współczynniki kapitałowe.

Fundusze własne dla potrzeb wyliczania adekwatności kapitałowej obliczane są w oparciu o postanowienia Rozporządzenia CRR oraz Ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym.

Według stanu na 31.12.2017 r. fundusze własne Banku ukształtowały się na poziomie 937,3 mln zł i w porównaniu do stanu odnotowanego na koniec 2016 r. wzrosły o 28,9 mln zł, tj. o 3,2 %. Było to głównie rezultatem:

- 1) zaliczenia w styczniu 2017 roku do kapitału podstawowego Tier I środków pochodzących z przeprowadzonych w listopadzie 2016 r. emisji akcji;
- 2) korzystniejszej wyceny instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży;
- 3) mniejszych odliczeń z tytułu aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego, znacznych zaangażowań w podmioty sektora finansowego, jak również z tytułu wartości niematerialnych;
- 4) zaliczenia do kapitału rezerwowego zysku netto za 2016 r.

Jednocześnie począwszy od 30.11.2017 r., Bank nie uwzględnia w funduszach własnych 10-letnich obligacji serii BPS1122 o wartości 85,2 mln zł wyemitowanych w roku 2012, w związku z zakwestionowaniem zgodności warunków przeprowadzonej emisji z kryteriami określonymi w art. 63 lit. h) Rozporządzenia CRR.

Przy wyliczaniu kwot ekspozycji na ryzyko, Bank w zakresie ryzyka kredytowego stosuje metodę standardową (SA), w zakresie ryzyka operacyjnego metodę wskaźnika bazowego BIA (Basic Indicator Approach), a w obszarze ryzyka rynkowego oraz ryzyka z tytułu korekty wyceny kredytowej metody standardowe zgodnie z wymogami regulacyjnymi określonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013.

Tabela 28. Adekwatność kapitałowa Banku (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 2017-2016	Dynamika 2017/2016
Fundusze własne ogółem	908 466	937 338	28 872	103,2%
Kapitał Tier I	556 990	722 184	165 194	129,7%
Kapitał Tier II	351 476	215 154	-136 322	61,2%
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko, z tego na:	8 504 836	8 656 466	151 630	101,8%
ryzyko w odniesieniu do ryzyka kredytowego	7 794 292	7 971 753	177 461	102,3%
ryzyko z tytułu ryzyka operacyjnego	701 617	650 145	-51 472	92,7%
ryzyko z tytułu ryzyka rynkowego	8 192	26 082	17 890	318,4%
ryzyko z tytułu korekty wyceny kredytowej	735	8 486	7 751	1154,6%
Współczynnik kapitału Tier I	6,5%	8,3%	1,8 pp.	-
Łączny współczynnik kapitałowy	10,7%	10,8%	0,1 pp.	-

Łączna kwota ekspozycji na ryzyko ukształtowała się na poziomie 8 656,5 mln zł i w porównaniu do wielkości odnotowanej w 2016 r. była wyższa o 151,6 mln zł, w tym kwota ekspozycji na ryzyko kredytowe o 177,5 mln zł, rynkowe o 17,9 mln zł oraz z tytułu korekty wyceny kredytowej o 7,8 mln zł. Jednocześnie na niższym poziomie ukształtowała się kwota ekspozycji z tytułu ryzyka operacyjnego o 51,5 mln zł.

Łączny współczynnik kapitałowy oraz współczynnik kapitału Tier I na koniec 2017 r. ukształtowały się na poziomach 10,8 % oraz 8,3 % i były wyższe od uzyskanych na koniec 2016 r. odpowiednio o 0,1 pp. i 1,8 pp.

Według stanu na 31.12.2017 r. poziom zarówno łącznego współczynnika kapitałowego, jak i współczynnika kapitału Tier I przekraczał wartość określoną w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych.

Bank wyznaczał kapitał wewnętrzny zgodnie z Uchwałą Nr 258/2011 KNF z dnia 4 października 2011 roku (do dnia 1 maja 2017 r.) oraz Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach (od dnia 1 maja 2017 r.), w oparciu o wewnętrzną Instrukcję funkcjonowania procesu oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP). Kapitał wewnętrzny to szacowana kwota kapitału, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz wpływu zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka. Na dzień 31 grudnia 2017 roku kapitał wewnętrzny alokowany został na następujące rodzaje ryzyka: kredytowe, operacyjne, rynkowe, CVA, stopy procentowej, braku zgodności, wyniku finansowego oraz inwestycji w podmioty zależne i współzależne. Łączna kwota kapitału wewnętrznego oszacowana została na poziomie 796,4 mln zł, a relacja kapitału wewnętrznego do funduszy własnych wyniosła 85,0 %.

XIII. ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE

13.1. Struktura organizacyjna Banku BPS S.A.

Strukturę organizacyjną Banku tworzą jednostki organizacyjne:

- 1) Centrala;
- 2) Oddziały.

W celu realizacji zadań Banku określonych dla Banku Zrzeszającego w Ustawie o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, działa Rada Zrzeszenia jako organ opiniodawczo-doradczy.

W celu wspomagania zarządzania, w Banku działają stałe Komitety. Do ich podstawowych zadań należy wykonywanie czynności decyzyjnych lub opiniodawczo-doradczych w zakresie określonym w Regulaminach Komitetów, uchwalonych przez Zarząd, za wyjątkiem Regulaminu Komitetu Kredytowego, który podlega zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą Banku. W 2017 r. w Banku działały:

- 1) Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami, jako organ opiniodawczo-decyzyjny w zakresie kształtowania polityki zarządzania aktywami i pasywami w Banku. Zgodnie z Regulaminem, Komitetowi przewodniczył Prezes Zarządu Banku, natomiast Wiceprezesi Zarządu nadzorujący: Pion Finansów i Ryzyka oraz Pion Bankowości Komercyjnej pełnili funkcję Wiceprzewodniczącego Komitetu;

- 2) Komitet Innowacji, jako organ decyzyjny w procesie zarządzania projektami. Komitetowi przewodniczył Prezes Zarządu Banku, a jego członkami, oprócz wskazanych Dyrektorów komórek organizacyjnych Banku byli: Wiceprezes Zarządu nadzorujący Pion Wsparcia, Wiceprezes Zarządu nadzorujący Pion Bankowości Komercyjnej oraz Wiceprezes Zarządu nadzorujący Pion Finansów i Ryzyka;
- 3) Komitet Bezpieczeństwa i Ciągłości Działania, który ma za zadanie wspieranie wszelkich inicjatyw i procesów zmierzających do unifikacji działań i rozwiązań technicznych oraz organizacyjnych w obszarach bezpieczeństwa, zgodnie z celami określonymi w Strategii Banku i Strategii Zrzeszenia. Komitetowi przewodniczył Prezes Zarządu Banku, a wiceprzewodniczącym Komitetu był Wiceprezes Zarządu nadzorujący Pion Wsparcia;
- 4) Komitet Kredytowy Banku, do którego kompetencji należy podejmowanie decyzji kredytowych, zgodnie z Regulaminem podejmowania decyzji kredytowych oraz odrębnymi wewnętrznymi aktami prawnymi Banku. Komitetowi przewodniczył Wiceprezes Zarządu nadzorujący Pion Finansów i Ryzyka, a wiceprzewodniczącym Komitetu był Wiceprezes Zarządu nadzorujący Pion Bankowości Komercyjnej;
- 5) Komitet Ryzyka Operacyjnego jako organ opiniodawczy w sprawach kształtowania strategii oraz modelu procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku, a także w innych określonych w Regulaminie. Komitetowi przewodniczył Wiceprezes Zarządu Banku nadzorujący Pion Finansów i Ryzyka;
- 6) Komitet Inwestycji Kapitałowych, któremu przewodniczył Wiceprezes Zarządu nadzorujący Pion Bankowości Komercyjnej, a wiceprzewodniczącym Komitetu był Wiceprezes Zarządu nadzorujący Pion Finansów i Ryzyka. Komitet jako organ opiniodawczy – doradczy oraz decyzyjny wydawał opinie i/lub podejmował decyzje w sprawach dotyczących transakcji nabycia oraz sprzedaży inwestycji kapitałowych Banku w podmioty z Grupy Kapitałowej, a także inwestycji Banku w fundusze inwestycyjne zamknięte i fundusze inwestycyjne otwarte.

Ponadto, w Banku działały dwa stałe Komitety, powołane spośród członków Rady Nadzorczej, tj. Komitet Audytu oraz Komitet ds. wynagrodzeń.

W Banku mogły funkcjonować działające stale lub okresowo komisje i zespoły zadaniowe, których powołanie, zmiana i likwidacja oraz określanie zadań następuje w formie uchwał Zarządu lub zarządzeń Prezesa Zarządu.

Centrala

Według stanu na 31.12.2017 r. w Banku funkcjonowało 16 Departamentów i 3 Biura, w ramach wyodrębnionych 5 Pionów (Zarządzania Bankiem, Bankowości Spółdzielczej, Finansów i Ryzyka, Bankowości Komercyjnej oraz Wsparcia).

W 2017 roku w Banku przeprowadzono kompleksowy przegląd struktury organizacyjnej, w wyniku którego wprowadzono nowy Regulamin Organizacyjny Banku, obowiązujący od 1 grudnia 2017 roku. Najistotniejsze zmiany wprowadzone do Regulaminu to:

- 1) zdefiniowanie systemu zarządzania, obejmującego system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej, który oparty jest na trzech liniach obrony określonych w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego;
- 2) uregulowanie kwestii związanej z ostatecznym ukształtowaniem się funkcji audytu Banku, która powierzona została Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, co wiąże się z decyzją o przekształceniu Departamentu Audytu Banku w Departament Kontroli;

- 3) uwzględnienie wcześniejszych decyzji Zarządu Banku o utworzeniu nowych komórek organizacyjnych funkcjonujących dotychczas w organizacji, tj. Departamentu Relacji Zrzeszeniowych i Korporacyjnych, Biura Nadzoru Właścicielskiego, Departamentu Polityki Kredytowej oraz włączenie Departamentu Bankowości Internetowej i Mobilnej w strukturę Departamentu Informatyki. Powyższe zmiany mają na celu usprawnienie funkcjonowania i wzmocnienie nadzoru nad wybranymi obszarami działalności Banku, jak również stanowią realizację zaleceń nadzorczych;
- 4) poprawa procesu w zakresie zarządzania ryzykiem w działalności podmiotów zależnych, która zakłada realizację przez Departamenty i Biura ds. ryzyka zadań związanych z opracowaniem zasad współpracy z podmiotami w zakresie raportowania poszczególnych rodzajów ryzyka i oceną wpływu zidentyfikowanego ryzyka podmiotów na ryzyko Banku oraz koordynowanie działań związanych z nadzorem nad ryzykiem dotyczącym działalności podmiotów zależnych (ze szczególnym uwzględnieniem oceny wielkości i profilu tego ryzyka) przez Biuro Nadzoru Właścicielskiego;
- 5) uzupełnienie struktury organizacyjnej o Komitet Bezpieczeństwa i Ciągłości Działania w Pionie Zarządzania Bankiem.

Oddziały

Na koniec 2017 r. Bank posiadał 36 placówek sprzedażowych, tj. 35 Oddziałów oraz 1 Filię.

W 2017 r. kontynuowano rozpoczęty w 2015 r. proces restrukturyzacji sieci sprzedaży. Przeprowadzono likwidację:

- 1) I Oddziału Banku BPS S.A. w Warszawie;
- 2) Oddziału Banku BPS S.A. w Zgorzelcu;
- 3) Filii w Wasilkowie I Oddziału w Białymstoku Banku BPS S.A.;
- 4) Oddziału Banku BPS S.A. w Ostrołęce;

W listopadzie 2017 r. podjęto również decyzję o likwidacji Filii w Strzelcach Opolskich Oddziału w Opolu Banku BPS S.A., którą zamknięto z dniem 12.01.2018 r. W ubiegłym roku zlikwidowano ponadto drugą lokalizację I Oddziału Banku BPS S.A. we Wrocławiu.

Restrukturyzacja sieci sprzedaży ma przede wszystkim na celu zwiększenie efektywności placówek poprzez spłaszczenie struktury zarządzania oraz optymalizację czynności wsparcia sprzedaży poprzez ich centralizację i w rezultacie poprawę wskaźnika C/I.

Do najważniejszych działań realizowanych w 2017 r. w powyższym zakresie należy zaliczyć:

- 1) prowadzenie prac nad rozszerzeniem trwającego pilotażu obsługi centralnej zadań związanych z administracją transakcji objętych ryzykiem kredytowym o nowy obszar związany z centralizacją zadań z obszaru niekredytowego;
- 2) prowadzenie prac mających na celu centralizację działań w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu;
- 3) kontynuowanie prac związanych z centralizacją procesu obsługi wierzytelności „trudnych”.

13.2. Akcjonariat

Na koniec 2017 r. kapitał zakładowy Banku BPS S.A. składał się z 430 585 433 szt. akcji o wartości nominalnej 1 zł każda.

Tabela 29. Kapitał zakładowy Banku BPS S.A. na 31.12.2017 r.

Wyszczególnienie	Ilość akcji (szt.)	Wartość akcji (zł)
A	2 000 000	2 000 000
B	12 000 000	12 000 000
C	4 000 000	4 000 000
D	2 000 000	2 000 000
E	1 865 000	1 865 000
F	1 517 700	1 517 700
H	74 864 077	74 864 077
I	35 000 000	35 000 000
J	66 623 388	66 623 388
K	115 461 039	115 461 039
L	14 708 211	14 708 211
M	24 000 000	24 000 000
N	57 127	57 127
O	12 022 169	12 022 169
P	15 000	15 000
R	2 277 523	2 277 523
S	12 000 000	12 000 000
T	18 936 457	18 936 457
Z	4 000 000	10 000 000
AA	13 338 701	13 338 701
Ogółem	430 585 433	430 585 433

W strukturze akcjonariatu Banku BPS S.A. dominują banki spółdzielcze, posiadając łącznie 83,93 % akcji, w tym banki zrzeszone 80,03 %.

Tabela 30. Struktura akcjonariatu Banku BPS S.A. na 31.12.2017 r.

Wyszczególnienie	Ilość akcji (szt.)	Udział w kapitale zakładowym
Banki Spółdzielcze:	361 406 826	83,93%
- Banki Spółdzielcze Zrzeszone	344 588 363	80,03%
- Banki Spółdzielcze Niezrzeszone	1 344 431	0,31%
- Banki Spółdzielcze Współpracujące	15 474 032	3,59%
Inne Banki Polskie	11 452 898	2,66%
Banki Zagraniczne	4 217 815	0,98%
Pozostali akcjonariusze:	52 900 106	12,29%
- osoby fizyczne	1 406 970	0,33%
- pozostali	51 493 136	11,96%
Bank BPS S.A.	607 788	0,14%
Razem	430 585 433	100,00%

W dniu 26 listopada 2015 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku podjęło Uchwałę nr 03/2015 w zakresie udzielenia Zarządowi Banku upoważnienia do podwyższania kapitału zakładowego Banku, poprzez emisje akcji o łącznej wartości nominalnej nie większej niż 84 000 000 zł, w drodze jednego lub kilku podwyższeń kapitału zakładowego z możliwością pozbawienia przez Zarząd za zgodą Rady Nadzorczej Akcjonariuszy w całości prawa poboru w stosunku do akcji. Na podstawie ww. Uchwały NWZ, w 2017 r. przeprowadzono dwie emisje akcji, skierowane do zrzeszonych i współpracujących banków spółdzielczych. W ramach tych emisji BS-y objęły 14 169 504 akcji. W 2017 r. kapitał zakładowy został podwyższony o kwotę 13 338 701,00 zł wynikającą z wyemitowanych akcji serii AA, natomiast podwyższenie kapitału o kwotę 830 803,00 zł, wynikające z wyemitowanych akcji serii AB zostało zarejestrowane w lutym 2018 r. Założenia Programu postępowania naprawczego w zakresie podwyższenia kapitału nie zostały zrealizowane w całości, dlatego w 2018 roku zostanie przeprowadzona kolejna emisja akcji.

Według stanu na 31 grudnia 2017 r. Bank posiadał 607 788 sztuk akcji własnych, o wartości nominalnej 607 788 zł, które stanowiły 0,14 % kapitału zakładowego Banku. Akcje te Bank nabył w 2012 r. od akcjonariusza mniejszościowego, w ramach kapitału rezerwowego na nabycie akcji własnych Banku, utworzonego na mocy uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Banku z dnia 27 czerwca 2012 r.

13.2.1. Informacja o stanie posiadania akcji Banku BPS S.A. przez osoby zarządzające i nadzorujące

Według stanu na 31.12.2017 r. osoby zarządzające i nadzorujące w Banku BPS S.A. posiadały 2 000 sztuk akcji.

Tabela 31. Liczba akcji w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących (w szt.)

Imię i Nazwisko	Pełniona funkcja	Liczba akcji według stanu na 31.12.2017 r.	Zmiana w ciągu 2017 r.
Roman Marian Domański	Sekretarz Rady Nadzorczej	2 000 sztuk	-

Na koniec 2016 roku poza ww. Akcjonariuszem/Członkiem Rady Nadzorczej akcje Banku posiadała również Pani Hanna Barbara Ruszczyńska, która pełniła funkcję Członka Rady Nadzorczej do dnia 20 czerwca 2017 roku.

13.2.2. Ograniczenia prawa głosu

Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. jest bankiem działającym w formie spółki akcyjnej i będącym jednocześnie Bankiem Zrzeszającym w rozumieniu ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających. Akcjonariuszami Banku są banki spółdzielcze z nim zrzeszone, a także inne podmioty gospodarcze, jak również osoby fizyczne. Każdemu akcjonariuszowi Banku przysługuje na Walnym Zgromadzeniu jeden głos z każdej posiadanej akcji. Zgodnie z ww. ustawą Akcjonariusze Banku nie będący bankami spółdzielczymi zrzeszonymi z Bankiem, nie mogą wykonywać na Walnym Zgromadzeniu łącznie prawa głosu z więcej niż 24 % akcji. Ograniczenie to nie ma zastosowania w stosunku do Akcjonariuszy będących bankami zrzeszającymi. Struktura właścicielska Banku nie wymagała w 2017 roku zastosowania ww. ograniczenia prawa głosu.

13.3. Władze Banku

Zarząd Banku – zgodnie ze Statutem – prowadzi sprawy Banku i reprezentuje go na zewnątrz. Prezes Zarządu kieruje bieżącą działalnością oraz pełni nadzór nad całością funkcjonowania Banku.

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Banku. Do szczególnych obowiązków Rady należy powoływanie i odwoływanie członków Zarządu Banku, opiniowanie wszelkich wniosków i spraw wymagających uchwały Walnego Zgromadzenia, wybór biegłego rewidenta badającego sprawozdanie finansowe, zatwierdzanie rocznych planów finansowych i wieloletnich programów rozwoju Banku, zatwierdzanie regulaminu organizacyjnego Banku i regulaminu działania Zarządu Banku. Członków Rady Nadzorczej wybiera Walne Zgromadzenie spośród osób reprezentujących akcjonariuszy Banku, za wyjątkiem dwóch członków Rady Nadzorczej niebędących akcjonariuszami lub ich pełnomocnikami uprawnionymi do wykonywania głosu na Walnym Zgromadzeniu Banku, których wybiera spośród osób spełniających kryterium niezależności.

W 2017 r. upłynęła kadencja Zarządu obejmująca lata 2014-2017, w związku z czym Rada Nadzorcza w dniu 26 kwietnia 2017 r. powołała Zarząd Banku na okres kolejnej kadencji obejmującej lata 2017-2020. Do składu Zarządu wybrano ponownie:

- 1) Pana Zdzisława Wojciecha Kupczyka na stanowisko Prezesa Zarządu Banku;
- 2) Pana Artura Jakuba Adamczyka na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku, któremu powierzono nadzór nad zarządzaniem ryzykiem w Banku;
- 3) Pana Piotra Chrzanowskiego na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku;
- 4) Pana Dariusza Artura Olkiewicza na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku.

Uchwały w sprawie powołania poszczególnych członków Zarządu zostały podjęte przez Radę, z mocą obowiązującą od chwili zatwierdzenia przez Walne Zgromadzenie sprawozdania finansowego Banku za 2016 rok, tj. od dnia 20 czerwca 2017 r.

Powołanie Zarządu Banku zostało poprzedzone przeprowadzeniem oraz zatwierdzeniem indywidualnych uprzednich ocen odpowiedniości kandydatów na członków Zarządu Banku kolejnej kadencji, a także uzyskaniem pozytywnej opinii Rady Zrzeszenia.

Tabela 32. Skład osobowy Zarządu Banku BPS S.A. w 2017 r.

Imię i Nazwisko	Pełniona funkcja
Zdzisław Kupczyk	Prezes Zarządu
Artur Adamczyk	Wiceprezes Zarządu
Piotr Chrzanowski	Wiceprezes Zarządu
Dariusz Olkiewicz	Wiceprezes Zarządu

W 2017 r. upłynęła kadencja Rady Nadzorczej obejmująca lata 2013-2017. Walne Zgromadzenie Banku w dniu 20 czerwca 2017 roku dokonało wyboru Rady Nadzorczej na kadencję obejmującą lata 2017-2021. Wybór członków Rady Nadzorczej został poprzedzony zbadaniem ich odpowiedniości i niezależności. Zgodnie z oceną zatwierdzoną przez Walne Zgromadzenie, wszyscy kandydaci na członków Rady Nadzorczej spełnili wymagane kryterium odpowiedniości, dwóch kandydatów spełniło dodatkowo wymagane kryterium niezależności.

Rada Nadzorcza działała w następującym składzie:

Tabela 33. Skład osobowy Rady Nadzorczej Banku BPS S.A.

Pełniona funkcja	Od 1 stycznia do 20 czerwca 2017 r.	Od 20 czerwca do 31 grudnia 2017 r.
Przewodniczący Rady Nadzorczej	Adam Dudek	Adam Dudek
Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	Roman Hryniewicz	Roman Hryniewicz
Sekretarz Rady Nadzorczej	Roman Domański	Roman Domański
Członek Rady Nadzorczej	Zbigniew Bodzioch	Zbigniew Bodzioch
Członek Rady Nadzorczej	Józef Czysz	Józef Czysz
Członek Rady Nadzorczej	Dariusz Jasiński	Dariusz Jasiński
Członek Rady Nadzorczej	Sławomir Juszczak	Sławomir Juszczak
Członek Rady Nadzorczej	Paweł Kapel	Krzysztof Kajko
Członek Rady Nadzorczej	Witold Morawski	Paweł Kapel
Członek Rady Nadzorczej	Barbara Pasierb	Jowita Martyniak-Lech
Członek Rady Nadzorczej	Andrzej Pawlik	Witold Morawski
Członek Rady Nadzorczej	Piotr Piasecki	Barbara Pasierb
Członek Rady Nadzorczej	Hanna Ruszczyńska	Andrzej Pawlik
Członek Rady Nadzorczej	Czesław Swacha	Piotr Piasecki
Członek Rady Nadzorczej	Tadeusz Tur	Czesław Swacha
Członek Rady Nadzorczej	Zdzisław Wojdak	Tadeusz Tur
Członek Rady Nadzorczej	Jerzy Woźniczko	Zdzisław Wojdak

Komitety Rady Nadzorczej

Spośród członków Rady Nadzorczej powołane zostały dwa stałe komitety:

- 1) Komitet Audytu, do zadań którego należy w szczególności monitorowanie procesu sprawozdawczości finansowej, skuteczności systemu kontroli wewnętrznej (w tym zapewnienia zgodności), audytu wewnętrznego oraz zarządzania ryzykiem, wykonywania czynności rewizji finansowej oraz niezależności biegłego rewidenta i podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych. Skład oraz szczegółowy zakres zadań Komitetu Audytu określa Rada Nadzorcza w odrębnej uchwale;

Tabela 34. Skład osobowy Komitetu Audytu

Pełniona funkcja	od 1 stycznia do 20 czerwca 2017 r.	od 30 czerwca do 31 grudnia 2017 r.
Przewodniczący Rady Nadzorczej	Józef Czysz	Józef Czysz
Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	Czesław Swacha	Czesław Swacha
Sekretarz Rady Nadzorczej	Jerzy Woźniczko	Andrzej Pawlik
Członek Rady Nadzorczej	Dariusz Jasiński	Dariusz Jasiński
Członek Rady Nadzorczej	Sławomir Juszczak	Sławomir Juszczak
Członek Rady Nadzorczej	Andrzej Pawlik	-

- 2) Komitet ds. wynagrodzeń, do zadań którego należy w szczególności:
 - a) monitorowanie wynagrodzeń osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku oraz wydawanie opinii na temat polityki zmiennych składników wynagrodzeń, w tym wysokości

i składników wynagrodzeń, kierując się ostrożnym i stabilnym zarządzaniem ryzykiem, kapitałem i płynnością oraz szczególną dbałością o długoterminowe dobro Banku, interes akcjonariuszy, inwestorów i udziałowców Banku,

- b) nadzorowanie polityki w zakresie obowiązującego w Banku systemu wynagrodzeń,
- c) dokonywanie oceny kompetencji i reputacji kandydatów na Członków Zarządu Banku i Zarządu Banku jako organu kolegialnego, zgodnie z procedurą odpowiedniości.

Skład oraz szczegółowy zakres zadań Komitetu ds. wynagrodzeń określa Rada Nadzorcza w odrębnej uchwale.

Tabela 35. Skład osobowy Komitetu ds. Wynagrodzeń

Pelniona funkcja	od 1 stycznia do 20 czerwca 2017 r.	od 30 czerwca do 31 grudnia 2017 r.
Przewodniczący Rady Nadzorczej	Zbigniew Bodzioch	Zbigniew Bodzioch
Sekretarz Rady Nadzorczej	Paweł Kapel	Paweł Kapel
Członek Rady Nadzorczej	Witold Morawski	Witold Morawski
Członek Rady Nadzorczej	Zdzisław Wojdak	Zdzisław Wojdak

13.4. Umowy zawarte między Bankiem a osobami zarządzającymi

W rozumieniu przepisów § 2 ust. 1 pkt. 30 lit. a rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim, osobami zarządzającymi Bankiem są członkowie Zarządu.

Z każdym z członków Zarządu Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. była zawarta umowa o pracę obowiązująca w 2017 roku, przewidująca odprawę w razie nie powołania członka Zarządu na okres kolejnej kadencji, w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia miesięcznego brutto.

Ponadto, w okresie obowiązywania umowy, na każde wezwanie Rady Nadzorczej, istnieje możliwość podpisania przez członków Zarządu umowy o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy. Umowa ta może przewidywać okres od jednego do sześciu miesięcy obowiązywania zakazu konkurencji, w czasie którego pracownik będzie otrzymywał odszkodowanie w wysokości 50 % wynagrodzenia zasadniczego brutto za każdy miesiąc obowiązywania zakazu konkurencji.

W 2017 roku Bank Polskiej Spółdzielczości wypłacił członkom Zarządu łącznie 2,4 mln zł wynagrodzenia z tytułu umów o pracę w związku z pełnieniem funkcji w Zarządzie.

Tabela 36. Wynagrodzenia członków Zarządu Banku w 2017 r. (w tys. zł)

Nazwisko i imię	Pelniona funkcja	Wynagrodzenie zasadnicze oraz chorobowe	Benefity*	Wynagrodzenie zmienne	Narzuły pracodawcy
Kupczyk Zdzisław	Prezes Zarządu	720,0	20,8	0	25,7
Chrzanowski Piotr	Wiceprezes Zarządu	537,9	17,6	0	38,2
Adamczyk Artur	Wiceprezes Zarządu	540,0	9,8	0	38,5
Olkiewicz Dariusz	Wiceprezes Zarządu	420,0	16,8	0	34,6

* w skład benefitów wchodzi: opieka medyczna, samochód służbowy do celów prywatnych oraz PPE

Za udział w posiedzeniach Rady Nadzorczej, niezależnie od ilości posiedzeń w danym miesiącu, członkowie Rady Nadzorczej Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. otrzymują miesięczne wynagrodzenie ryczałtowe uzależnione od pełnionej funkcji oraz przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw publicznych opublikowanego w Monitorze Polskim. W 2017 roku Bank wypłacił członkom Rady Nadzorczej łącznie 1,1 mln zł (z narzutami pracodawcy).

Tabela 37. Wynagrodzenia poszczególnych członków Rady Nadzorczej w 2017 r. (w tys. zł)

Nazwisko i imię	Pełniona funkcja	Wynagrodzenie zasadnicze oraz chorobowe	Benefity*	Wynagrodzenie zmienne	Narzuty pracodawcy
Dudek Adam	Przewodniczący Rady Nadzorczej	80,1	0	0	4,3
Hrynkiewicz Roman	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	64,3	0	0	6,8
Domański Roman	Sekretarz Rady Nadzorczej	64,3	0	0	5,7
Bodzioch Zbigniew	Członek Rady Nadzorczej	53,8	0	0	1
Czysz Józef	Członek Rady Nadzorczej	64,3	0	0	5,4
Jasiński Dariusz	Członek Rady Nadzorczej	64,3	0	0	7,6
Juszczak Sławomir	Członek Rady Nadzorczej	64,3	0	0	5,9
Kajko Krzysztof	Członek Rady Nadzorczej	28,8	0	0	0
Kapel Paweł	Członek Rady Nadzorczej	53,8	0	0	5,7
Martyniak-Lech Jowita	Członek Rady Nadzorczej	28,8	0	0	5,4
Morawski Witold	Członek Rady Nadzorczej	53,8	0	0	4,9
Pasierb Barbara	Członek Rady Nadzorczej	53,8	0	0	6,9
Pawlik Andrzej	Członek Rady Nadzorczej	64,3	0	0	11,2
Piasecki Piotr	Członek Rady Nadzorczej	53,8	0	0	5,3
Ruszczyńska Hanna	Członek Rady Nadzorczej	25,2	0	0	2,9
Swacha Czesław	Członek Rady Nadzorczej	64,3	0	0	3,9
Tur Tadeusz	Członek Rady Nadzorczej	53,8	0	0	5,2
Wojdak Zdzisław	Członek Rady Nadzorczej	53,8	0	0	4,9
Woźniczko Jerzy	Członek Rady Nadzorczej	30,3	0	0	4,9

13.5. Polityka różnorodności stosowana do organów zarządzających i nadzorujących

Wszyscy członkowie Zarządu są zatrudnieni w Banku na podstawie umowy o pracę. Obowiązujące w Banku polityki, także w zakresie zarządzania różnorodnością, dotyczą wszystkich pracowników, w tym także członków Zarządu.

Powołanie do składu organu zarządzającego poprzedzone jest oceną odpowiedności kandydata, uwzględniającą w szczególności jego kwalifikacje, rozumiane jako wiedza i doświadczenie zawodowe, jak i reputację. Indywidualne kompetencje poszczególnych członków Zarządu Banku powinny dopełniać się w taki sposób, aby umożliwiać zapewnienie odpowiedniego poziomu przygotowania merytorycznego do kolegialnego zarządzania Bankiem. Wszyscy członkowie Zarządu Banku wykazują się odpowiednim doświadczeniem i znajomością polskiego rynku finansowego, niezbędnymi w zarządzaniu Bankiem. Ocena kolegialna Zarządu w tym zakresie realizowana jest corocznie.

Analogicznie powołanie do składu organu nadzorującego poprzedzone jest oceną odpowiedniości kandydata i ocena ta jest corocznie powtarzana. Rada Nadzorcza, jako organ kolegialny, podlega także corocznej kolegialnej ocenie kwalifikacji. W składzie Rady Nadzorczej Banku zapewniony jest udział członków niezależnych.

13.6. Zasady zmiany Statutu Banku BPS S.A.

Zasady dotyczące dokonywania zmian statutu w Banku BPS S.A. odbywają się zgodnie z przepisami kodeksu spółek handlowych oraz ustawy Prawo bankowe.

W celu zmiany statutu, zgodnie z art. 34 ustawy Prawo bankowe, Bank BPS S.A., niezależnie od zakresu spraw określonych w art. 31 ust. 3 Prawa bankowego, każdorazowo kieruje wniosek do Komisji Nadzoru Finansowego o wydanie decyzji w sprawie zmiany statutu Banku. We wniosku, zawarta jest treść projektowanej zmiany wraz z uzasadnieniem. Po uzyskaniu zgody KNF na dokonanie zmiany Statutu, projekt uzyskuje ostateczne zatwierdzenie przez Zarząd Banku BPS S.A., a następnie kierowany jest pod obrady Rady Nadzorczej Banku, w celu wydania opinii, o której mowa w § 1 pkt 9 Regulaminu działania Rady Nadzorczej Banku BPS S.A., zgodnie z którym Rada opiniuje wszelkie sprawy i wnioski wymagające uchwały Walnego Zgromadzenia. Następnie, informacja o treści projektowanej zmiany kierowana jest do akcjonariuszy Banku wraz z informacją o terminie i szczegółowej procedurze uczestnictwa w danym Walnym Zgromadzeniu. Zgodnie z przepisem art. 430 k.s.h. po podjęciu uchwały w sprawie zmiany statutu przez Walne Zgromadzenie Banku BPS S.A., Rada Nadzorcza podejmuje uchwałę o ustaleniu tekstu jednolitego statutu, a następnie wniosek o wpis zmiany statutu kierowany jest do KRS.

W przypadkach szczególnych, stosowne uchwały organów Banku o zmianie statutu mogą być podejmowane przed uzyskaniem decyzji KNF pod warunkiem, iż wejdą w życie po uzyskaniu decyzji Komisji Nadzoru Finansowego.

13.7. Sposób działania Walnego Zgromadzenia i jego zasadnicze uprawnienia

Walne Zgromadzenie Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. odbywa się jako zwyczajne lub nadzwyczajne zgromadzenie, zgodnie z przepisami Kodeksu spółek handlowych i Statutu Banku na zasadach określonych w Regulaminie obrad Walnego Zgromadzenia.

Do wyłącznej kompetencji Walnego Zgromadzenia należy:

- 1) rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdania Zarządu z działalności Banku oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy;
- 2) podejmowanie uchwał o podziale zysku lub pokryciu strat;
- 3) udzielanie członkom organów Banku absolutorium z wykonania przez nich obowiązków;
- 4) powoływanie i odwoływanie członków Rady Nadzorczej oraz ustalanie wysokości wynagrodzenia członków Rady;
- 5) zmiana statutu Banku;
- 6) podejmowanie uchwał w przedmiocie tworzenia i likwidowania funduszy specjalnych oraz uchwalanie regulaminów określających gospodarkę tymi funduszami;
- 7) emisja obligacji zamiennych lub z prawem pierwszeństwa;
- 8) zatwierdzanie regulaminu działania Rady Nadzorczej;
- 9) uchwalanie regulaminu obrad Walnego Zgromadzenia;

- 10) podejmowanie uchwał w przedmiocie zbycia przedsiębiorstwa bankowego lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienie na nich ograniczonego prawa rzeczowego;
- 11) podejmowanie uchwał w sprawach wniesionych przez akcjonariuszy, Radę Nadzorczą lub Zarząd Banku, albo inne podmioty uprawnione, zgodnie z obowiązującymi przepisami i niniejszym Statutem;
- 12) ustalanie procedury dokonywania ocen odpowiedniości i niezależności kandydatów na członków Rady Nadzorczej, a także ocen Rady Nadzorczej oraz jej członków w trakcie kadencji.

W Walnym Zgromadzeniu uczestniczą Akcjonariusze Banku, którymi są przede wszystkim banki spółdzielcze z nim zrzeszone, a także inne podmioty. Akcjonariusze wykonują swoje prawo głosu osobiście lub przez wyznaczonych pełnomocników. Pełnomocnictwo winno być udzielone na piśmie pod rygorem nieważności i powinno być złożone w oryginale przed rozpoczęciem Walnego Zgromadzenia, podczas rejestracji uczestników. Zgodnie z zapisami Ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, banki spółdzielcze będące akcjonariuszami Banku są reprezentowane na Walnym Zgromadzeniu przez pełnomocników – wybranych przez Rady Nadzorcze tych banków w głosowaniu tajnym. Przedstawiciele akcjonariuszy i ich pełnomocnicy winni do pełnomocnictw załączyć wyciągi z odpowiednich rejestrów lub inne dokumenty wymieniające osoby uprawnione do reprezentowania akcjonariuszy.

Każdemu akcjonariuszowi Banku przysługuje na Walnym Zgromadzeniu jeden głos z każdej posiadanej akcji. Akcjonariusze Banku nie będący bankami spółdzielczymi zrzeszonymi z Bankiem, na Walnym Zgromadzeniu nie mogą wykonywać łącznie prawa głosu z więcej niż 24 % akcji.

Z uwagi na fakt, iż wszystkie akcje wyemitowane przez Bank są akcjami imiennymi, Walne Zgromadzenia zwoływane są za pomocą listów poleconych lub przesyłek nadanych pocztą kurierską, wysyłanych co najmniej dwa tygodnie przed terminem Walnego Zgromadzenia. Akcjonariusz lub akcjonariusze reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego, mogą żądać umieszczenia określonych spraw w porządku obrad najbliższego Walnego Zgromadzenia. Żądanie powinno zostać złożone na piśmie lub w postaci elektronicznej Zarządowi Banku nie później niż na czternaście dni przed wyznaczonym terminem Walnego Zgromadzenia i zawierać uzasadnienie lub projekt uchwały dotyczącej proponowanego punktu porządku obrad. Wszystkie sprawy umieszczone w porządku obrad Walnego Zgromadzenia, Zarząd Banku przedstawia Radzie Nadzorczej i Radzie Zrzeszenia do zaopiniowania.

Walne Zgromadzenie, jeżeli zostało zwołane prawidłowo, jest zdolne do podejmowania uchwał bez względu na liczbę reprezentowanych na nim akcji. Uchwały Walnego Zgromadzenia są podejmowane zwykłą większością oddanych głosów, o ile Statut oraz Kodeks spółek handlowych nie wymagają większości kwalifikowanej. Uchwały podejmowane w zakresie zmian w Statucie Banku, zapadają większością 3/4 głosów oddanych. Uchwały podejmowane w zakresie wyłączenia prawa poboru zapadają większością 4/5 głosów oddanych. Uchwały na Walnym Zgromadzeniu podejmowane mogą być jedynie w sprawach objętych porządkiem obrad, za wyjątkiem uchwał porządkowych oraz w sprawie zwołania Walnego Zgromadzenia. W sprawach nieobjętych porządkiem obrad można powziąć uchwałę, jeżeli cały kapitał zakładowy jest reprezentowany na Walnym Zgromadzeniu, a nikt z obecnych nie wniósł sprzeciwu co do powzięcia uchwały. Walne Zgromadzenie może zmienić porządek obrad w ten sposób, że zmieni kolejność poszczególnych punktów.

Akcjonariusze w trakcie obrad Walnego Zgromadzenia mają prawo do zabrania głosu, którego udziela Przewodniczący Walnego Zgromadzenia. W razie potrzeby złożenia wyjaśnień, Przewodniczący Walnego Zgromadzenia udziela głosu członkom Rady Nadzorczej lub członkom Zarządu Banku.

W zgłoszonej sprawie formalnej może zabrać głos najwyżej dwóch mówców, w tym jeden za wnioskiem, drugi przeciw oraz ewentualnie obecny na obradach ekspert, po czym Przewodniczący Walnego Zgromadzenia zarządza głosowanie w sprawie przyjęcia lub odrzucenia wniosku. Podczas obrad Akcjonariuszom przysługuje prawo zgłaszania wniosków, pod warunkiem odczytania ich treści oraz złożenia w formie pisemnej do Komisji Uchwał i Wniosków.

Podczas obrad Walnego Zgromadzenia głosowania są jawne, chyba że przepisy ustanawiają wymóg przeprowadzenia głosowania tajnego, które jest obligatoryjne w szczególności w następujących sprawach:

- 1) przy wyborach Rady Nadzorczej Spółki;
- 2) przy rozpatrywaniu wniosków o usunięcie członków Rady Nadzorczej Spółki;
- 3) przy wnioskach o pociągnięcie członków Rady Nadzorczej do odpowiedzialności;
- 4) w sprawach osobowych.

Akcjonariusze nie mogą, ani osobiście, ani przez pełnomocnika, ani jako pełnomocnicy innych osób głosować przy podejmowaniu uchwał dotyczących:

- 1) ich odpowiedzialności wobec Spółki z jakiegokolwiek tytułu, w tym udzielenia absolutorium;
- 2) sporów pomiędzy nimi a Spółką;
- 3) zwolnienia z zobowiązania wobec Spółki.

Na żądanie chociażby jednego z akcjonariuszy obecnych lub reprezentowanych, Przewodniczący Walnego Zgromadzenia zarządza głosowanie tajne bez względu na jego przedmiot.

13.8. Działalność w zakresie kontroli i nadzoru

System kontroli wewnętrznej Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. obejmuje całokształt działalności Banku i Grupy Kapitałowej, w tym aspekty społeczne i środowiskowe.

W 2017 roku w ramach systemu kontroli wewnętrznej w poszczególnych komórkach i jednostkach organizacyjnych przeprowadzane były kontrole funkcjonalne (bieżące i następne) oraz niezależny audyt.

Kontrole funkcjonalne następne miały charakter planowy, określany samodzielnie przez kierujących poszczególnymi komórkami i jednostkami organizacyjnymi, a ich częstotliwość powiązana była z oceną istotności ponoszonego ryzyka z uwzględnieniem obszarów obarczonych wyższym ryzykiem, zdefiniowanych w Zarządzeniu Prezesa Zarządu Banku. Planowanie odbywało się w okresie rocznym, a wyniki kontroli i zidentyfikowane nieprawidłowości sprawozdawane były półrocznie. Wzorem lat ubiegłych przygotowana była ujednolicona tematyka, zakresy i wielkości prób w zakresie kontroli funkcjonalnych przeprowadzanych w oddziałach Banku. We wszystkich oddziałach stosowany był jednorodny plan kontroli następnej oraz wybranych elementów kontroli bieżącej w ramach mitygacji ryzyka operacyjnego na rok 2017.

Audyt w Banku w 2017 r. realizowany był przez Departament Audytu Banku BPS S.A. oraz Departament Audytu Dużych Banków SSOZ BPS. W jednostkach i komórkach organizacyjnych Banku BPS S.A. oraz w spółkach zależnych przeprowadzono łącznie 27 badań audytowych, w tym 4 audyty doraźne. Zakres przeprowadzonych audytów problemowych obejmował m.in.:

- 1) kredytowe aktywa dochodowe;
- 2) działalność depozytową oraz operacje bankowe, w tym: prawidłowość podejmowanych działań dotyczących operacji kasowych i przelewów, likwidacji lokat terminowych;
- 3) wprowadzenie zaleceń Rekomendacji D KNF w komórkach organizacyjnych Centrali Banku BPS S.A.;

- 4) działalność dealerska;
- 5) kredyty z dopłatą z BGK;
- 6) konsorcja bankowe w Grupie BPS;
- 7) proces walidacji modeli;
- 8) badanie funkcjonalności zaimplementowanej w systemie do zarządzania informacją i zdarzeniami bezpieczeństwa (SIEM);
- 9) zarządzanie ryzykiem operacyjnym;
- 10) nadzór właścicielski nad spółkami z Grupy BPS;
- 11) zarządzanie uprawnieniami systemów informatycznych w Banku BPS S.A.;
- 12) spółki zależne Banku (BPS Doradztwo S.A.);
- 13) ryzyko płynności;
- 14) ryzyko ciągłości działania;
- 15) duże zaangażowania;
- 16) zarządzanie projektami;
- 17) zarządzanie ryzykiem kapitałowym i przegląd ICAAP.

W wyniku przeprowadzonych badań audytowych, Prezes Zarządu Banku wydał w 2017 r. łącznie 111 zaleceń poaudytowych dla jednostek i komórek organizacyjnych Banku oraz rekomendacji dla podmiotów zależnych. W przypadku audytów wykonywanych przez SSOZ BPS wydane zostały 22 zalecenia. Nie wszystkie badania audytowe zostały zakończone w 2017 r. w związku z powyższym liczba zaleceń po przeprowadzonych audytach jeszcze się zwiększy. Począwszy od stycznia 2018 r. audyt w pełnym zakresie będzie wykonywany przez SSOZ BPS.

Bank realizował zadania audytowe według jednolitych zasad zgodnych ze standardami audytowymi obowiązującymi na rynku. Takie podejście wpływało na sprawny przebieg procesu audytowego oraz transparentność jego dokumentowania. Wiązało się to z zastosowaniem harmonogramu realizacji zadań audytowych, rejestru kontroli postępu prac i terminowości realizacji poszczególnych jego faz, porównywalnych ocen jakości zarządzania w każdym z audytowanych obszarów i oceny ryzyka dla Banku oraz oceny wykonanego zadania audytowego przeprowadzanej przez jednostkę/komórkę audytowaną po jego zakończeniu.

W 2017 r. rozpoczął się proces budowy nowej organizacji systemu kontroli wewnętrznej, dostosowanej do nowych wymogów regulacyjnych według modelu trzech linii obrony, mający na celu zmianę funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w Banku. W związku z powyższym powołano Zespół Zadaniowy ds. wdrożenia w Banku matrycy funkcji kontroli. Zakończono prace w zakresie wyodrębnienia i określenia zasad funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w Banku. Zarząd Banku 28.12.2017 r. przyjął Instrukcję systemu kontroli wewnętrznej w Banku określającą organizację i zasady funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą w dniu 29.01.2018 r. (z terminem obowiązywania od 01.01.2018 r.), w tym odpowiedzialność organów Banku, role komórek/jednostek organizacyjnych na poszczególnych liniach obrony, zakres zadań zapewniających funkcjonowanie matrycy funkcji kontroli, zasady monitorowania, raportowania i oceny skuteczności mechanizmów kontrolnych w procesach realizowanych w Banku. Jednocześnie zatwierdzony został opis funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej (Zasady systemu kontroli wewnętrznej w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.), który będzie podlegał ujawnianiu, zgodnie z wymogami Rekomendacji H. W ramach budowy matrycy do wszystkich procesów uznanych w Banku przez właścicieli poszczególnych

procesów za istotne, przypisane zostały cele ogólne i szczegółowe. W każdym procesie istotnym wyodrębnione zostały podprocesy, zadania i czynności, zidentyfikowane oraz opisane zostały występujące w nich mechanizmy kontrolne, określone komórki je stosujące, przypisane atrybuty, pełniona rola oraz istotność mechanizmów kontrolnych. Ponadto, przy każdym mechanizmie kontrolnym rozpoznane zostały dotychczas stosowane sposoby jego monitorowania, tj. weryfikacja bieżąca i/lub testowanie. Dalszym krokiem jest przeprowadzenie weryfikacji i uzgodnienie planowanego testowania poziomego oraz pionowego w skali całego Banku, celem objęcia nim wybranych mechanizmów kontrolnych, w szczególności mechanizmów kluczowych w wszystkich procesach istotnych.

W ramach systemu kontroli wewnętrznej w Banku funkcjonuje Biuro Zgodności (BZ), umiejscowione w Pionie Zarządzania Bankiem i podległe bezpośrednio Prezesowi Banku BPS S.A.

Celem funkcjonowania BZ jest:

- 1) ograniczenie ryzyka braku zgodności w działalności Banku z uwzględnieniem najlepszych standardów postępowania;
- 2) zapewnienie zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi, realizowane poprzez stosowanie własnych mechanizmów kontrolnych oraz monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych przez „pierwszą linię obrony”;
- 3) zarządzanie ryzykiem braku zgodności, tj. identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie wielkości i poziomu ryzyka, rozumianego jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych.

Biuro Zgodności działa na podstawie zatwierdzonego przez organy Banku BPS S.A. Regulaminu funkcjonowania BZ oraz Planu działań BZ.

W 2017 roku Biuro Zgodności dostosowało swoją działalność do postanowień:

- 1) Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach;
- 2) Rekomendacji H KNF – dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach.

13.9. Systemy kontroli i zarządzania ryzykiem w procesie sporządzania sprawozdań finansowych

Kontrola wewnętrzna

Proces sporządzania sprawozdań finansowych jest realizowany w ramach Pionu Finansów i Ryzyka. Podstawowymi elementami pozwalającymi na realizację procesu są przyjęte przez Zarząd Banku Zasady rachunkowości oraz sporządzane na ich podstawie zasady ewidencji zdarzeń gospodarczych Banku. W rezultacie ewidencji zdarzeń powstają księgi Banku, będące w dalszej kolejności podstawą sporządzenia sprawozdań finansowych.

W procesie sporządzania sprawozdań finansowych zidentyfikowano następujące rodzaje ryzyka:

- 1) ryzyko błędnych danych wejściowych;
- 2) ryzyko niewłaściwej prezentacji danych w sprawozdaniach finansowych;
- 3) ryzyko zastosowania błędnych szacunków;
- 4) ryzyko braku integracji systemów IT i aplikacji operacyjnych i sprawozdawczych.

W celu ograniczenia wyżej wymienionego ryzyka określono strukturę procesu sporządzania sprawozdań finansowych w dwóch warstwach: aplikacyjnej i merytorycznej.

Część aplikacyjna procesu składa się z przepływu danych z podstawowych systemów operacyjnych Banku poprzez szereg interfejsów do bazy danych sprawozdawczych, na której osadzone są aplikacje sprawozdawcze. Warstwa aplikacyjna podlega kontrolom zgodnym z przyjętą w Banku polityką bezpieczeństwa systemów IT. Kontrole w szczególności obejmują zarządzanie użytkownikami, zarządzanie środowiskiem developerskim, integralność systemów przesyłania danych, w tym prawidłowość działania interfejsów pod kątem kompletności transferu danych z systemów operacyjnych do środowiska sprawozdawczego. Dla potrzeb prawidłowości zarządzania procesem sporządzania sprawozdań finansowych przygotowany został opis procesu według przyjętych w Banku Zasad sporządzania sprawozdania finansowego Banku BPS S.A., który zawiera wszelkie czynności występujące w procesie, a także określenie ich wykonawców. Ponadto, opis zawiera wskazanie kluczowych punktów kontrolnych.

Opis przyjętych przez Bank szacunków, zgodnych z MSR/MSSF, został ujęty w polityce rachunkowości. Szczegółowy opis zasad rachunkowości został ujęty w Jednostkowym sprawozdaniu finansowym Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku, w części „Zasady (polityka) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające”, jak również „Podsumowanie istotnych zasad rachunkowości”.

Podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych

Wyboru niezależnego biegłego rewidenta do badania sprawozdań finansowych dokonuje Rada Nadzorcza Banku na podstawie rekomendacji Komitetu Audytu.

W dniu 5 sierpnia 2015 roku Rada Nadzorcza Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. dokonała wyboru firmy Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k. z siedzibą w Warszawie jako podmiotu uprawnionego do przeprowadzenia badania sprawozdań finansowych Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. oraz Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A. za lata 2015 - 2019. Umowa na przeprowadzenie badania sprawozdania finansowego Banku została zawarta w dniu 2 września 2015 roku. Informacje o wynagrodzeniu podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego Banku zawarte są w nocie 48 Jednostkowego sprawozdania finansowego Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku.

13.10. Pozostałe informacje

13.10.1. Informacje wymagane na podstawie art. 111a ustawy Prawo bankowe

Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. jest uniwersalnym bankiem komercyjnym oferującym szeroki zakres usług w obrocie krajowym i zagranicznym, świadczonych na rzecz klientów indywidualnych oraz instytucjonalnych, w szczególności dla banków spółdzielczych, zgodnie z zakresem usług określonych w statucie Banku.

Sprawując funkcję banku zrzeszającego, na podstawie Ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, działa na rzecz rozwoju banków spółdzielczych zrzeszenia i prowadzi niekonkurencyjną wobec zrzeszonych banków spółdzielczych działalność. Bank prowadzi operacje zarówno w polskich złotych, jak i w walutach obcych oraz aktywnie uczestniczy w obrocie krajowym.

Bank jest jednostką dominującą Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A., która obejmuje podmioty świadczące specjalistyczne usługi m.in. w zakresie działalności maklerskiej, leasingowej, faktoringowej, inwestycyjnej,

administracji nieruchomościami oraz IT. Sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A., które obejmuje dane finansowe tych jednostek.

Bank oraz podmioty podporządkowane Banku, mają siedzibę na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

W 2017 roku stopa zwrotu z aktywów Banku, obliczona jako stosunek zysku netto do aktywów razem wyrażonych jako średnia ze stanów bilansowych na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2017 roku wyniosła 0,01 %, a w 2016 roku 0,12 %.

W 2017 roku obrót wykazywany w sprawozdaniu finansowym, obliczony jako suma wyniku z tytułu odsetek, wyniku z tytułu prowizji i opłat, przychodów z tytułu dywidend, wyniku na aktywach i zobowiązaniach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, wyniku z pozycji wymiany, wyniku na działalności inwestycyjnej oraz pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych netto, wyniósł 348,3 mln zł, natomiast w 2016 roku 414,7 mln zł. Dochód ten pochodzi w całości z działalności prowadzonej na terenie Polski.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku zatrudnienie w Banku wynosiło 988 etatów, a na dzień 31 grudnia 2016 roku 1 041 etatów.

W 2017 roku Bank nie otrzymał wsparcia finansowego pochodzącego ze środków publicznych na podstawie ustawy z dnia 12 lutego 2009 roku o udzielaniu przez Skarb Państwa wsparcia instytucjom finansowym (Dz. U. z 2016 roku poz. 1436).

13.10.2. Zobowiązania warunkowe i pozabilansowe

Zobowiązania pozabilansowe Banku obejmują:

- 1) zobowiązania do udzielania kredytów, na które składają się przyznane kwoty kredytów, limity na kartach kredytowych oraz limity zadłużenia w rachunku bieżącym;
- 2) udzielone gwarancje stanowiące zabezpieczenie wywiązania się klientów Banku ze swoich zobowiązań wobec osób trzecich. Wartość gwarancji odzwierciedla maksymalną możliwą do poniesienia stratę, jaka byłaby ujawniona na dzień bilansowy, gdyby klienci nie wywiązali się ze swoich zobowiązań.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku Bank nie zaciągał zobowiązań z tytułu gwarancji emisji.

Tabela 38. Zobowiązania warunkowe udzielone według rodzaju (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 2017-2016	Dynamika 2017/2016
Zobowiązania finansowe	1 944 909	1 902 783	-42 126	97,8%
- niewykorzystane linie kredytowe	1 133 167	910 377	-222 790	80,3%
- niewykorzystane kredyty w rachunku bieżącym	706 947	861 144	154 197	121,8%
- limity na kartach kredytowych	15 496	16 441	945	106,1%
- otwarte akredytywy importowe	0	178	178	-
- pozostałe	89 299	114 643	25 344	128,4%
Gwarancje udzielone	63 528	55 407	-8 121	87,2%
Razem zobowiązania warunkowe	2 008 437	1 958 190	-50 247	97,5%

Tabela 39. Zobowiązania pozabilansowe związane z realizacją operacji kupna lub sprzedaży (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 2017-2016	Dynamika 2017/2016
Bieżące operacje wymiany	128 270	98 533	-29 737	76,8%
Terminowe operacje wymiany	460 852	410 740	-50 112	89,1%
Operacje papierami wartościowymi	271 573	1 491 995	1 220 422	549,4%
Razem zobowiązania pozabilansowe związane z realizacją operacji kupna lub sprzedaży	860 695	2 001 268	1 140 573	232,5%

Tabela 40. Zobowiązania pozabilansowe otrzymane (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2016	31.12.2017	Zmiana 2017-2016	Dynamika 2017/2016
Finansowe	6 961	12 295	5 334	176,6%
Gwarancyjne	75 824	88 189	12 365	116,3%
Razem zobowiązania pozabilansowe otrzymane	82 785	100 484	17 699	121,4%

Informacje o poręczeniach i gwarancjach udzielonych i otrzymanych w 2017 r.

Bank na przestrzeni 2017 r. udzielił 120 szt. gwarancji na łączną kwotę 38,8 mln zł oraz otrzymał 106 szt. o wartości 56,8 mln zł. Gwarancje te nie dotyczyły podmiotów powiązanych Banku.

13.10.3. Informacje o wartości zabezpieczeń ustanowionych na rachunkach lub aktywach kredytobiorców

Jedną z podstawowych technik ograniczania ryzyka kredytowego w Banku jest ustanawianie zabezpieczeń ekspozycji kredytowych.

Zgodnie z Polityką Zarządzania Ryzykiem Kredytowym w Banku BPS S.A., zabezpieczenie ekspozycji kredytowej powinno być adekwatne do poziomu ryzyka kredytowego generowanego przez tę ekspozycję.

Preferowane przez Bank zabezpieczenia charakteryzują się:

- odpowiednio wysoką płynnością, pozwalającą w możliwie krótkim czasie na pokrycie wierzytelności Banku,
- możliwością pomniejszenia tworzonych przez Bank odpisów z tytułu utraty wartości.

Termin zapadalności zabezpieczenia ekspozycji powinien być co najmniej równy lub późniejszy niż termin zapadalności ekspozycji kredytowej.

Ekspozycja kredytowa oraz wartość zabezpieczenia podlega monitoringowi w całym okresie kredytowania. Na koniec 2017 r. wartość wszystkich przyjętych przez Bank zabezpieczeń, które umożliwiały dokonanie pomniejszeń podstawy tworzenia odpisów wyniosła 20 450,0 mln zł, z tego 90,0 % (tj. 18 411,9 mln zł) stanowiły hipoteki, 7,9 % (tj. 1 614,2 mln zł) ustanowione zastawy oraz 2,1 % (tj. 423,9 mln zł) pozostałe typy zabezpieczeń (gwarancje lub poręczenia, przeniesienia prawa własności rzeczy, blokady środków pieniężnych).

13.10.4. Wystawione tytuły egzekucyjne

Zmiana ustawy Prawo bankowe uchyliła (od 27 listopada 2015 roku) uprawnienia banków do wystawiania bankowych tytułów egzekucyjnych. Innym tytułów egzekucyjnych Bank nie wystawia.

13.10.5. Wartość postępowań toczących się przed sądem

W ocenie Banku żadne z pojedynczych postępowań toczących się przed sądem, jak również łączna wartość wszystkich postępowań prowadzonych się w 2017 r. nie przekroczyła 10 % kapitałów własnych Banku.

13.10.6. Istotne umowy

Bank zawarł następujące umowy znaczące dla swojej działalności:

- 1) Umowę o organizację emisji obligacji podpisaną w dniu 20 stycznia 2016 roku pomiędzy Bankiem BPS S.A. jako Emitentem a Domem Maklerskim Banku BPS S.A. jako organizatorem emisji. Umowa dotyczy niezabezpieczonych obligacji na okaziciela o wartości do 3 mld zł w kilku seriach. Na jej podstawie w 2017 roku były przeprowadzane emisje obligacji krótkoterminowych 3M i 6M o wartości łącznej 1,0 mld zł, w kilku seriach;
- 2) Umowę o oferowanie obligacji zawartą dnia 27 września 2017 r. pomiędzy Bankiem BPS S.A. jako Emitentem, a Raiffeisen Bank Polska S.A. jako organizatorem emisji. Umowa dotyczy podporządkowanych obligacji na okaziciela na kwotę do 100 mln zł w seriach. Umowa obowiązuje do 31 marca 2018 roku. W 2017 r. emisja nie została zrealizowana i nie przewiduje się przeprowadzenia emisji w ramach tej umowy;
- 3) Umowę o organizację emisji obligacji zawartą w dniu 30 listopada 2017 roku pomiędzy Bankiem BPS S.A. jako Emitentem a Domem Maklerskim Banku BPS S.A. jako organizatorem emisji. Umowa dotyczy niezabezpieczonych obligacji na okaziciela o wartości do 600 mln zł w kilku seriach. Na podstawie tej umowy w 2017 roku były przeprowadzane emisje obligacji krótkoterminowych 3M, 6M i 12M o łącznej wartości 405 mln zł w kilku seriach;
- 4) Umowy, krytyczne dla ciągłości działania systemów informatycznych w Banku, podpisane z:
 - a) IBM Polska Sp. z o.o. (data zawarcia 20.04.2017 r.) – Umowa zakupu Pakietu Usług IBM - ServiceSuite;
 - b) Advatech Sp. z o.o. (data zawarcia 25.05.2017 r.) – Umowa licencyjna ELA nr 6747 na dostawę pakietu oprogramowania komputerowego VMware oraz usług wsparcia technicznego;
 - c) Oracle Polska Sp. z o.o. (data zawarcia 14.02.2017 r.) – Umowa zakupu usług wsparcia ATIK dla oprogramowania Oracle.

W dniu 29 grudnia 2017 r. nastąpiło podpisanie umowy sprzedaży pakietu akcji Centrum Finansowego Banku BPS S.A., reprezentujących 80,72 % kapitału zakładowego i głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki (6 751 000 akcji na okaziciela o wartości nominalnej 1 zł każda). Zbycie akcji CFB nastąpiło po cenie 1,33 zł za 1 akcję.

Według stanu na 31.12.2017 r. Bank nie posiadał:

- znaczących umów pożyczek, poręczeń i gwarancji nie dotyczących działalności operacyjnej,
- zobowiązań w stosunku do banku centralnego,
- umów, o których mowa w art. 141t ust. 1 ustawy Prawo bankowe.

W ubiegłym roku Bank nie zawarł istotnych transakcji z jednostkami powiązanymi na warunkach innych niż rynkowe. Transakcje zawarte przez Bank z podmiotami powiązanymi opisane zostały w nocie 47 Jednostkowego sprawozdania finansowego Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku.

Bank w 2017 r. nie udzielał ponadto pożyczek, w tym również podmiotom powiązanym.

13.10.7. Znaczące zdarzenia po dacie bilansu

W dniu 31 stycznia 2018 roku Zarząd Banku Polskiej Spółdzielczości S.A., działając na podstawie Warunków emisji obligacji na okaziciela serii BPS1122, podjął uchwałę w sprawie wcześniejszego wykupu obligacji na okaziciela serii BPS1122 o łącznej wartości nominalnej 85,2 mln zł i dokonaniu w dniu 28 lutego 2018 roku wykupu wszystkich obligacji tej serii.

W dniu 7 lutego 2018 r. Zarząd Banku BPS S.A. podjął Uchwałę w sprawie emisji obligacji podporządkowanych na okaziciela serii BPS0228, skierowanej do zrzeszonych banków spółdzielczych (uchwała o przydziale obligacji podjęta została w dniu 27 lutego 2018 r.) oraz w dniu 28 lutego 2018 r. uchwałę w sprawie emisji obligacji na okaziciela serii BPS0328 (uchwała o przydziale obligacji podjęta 19 marca 2018 r.). W wyniku przeprowadzonych emisji banki spółdzielcze objęły obligacje w łącznej wysokości 95,6 mln zł.

Bank, w terminie od 26 marca do 13 kwietnia 2018 roku oferował bankom spółdzielczym akcje własne serii AC. W wyniku przeprowadzonej subskrypcji zostało podpisanych i opłaconych 66 umów objęcia akcji w ilości 2 520 574 sztuki o wartości emisyjnej 6 301 435 zł.

W dniu 14 lutego 2018 roku Rada Nadzorcza Banku BPS S.A. dokonała zmiany w składzie Zarządu Banku. W związku ze złożeniem przez Pana Piotra Chrzanowskiego rezygnacji z wykonywania funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku Polskiej Spółdzielczości S.A., Rada Nadzorcza na wyżej wymienione stanowisko powołała Pana Piotra Konieczkę.

XIV. INFORMACJE NIEFINANSOWE

W niniejszym rozdziale przedstawiono informacje niefinansowe, sporządzone zgodnie ze Standardem Informacji Niefinansowych (SIN) oraz z wymogami raportowania niefinansowego nałożonymi przez znowelizowaną Ustawę o Rachunkowości. Zawierają one kluczowe wskaźniki efektywnościowe związane z działalnością Banku oraz informacje dotyczące zagadnień pracowniczych i środowiska naturalnego.

14.1. Obszar zarządczy

14.1.1. Opis modelu biznesowego

Model biznesowy Banku BPS S.A. oparty jest na dwóch wzajemnie wspierających się filarach: działalności zrzeszeniowej oraz bankowości komercyjnej. Bank z jednej strony wspólnie z 352 bankami spółdzielczymi tworzy największe w Polsce Zrzeszenie, z drugiej natomiast działa na zasadach banku komercyjnego.

W ramach działalności zrzeszeniowej, Bank świadczy usługi dla banków spółdzielczych, będąc równocześnie ich partnerem biznesowym i reprezentantem w środowiskach opiniotwórczych.

Bankowość spółdzielcza ma w Polsce ponad stuletnią tradycję. Właścicielami banków spółdzielczych są udziałowcy będący często jednocześnie klientami banków. Struktura taka zapewnia stabilność właścicielską banków spółdzielczych. BS-y posiadają ponad 4,5 tys. placówek, co oznacza 39-procentowy udział w ogólnej liczbie placówek bankowych. BS-y są prężnymi instytucjami finansowymi, oferującymi szeroką paletę nowoczesnych produktów bankowych, porównywalną z ofertą banków komercyjnych. Umożliwiają klientom korzystanie z sieci ponad sześciu tysięcy bankomatów oraz z terminali samoobsługowych i dostępu do rachunku bankowego poprzez internet. Udział banków spółdzielczych w podstawowych wielkościach bilansowych sektora bankowego w Polsce systematycznie wzrasta.

Silni razem

Bank Spółdzielczy to dobry pomysł!

Grupa BPS

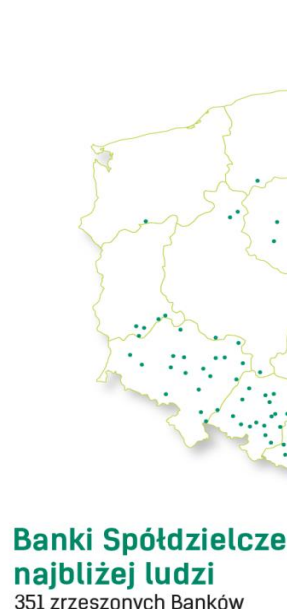
Banki Spółdzielcze i Bank BPS

Banki spółdzielcze są najważniejszymi instytucjami finansowymi dla rolników oraz mieszkańców wsi i małych miast. Pozostają naturalnym partnerem dla samorządu terytorialnego, drobnego biznesu oraz rolników w absorpcji funduszy unijnych i dopłat bezpośrednich. Dodatkowo:

- banki spółdzielcze mają 100 % polski kapitał - pieniądze Polaków zostają więc „w domu”;
- wsparcia finansowego udziela człowiek, nie systemy. Prezes i pracownicy banku spółdzielczego są sąsiadami, znają swych klientów, wiedzą o nich więcej, niż wynika z dokumentacji bankowej;
- proces decyzyjny jest szybki, mniej skomplikowany, a usługi dobrane pod indywidualne potrzeby;
- są różnorodne, każdy z banków ma własną strategię funkcjonowania.

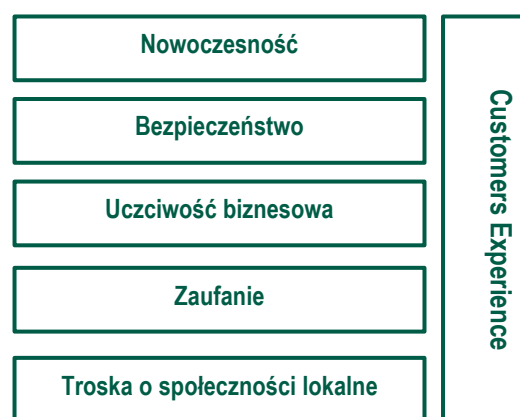
Bank BPS S.A. oraz zrzeszone z nim banki spółdzielcze kreują unikalną wartość, która przekłada się na budowanie długotrwałych relacji z klientami, poprzez utrzymywanie najwyższych standardów, profesjonalizm w działaniu oraz szeroką i różnorodną ofertę produktową, dostosowaną do preferencji i potrzeb klientów.

Rysunek 17. Bank i zrzeszone z nim banki spółdzielcze - elementy kreowania pozytywnych doświadczeń klienta

Grupa BPS

Banki Spółdzielcze i Bank BPS

Zainteresowanie klientów nowoczesnymi produktami finansowymi oraz ograniczone możliwości pozyskania nowych klientów poprzez oferowanie produktów czysto bankowych, spowodowało, że Bank w 2008 r. powołał odrębne podmioty świadczące specjalistyczne usługi finansowe.

W początkowym okresie działalności, spółki zależne oferowały usługi maklerskie, usługi związane z obsługą wierzytelności trudnych oraz kart płatniczych i bankomatów. W kolejnych latach, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom klientów, Grupa Kapitałowa zwiększała zakres produktów i usług, proponowanych przez powoływane w tym celu nowe podmioty.

Na koniec 2017 r. w skład Grupy Kapitałowej oprócz Banku BPS S.A. wchodziły podmioty świadczące specjalistyczne usługi m.in. w zakresie działalności maklerskiej, leasingowej, faktoringowej, inwestycyjnej, IT, jak również administracji nieruchomościami.

W Banku priorytetowym zadaniem jest zapewnienie najwyższej jakości obsługi klientów, w tym banków spółdzielczych, prowadzenie etycznego marketingu i sprzedaży oraz ułatwianie korzystania z usług bankowych poprzez wprowadzanie innowacyjnych produktów i usług.

Ważną wartością Banku są jego pracownicy. Realizowane dla nich programy dotyczą przede wszystkim wspierania różnorodności w organizacji, zapewnienia stabilnych i atrakcyjnych warunków pracy oraz oferowania możliwości angażowania się w działania społeczne.

Bank spełnia najwyższe standardy ładu korporacyjnego, realizuje programy społeczne wspierające rozwój kultury oraz edukację młodzieży

14.1.2. Kierunki rozwoju

Podstawowe cele i zadania przyjęte na 2018 r. nakierowane są przede wszystkim na zapewnienie bezpieczeństwa i stabilizacji funkcjonowania Banku. Zakłada się m.in. kontynuację działań mających na celu dalszą poprawę jakości i struktury portfela kredytowego oraz stałe zwiększanie skuteczności procesów restrukturyzacyjnych i windykacyjnych. Działania realizowane w powyższym obszarze ukierunkowane będą na:

- 1) utrzymanie przeciętnego, akceptowalnego poziomu ryzyka dla nowych ekspozycji kredytowych na poziomie z 2017 r., przy jednoczesnym zwiększeniu efektywności i kontroli nad procesem kredytowym;
- 2) zwiększenie skuteczności monitoringu w celu wcześniejszej identyfikacji pogorszenia sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta i szybszego podejmowania działań o charakterze restrukturyzacyjnym, co pozwoli na ograniczenie potencjalnych i rzeczywistych strat Banku;
- 3) kontynuację prowadzenia efektywnych działań w obszarze restrukturyzacji i windykacji.

W zakresie poprawy struktury portfela kredytowego działania Banku będą skupiały się na:

- 1) dalszym ograniczaniu ryzyka koncentracji, poprzez zmniejszenie wartości jednostkowych ekspozycji;
- 2) ograniczaniu ryzyka koncentracji, poprzez większą dywersyfikację ryzyka kredytowego na poziomie portfela kredytowego;
- 3) ograniczaniu ryzyka rezydualnego, poprzez skuteczniejszą weryfikację wartości przyjmowanych przez Bank zabezpieczeń oraz ujednolicenie i doprecyzowanie regulacji wewnętrznych w zakresie prawnych form zabezpieczeń.

Zakłada się ponadto kontynuowanie działań mających na celu podnoszenie atrakcyjności i konkurencyjności oferowanych produktów, realizacji działań określonych w Strategii Sprzedaży oraz eliminowanie barier sprzedażowych. Prowadzone będą również prace w kierunku wdrożenia inicjatyw ustawodawczych związanych

ze zmianą prawa krajowego i międzynarodowego. Jednakże, działania te będą przede wszystkim dostosowywane do możliwości kapitałowych Banku. Bank, podobnie jak w 2017 roku będzie koncentrował się na kredytach dla JST oraz mieszkaniowych osób prywatnych, które w najmniejszym stopniu obciążają kapitały Banku.

Priorytetowym zadaniem niezbędnym do realizacji wyznaczonych celów będzie poprawa adekwatności kapitałowej Banku, realizowana poprzez emisję akcji własnych (warunkującą pełną realizację założeń przyjętych w programie postępowania naprawczego w obszarze dokapitalizowania, jak również postanowień NWZA w sprawie podwyższenia kapitału zakładowego Banku w granicach kapitału docelowego), emisję obligacji podporządkowanych oraz optymalizację wymogów kapitałowych i pomniejszych funduszy własnych.

W perspektywie długoterminowej działalność Banku będzie koncentrowała się przede wszystkim na:

- 1) kontynuacji działań stabilizacyjnych zgodnie z programem postępowania naprawczego;
- 2) ewolucji działalności komercyjnej w kierunku stabilizacji źródeł przychodów przy zachowaniu niskiego poziomu ryzyka;
- 3) wzmocnieniu stabilności i pozycji konkurencyjnej Zrzeszenia.

W ramach działań stabilizacyjnych, Bank będzie dążył przede wszystkim do ograniczania ekspozycji na ryzyko oraz poprawę wskaźników stabilności finansowej (LCR i TCR, Tier I) i kosztowej (C/I).

Rozwijając działalność komercyjną, we współpracy ze spółkami produktowymi Grupy Kapitałowej, Bank skupi się na jej ukierunkowaniu i specjalizacji w konkretnych obszarach. Będzie ona miała charakter subsydiarny wobec działalności zrzeszonych banków spółdzielczych, co wyraża się w rozwoju oferty produktowej specjalistycznej (leasing, faktoring) oraz udoskonalaniu mechanizmu udzielania kredytów konsorcjalnych dla klientów firmowych. W obszarze bankowości detalicznej Bank skupi się natomiast na kredytach hipotecznych, w których posiada już relatywnie silną pozycję rynkową. Zakłada się również kontynuację obsługi sektora AGRO i kredytów preferencyjnych.

W celu zwiększenia stabilności w Zrzeszeniu prowadzone będą m.in. działania dotyczące objęcia wszystkich zrzeszonych banków spółdzielczych Systemem Ochrony Zrzeszenia BPS, który gwarantuje im wsparcie w sytuacjach wystąpienia niebezpieczeństwa utraty płynności lub wypłacalności.

Bank BPS S.A. i spółki Grupy Kapitałowej będą realizować swoje zadania, przy pełnym poszanowaniu odrębności podmiotowej banków spółdzielczych, kierując się zasadami:

- solidarności – zapewniając bankom spółdzielczym (w ramach uczestnictwa w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS) gwarancję płynności, wypłacalności oraz wzajemne wsparcie w sytuacjach kryzysowych,
- lojalności – rozwijając działalność komercyjną w sposób kierunkowy tak, aby stanowiła ona uzupełnienie oferty BS-ów i nie była w stosunku do nich bezpośrednio konkurencyjna,
- subsydiarności – prowadząc swoją działalność tak, aby zakres kompetencji nie pokrywał się z zakresem kompetencji BS-ów i miał w stosunku do niego charakter uzupełniający,
- rzetelności – dążąc do wprowadzenia efektywnych i klarownych zasad współpracy z BS-ami, wysokich standardów obsługi klienta i wymiany informacji pomiędzy bankami.

Nadrzędnym celem Banku będzie uwolnienie potencjału biznesowego zrzeszonych banków spółdzielczych, poprzez oferowanie produktów i usług o najwyższych standardach jakości i w efekcie budowę rentownego i stabilnego Zrzeszenia BPS.

14.1.3. Ład zarządczy

Ład zarządczy Banku oparty jest na adekwatnej strukturze organizacyjnej Banku, odpowiednim podziale zadań i kompetencji pomiędzy komórkami i jednostkami Banku oraz zapewnieniu koordynacji działań pomiędzy nimi. Schemat struktury organizacyjnej obrazuje funkcjonujące w Banku szczeble zarządzania oraz linie podległości, które zapewniają sprawowanie nadzoru nad wszystkimi obszarami działalności Banku. Struktura organizacyjna Banku zakłada pogrupowanie komórek i jednostek organizacyjnych w pięć Pionów, które nadzorowane są przez Członków Zarządu. W zakresie bieżącego organizowania pracy, Zarząd Banku dokonuje w formie uchwały wewnętrznego podziału kompetencji, który podlega akceptacji przez Radę Nadzorczą. Zarząd Banku działa kolegialnie, jednak w ramach poszczególnych Pionów, nadzorujący Członkowie Zarządu odpowiadają za koordynację bieżącej pracy jednostek/komórek organizacyjnych Banku. Istotną rolę w strukturze Banku zajmują stałe Komitety, których funkcjonowanie wspomaga zarządzanie Bankiem.

Struktura organizacyjna Banku jest adekwatna do rozmiarów prowadzonej działalności oraz generowanego ryzyka.

Bank na wszystkich szczeblach zarządzania bierze pod uwagę czynniki społeczne i środowiskowe. Misją Banku jest wspieranie zrzeszonych banków spółdzielczych w tworzeniu przyjaznego świata finansów dla obecnych i przyszłych klientów. Bank chce świadczyć swoim klientom innowacyjne usługi na najwyższym poziomie oraz kształtować pozytywny wizerunek sektora bankowości spółdzielczej. Czerpie z rodzimych tradycji i działa w oparciu o lokalny kapitał. Jest także gwarantem bezpieczeństwa dla zrzeszonych banków spółdzielczych. Z takiego podejścia wynikają normy postępowania wszystkich pracowników Grupy Kapitałowej Banku.

W Banku szczególną wagę przykładą się do zachowania zasady integralności we wszelkich działaniach. Integralność oznacza spójność podejmowanych działań z obowiązującymi regulacjami oraz normami i zasadami etycznymi, przy założeniu jednakowej ważności i komplementarności tych zasad. Bank realizując swoje zadania biznesowe dokłada wszelkich starań, aby postępować etycznie i zgodnie z przyjętymi wartościami. Obszar społeczny i pracowniczy jest uwzględniany przy projektowaniu polityk i strategii działania, a następnie kaskadowany na poziom regulacji operacyjnych. Za implementację przyjętych zasad odpowiada kadra kierownicza Banku na wszystkich szczeblach organizacyjnych. Szczególny obowiązek kształtowania kultury pracy w Banku należy do kadry menadżerskiej, która poprzez właściwe zachowania stanowi przykład dla pozostałych pracowników. Kadra menadżerska Banku zobowiązana jest do tworzenia środowiska pracy, które sprzyja wspólnemu osiąganiu celów, pozytywnej atmosferze pracy, wysokiej jakości pracy, postępowaniu zgodnie z wartościami. Każdy pracownik Banku odpowiedzialny jest za realizację zadań zgodnie z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi i przepisami prawa oraz za stałe uzupełnianie swojej wiedzy w tym obszarze. Zarząd Banku dokłada wszelkich starań mających na celu stałe podnoszenie wiedzy i świadomości w tym obszarze.

Podobnymi zasadami Bank kieruje się nawiązując współpracę biznesową z innymi podmiotami.

W związku z ryzykiem generowanym przez spółki zależne Banku, Zarząd i Rada Nadzorcza kładą duży nacisk na kwestię poprawy skuteczności nadzoru właścicielskiego, co przejawia się w wydawanych zaleceniach, realizacji

działań w ramach restrukturyzacji Grupy Kapitałowej, realizacji badań kontrolnych w spółkach. W 2017 roku podjęta została decyzja o wydzieleniu w Pionie Zarządzania Bankiem, podległemu Prezesowi Zarządu, Biura Nadzoru Właścicielskiego, celem wzmocnienia nadzoru właścicielskiego. Podstawowym zadaniem Biura jest podejmowanie działań zapewniających realizację przez spółki z Grupy Kapitałowej zadań zbieżnych z interesami Banku. Narzędziem umożliwiającym ww. działania jest pakiet odpowiednich regulacji określających zasady sprawowania nadzoru właścicielskiego przez Bank nad spółkami zależnymi.

Ustalony w Banku ład zarządczy gwarantuje poszanowanie praw akcjonariuszy oraz przejrzystą komunikację z otoczeniem, co przejawia się m.in. w realizacji obowiązków informacyjnych, także z wykorzystaniem strony internetowej Banku. Dla pracowników Banku, jak również pracowników zrzeszonych banków spółdzielczych i spółek z Grupy Kapitałowej udostępniono platformę informacyjną pn. Intranet. W 2017 roku platforma była rozbudowywana i udoskonalana celem rozszerzenia możliwości jej wykorzystania.

W 2017 r. w Banku zmodyfikowano system zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej, oparty na trzech liniach obrony określonych w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego. Trzecia linia obrony, czyli funkcja audytu wewnętrznego sprawowana jest dla Banku przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. Organizacja systemu zarządzania odzwierciedlona została w Regulaminie organizacyjnym Banku oraz innych przepisach wewnętrznych. Od 1 stycznia 2018 roku obowiązuje w Banku Instrukcja systemu kontroli wewnętrznej określająca organizację i zasady funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, w tym odpowiedzialność organów Banku, role komórek/jednostek organizacyjnych na poszczególnych liniach obrony, zakres zadań zapewniających funkcjonowanie matrycy funkcji kontroli, zasady monitorowania, raportowania i oceny skuteczności mechanizmów kontrolnych w procesach realizowanych w Banku. Jednocześnie opis funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej (Zasady systemu kontroli wewnętrznej w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.), zgodnie z wymogami Rekomendacji H, został ujawniony na stronie internetowej Banku.

System kontroli wewnętrznej Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. obejmuje całokształt działalności Banku i Grupy Kapitałowej Banku, w tym aspekty społeczne i środowiskowe.

14.1.4. Zarządzanie ryzykiem

Bank BPS S.A. prowadząc działalność operacyjną narażony jest na różnego rodzaju ryzyka, które mogą mieć wpływ na realizację założonych celów. W zorganizowanym procesie zarządzania ryzykiem uczestniczą organy Banku, wyznaczone komitety i komórki organizacyjne oraz pracownicy. Strategiczne cele określa Rada Nadzorcza, która ponadto ocenia skuteczność działań Zarządu Banku, mających na celu zapewnienie efektywności procesu zarządzania ryzykiem. Podstawowym celem zarządzania ryzykiem bankowym, poprzez utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach przyjętego poziomu tolerancji, jest:

- 1) ochrona wartości kapitału akcjonariuszy;
- 2) ochrona depozytów klientów;
- 3) wsparcie Banku w prowadzeniu efektywnej działalności.

W systemie zarządzania ryzykiem Bank identyfikuje następujące ryzyka: kredytowe, operacyjne, walutowe, rynkowe, koncentracji, stopy procentowej, inwestycji kapitałowych, płynności, transferowe i kraju, rezydualne,

inwestycji w podmioty zależne i współzależne, kapitałowe, cyklu gospodarczego, strategiczne, utraty reputacji, prawne, modeli, braku zgodności, nadmiernej dźwigni oraz wyniku finansowego.

Z punktu widzenia negatywnego wpływu ryzyk na zagadnienia społeczne i pracownicze, szczególne znaczenie mają: ryzyko kadrowe identyfikowane w ramach zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ryzyko utraty reputacji.

Ryzyko kadrowe polega na występowaniu nieefektywnych mechanizmów zarządzania pracownikami, w szczególności w procesach rekrutacji, szkolenia, oceny efektów pracy i kompetencji oraz motywowania pracowników. Powoduje niepożądaną fluktuację kadry (w tym pracowników kluczowych), negatywną motywację pracowników oraz nieefektywną realizację zadań niezbędnych do osiągnięcia celów Banku. Zarządzanie ryzykiem kadrowym stanowi element zarządzania podstawową działalnością Banku. Na proces zarządzania ryzykiem kadrowym składa się identyfikacja obszarów jego występowania, zdefiniowanie działań pozwalających na eliminację lub ograniczenie ryzyka, wskazanie osób odpowiedzialnych za działania ograniczające to ryzyko, pomiar i monitoring wskaźników ryzyka kadrowego, rozpoznanie przyczyn występowania ostrzegawczych i krytycznych poziomów wskaźników ryzyka kadrowego oraz podjęcie działań mitygujących to ryzyko, a także raportowanie. Ponadto, w ramach zarządzania ryzykiem kadrowym zdefiniowano zasady zarządzania ciągłością realizacji zadań na stanowiskach pracy, zapewniające właściwą organizację procesu zastępowalności pracowników oraz właściwy transfer wiedzy pomiędzy pracownikami. Działania ograniczające ryzyko kadrowe są realizowane w ramach bieżących obowiązków kadry menadżerskiej oraz dyrektora komórki odpowiedzialnej za zarządzanie personelem.

Ryzyko utraty reputacji to ryzyko wynikające z negatywnego odbioru wizerunku Banku przez klientów, kontrahentów i akcjonariuszy. Bank jest instytucją zaufania publicznego, dlatego utrata reputacji może wiązać się z odpływem klientów i pogorszeniem wyników finansowych. Bank prowadzi monitoring mediów w zakresie publikowanych informacji o podmiotach Grupy BPS. Ocenia rodzaj zdarzenia, które zostało przedstawione w mediach, biorąc jednocześnie pod uwagę powtarzalność publikowanych informacji, ich zasięg (lokalny, ogólnopolski) oraz poziom negatywnego oddziaływania. Dodatkowo, Bank podejmuje działania wyprzedzające, uwzględniając informacje o zdarzeniach, które nie zostały jeszcze podane do wiadomości publicznej, lecz po ich upublicznieniu mogą mieć wpływ na utratę reputacji. Przy ocenie bierze się pod uwagę poziom negatywnego oddziaływania zaistniałego zdarzenia oraz prawdopodobieństwo jego upublicznienia. Bank analizuje ponadto zgłoszone przez klientów reklamacje biorąc pod uwagę przyczyny ich zgłoszenia i ich powtarzalność. Ocenia potencjalny wpływ zgłoszonych reklamacji na opinię klientów o jakości usług świadczonych przez Bank.

14.1.5. Zarządzanie etyką

W Banku BPS S.A. obowiązujący program etyczny został uregulowany poprzez wprowadzenie Kodeksu Etyki, który określa zbiór obowiązujących wartości i zasad. Zapisy Kodeksu uwzględniają treść norm zawartych w Kanonie Dobrych Praktyk Rynku Finansowego oraz Kodeksie Etyki Bankowej (Zasadach Dobrej Praktyki Bankowej). Stosowanie zasad etycznych przez wszystkich pracowników ma na celu budowanie pozytywnego wizerunku Banku, a przestrzeganie zasad etyki odgrywa istotną rolę w procesie ich oceny oraz awansowania.

Szczególną uwagę przykładą się do prawidłowych relacji z klientami, w tym głównie do zachowywania obowiązujących standardów obsługi, jak również do staranności i rzetelności rozpowszechnianych informacji reklamowych dotyczących oferowanych produktów i usług oraz do przejrzystości i jednoznaczności treści dokumentów mających znaczenie dla podjęcia przez klienta decyzji biznesowych.

W swojej działalności Bank zwraca szczególną uwagę na to, aby nie nawiązywać współpracy biznesowej z klientami podejmującymi działania niezgodne z prawem lub nieprzestrzegającymi standardów etyki. W działalności kredytowej Bank nie kredytuje przedsięwzięć, przy których powstają wątpliwości co do wiarygodności personalnej klienta lub charakteru transakcji, a w szczególności, których wydźwięk etyczny i społeczny budzi wątpliwości.

Bank analizuje reklamacje klientów z uwzględnieniem reklamacji dotyczących również jakości obsługi oraz prawidłowości przekazywania informacji klientom.

W Banku powołana została Komisja Etyki, która jest organem upoważnionym do rozpatrywania otrzymanych zgłoszeń o naruszeniach etycznych od pracowników, klientów i kontrahentów Banku.

Bank umożliwia również anonimowe zgłaszanie przez pracowników naruszeń, w sposób uregulowany w „Procedurze anonimowego zgłaszania przez pracowników naruszeń prawa oraz obowiązujących w Banku procedur i standardów etycznych”. Pracownikom dokonującym zgłoszeń gwarantuje się rzetelne i uczciwe traktowanie, dyskrecję oraz kompetentne i sumienne wyjaśnienie zgłoszonej sprawy. Zapewnia się również ochronę przed działaniami o charakterze represyjnym, dyskryminacją lub innymi rodzajami niesprawiedliwego traktowania, w związku z dokonaniem zgłoszeniem naruszenia.

Dążąc do rozwijania przyjętych wartości etycznych określonych w Kodeksie Etyki, tj. lojalność, uczciwość, otwartość, wzajemne zaufanie, odpowiedzialność i profesjonalizm wykonywania obowiązków, z zachowaniem należytej rzetelności i staranności, Bank realizuje program szkoleń etycznych, którym objęci są wszyscy pracownicy.

Bank BPS S.A. wraz z Bankiem Spółdzielczym w Mińsku Mazowieckim i Bankiem Spółdzielczym w Zambrowie, w ramach promowania i wspierania najlepszych praktyk w obszarze etyki, znaleźli się w gronie sponsorów konkursu „Etyka w finansach” organizowanego przez Komisję Etyki Bankowej przy Związku Banków Polskich. Organizatorem światowej edycji jest Obserwatorium Finansowe, szwajcarska fundacja non profit w Genewie (www.robincosgroveprize.org). Jednym z partnerów międzynarodowej edycji jest Międzynarodowy Fundusz Walutowy.

Konkurs Etyka w Finansach daje możliwość młodym pracownikom sektora bankowego, studentom i naukowcom podzielenia się swoimi refleksjami nad kwestią etyki w finansach oraz pomysłami na usprawnienie i ulepszenie systemu. Zadaniem uczestników jest przedstawienie niepublikowanego wcześniej eseju w języku polskim, który będzie prezentował innowacyjną propozycję zmian mających na celu ochronę lub wykorzystanie wartości etycznych w świecie finansów.

Etyka w finansach

konkurs Komisji Etyki Bankowej
przy Związku Banków Polskich

2017: V edycja polska

14.2. Obszar społeczny i pracowniczy

14.2.1. Korzystanie z pomocy publicznej i zlecenia publiczne

Bank BPS S.A. jako samodzielna jednostka nie korzystał ze środków pomocy publicznej. Z takiej pomocy korzystały podmioty zależne w łącznej wysokości 144 988,30 EUR.

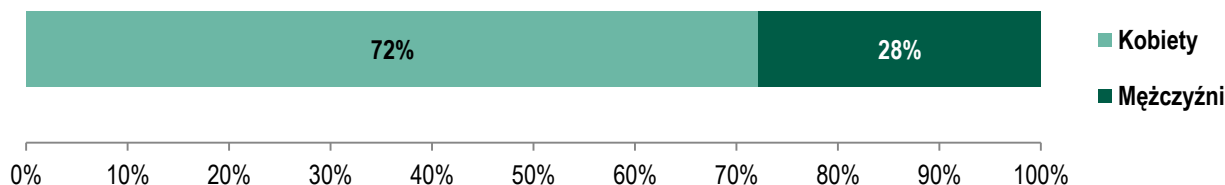
W zakresie zleceń publicznych Bank prowadzi obsługę Jednostek Samorządu Terytorialnego, która realizowana jest zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w tym Ustawą Prawo zamówień publicznych, w trybie uczestnictwa w przetargach organizowanych przez JST lub kierowanych przez nie zapytań ofertowych oraz zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku.

14.2.2. Poziom zatrudnienia i poziom wynagrodzeń

Poziom zatrudnienia oraz struktura zatrudnienia w Banku dostosowany jest do bieżącej i planowanej skali działalności Banku oraz ponoszonego ryzyka. Proces planowania zasobów kadrowych obejmuje ocenę potrzeb organizacji wynikających z celów Banku na dany okres, dokonywaną według kryteriów miejsca i czasu, jakości i liczby, ocenę dostępności odpowiednio wykwalifikowanych pracowników w Banku oraz na rynku zewnętrznym, a także ocenę aktualnej struktury zatrudnienia w Banku. W oparciu o w/w analizy opracowywane są limity wynagrodzeń i zatrudnienia na dany okres.

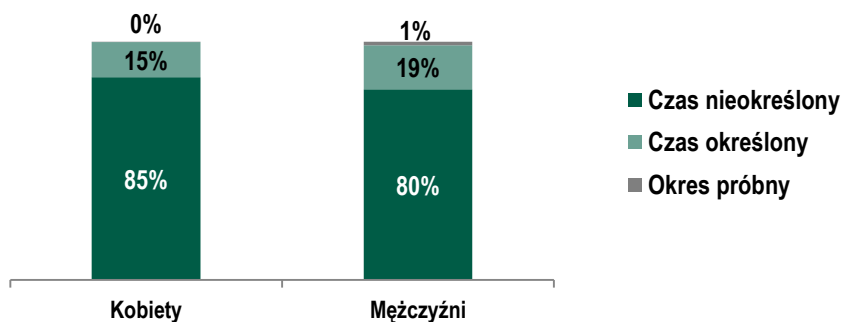
Na koniec 2017 r. w Banku zatrudnionych było 1 028 osób. Z wyłączeniem osób zatrudnionych na umowę na zastępstwo, zatrudnienie ukształtowało się na poziomie 988 etatów. Poniższy wykres przedstawia strukturę pracowników ze względu na płeć.

Rysunek 18. Stan zatrudnienia w Banku BPS S.A. na dzień 31.12.2017 r. (według płci)

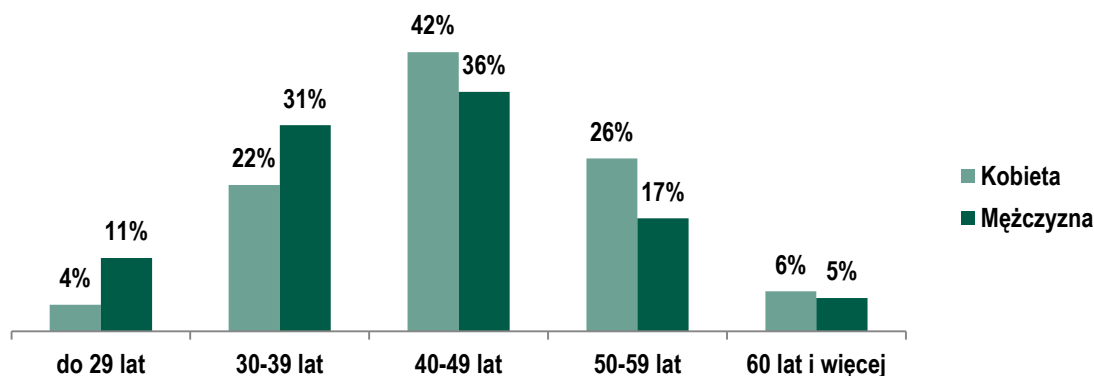
W Banku BPS S.A. zdecydowana większość osób zatrudniona jest na umowę o pracę na czas nieokreślony.

Rysunek 19. Struktura zatrudnienia w Banku na dzień 31.12.2017 r. (według rodzaju umowy i płci)

Struktura zatrudnienia w Banku zróżnicowana jest m.in. ze względu na wiek. Dominującą grupą pracowników (wśród kobiet oraz mężczyzn) są osoby w wieku 40-49 lat.

Rysunek 20. Stan zatrudnienia w Banku BPS S.A. na dzień 31.12.2017 r. (według wieku i płci)

Z wyłączeniem członków Zarządu, w Banku na koniec okresu sprawozdawczego około 6 % pracowników stanowiła główna kadra kierownicza, natomiast około 22 % pracowników, stanowiła pozostała część kadry kierowniczej. Poniższy wykres przedstawia udział poszczególnych szczebli zarządzania w stanie zatrudnienia w podziale na płeć.

Rysunek 21. Stan zatrudnienia w Banku na dzień 31.12.2017 r. (według szczebli zarządzania i płci)

Realizowana w Banku Polityka wynagradzania uwzględnia sytuację ekonomiczną oraz specyfikę struktury organizacyjnej Banku. Jej celem jest adekwatne wynagradzanie pracowników za wykonaną pracę, integrowanie ich z Bankiem oraz motywowanie do osiągnięcia satysfakcjonujących wyników.

Za funkcjonowanie i rozwój systemu wynagradzania odpowiedzialny jest Zarząd Banku, który w szczególności dba, aby system wynagradzania funkcjonował w sposób spójny i efektywny oraz oparty był o pełną i przejrzystą dokumentację, tzn. aby działał na podstawie strategii, polityk, procedur i instrukcji, zgodnych z obowiązującym prawem oraz regulacjami nadzorczymi. Poziom wynagrodzeń oraz katalog świadczeń pozapłacowych oferowanych pracownikom ustalany jest w taki sposób, aby pozwalał na przyciągnięcie oraz zatrzymanie wykwalifikowanych pracowników, przy jednoczesnym zachowaniu równowagi pomiędzy przewagą konkurencyjną wynagrodzeń, a rentownością Banku.

Elementy wynagrodzenia dla poszczególnych pracowników lub grup pracowników zróżnicowane są ze względu na umiejscowienie stanowiska w strukturze organizacyjnej Banku i charakter pracy.

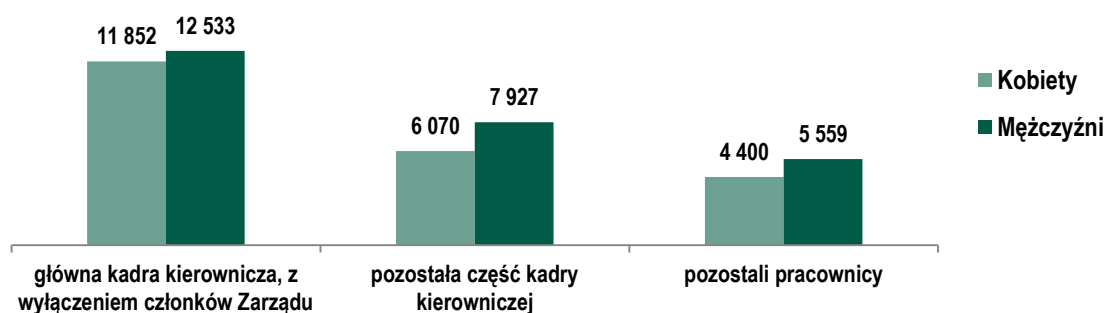
System motywacyjny w Banku obejmuje wachlarz środków i narzędzi służących motywowaniu pracowników do podejmowania działań ukierunkowanych na realizację strategicznych celów Banku.

Na wynagrodzenie pracowników składają się wynagrodzenia stałe i wynagrodzenia zmienne, przy czym stałe składniki stanowią na tyle dużą część łącznego wynagrodzenia, że możliwe jest prowadzenie elastycznej polityki zmiennych składników wynagrodzenia, w tym obniżanie lub nieprzyznawanie w ogóle zmiennych składników wynagrodzenia.

Podstawę kształtowania polityki wynagradzania w Banku stanowi płaca zasadnicza, której wysokość zależy od rodzaju realizowanej pracy, kompetencji wymaganych na stanowisku, wpływu stanowiska na wyniki Banku i kryteriów rynkowych. Różnicowanie płacy zasadniczej w Banku realizowane jest w oparciu o wartościowanie stanowisk pracy.

Poniższy wykres przedstawia średnie miesięczne wynagrodzenie zasadnicze brutto w Banku, z wyłączeniem członków Zarządu Banku, według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r., w podziale na płeć.

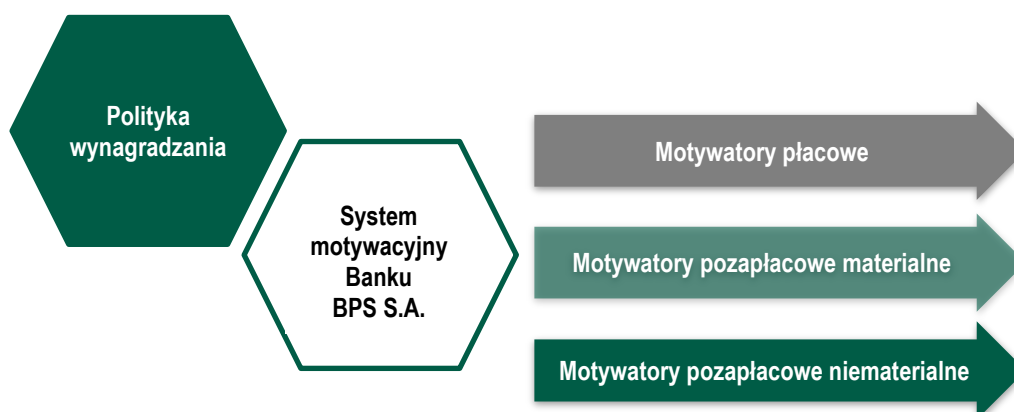
Rysunek 22. Średnie miesięczne wynagrodzenie zasadnicze brutto na etat (według płci)

Na koniec okresu sprawozdawczego, średnie miesięczne wynagrodzenie zasadnicze brutto członków Zarządu Banku ukształtowało się na poziomie 21,5 razy wyższym niż najniższe wynagrodzenia zasadniczego brutto w Banku.

Elementem polityki wynagradzania jest system motywacyjny, na który składają się motywatory płacowe, pozapłacowe materialne i pozapłacowe niematerialne.

Rysunek 23. Polityka wynagradzania w Banku BPS S.A.

Motywowanie płacowe w Banku realizowane jest w oparciu o premię uznaniową, premię regulaminową i nagrody specjalne. Stosowanie, w ramach systemu wynagradzania pracowników w Banku, składników zmiennych ma na celu koncentrację działań pracowników na celach ważnych dla Banku i Grupy BPS, wspierających pożądaną z punktu widzenia Banku zachowania.

Poziom ustalonych w Banku wynagrodzeń zmiennych skorelowany jest z wynikami Banku i uwzględnia postawę oraz wkład pracy poszczególnych osób i zespołów w osiągnięcie założonych na dany okres celów. W odniesieniu do pracowników zaangażowanych w świadczenie usług maklerskich i oferowanie instrumentów finansowych oraz osób sprawujących bezpośredni nadzór nad wykonywaniem obowiązków służbowych przez tych pracowników, a także w odniesieniu do pracowników, których wpływ na profil ryzyka Banku jest istotny, Bank stosuje odrębne systemy motywacyjne. Obowiązujące w Banku systemy płacowe nie zachęcają pracowników do działania w sposób nierzetelny i nieprofesjonalny, niezgodny z najlepiej pojętymi interesami klientów Banku i nie skłaniają pracowników do preferowania własnych interesów lub interesów Banku z potencjalną szkodą dla klienta. Celem systemu motywowania płacowego jest promowanie odpowiedzialnego postępowania biznesowego, uczciwego traktowania klientów i unikania konfliktów interesów przez pracowników Banku, a także przeciwdziałania narażaniu klientów na szkodę i faworyzowania interesów Banku.

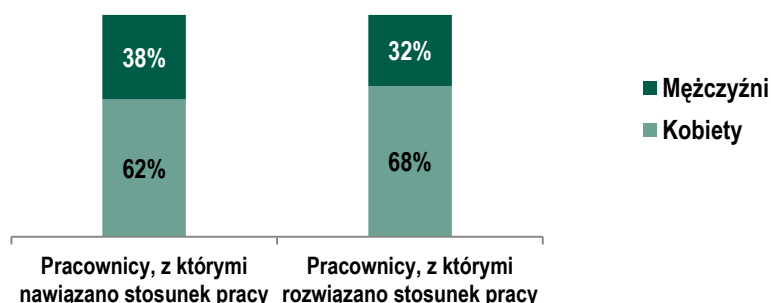
Poprzez benefity pozapłacowe wspierane są w szczególności takie obszary jak: zdrowie pracownika, jego rozwój, poczucie bezpieczeństwa socjalnego oraz przyszłe potrzeby emerytalne. W szczególności Bank oferuje takie motywy pozapłacowe materialne jak: ubezpieczenie medyczne, pracowniczy program emerytalny, szkolenia. Motywy niematerialne stosowane przez Bank wspierają takie potrzeby pracownika jak możliwość rozwoju oraz możliwość realizacji ambicji zawodowych. W szczególności Bank oferuje przejrzyste kryteria awansu i oceny, zapewnienie oczekiwanych warunków pracy.

Proces planowania zasobów kadrowych oraz polityka wynagradzania podlegają przeglądowi niezależnej komórki audytu wewnętrznego.

Proces pozyskiwania pracowników do pracy w Banku realizowany jest zgodnie z zasadą niedyskryminacji i odbywa się z poszanowaniem godności osobistej wszystkich jej uczestników. Wszystkie prawa osobiste, w szczególności dane osobowe kandydata ubiegającego się o zatrudnienie w Banku są chronione. Kandydaci są równo traktowani niezależnie od wieku, płci, wyznania, poglądów politycznych, niepełności, pochodzenia rasowego i etnicznego czy orientacji seksualnej.

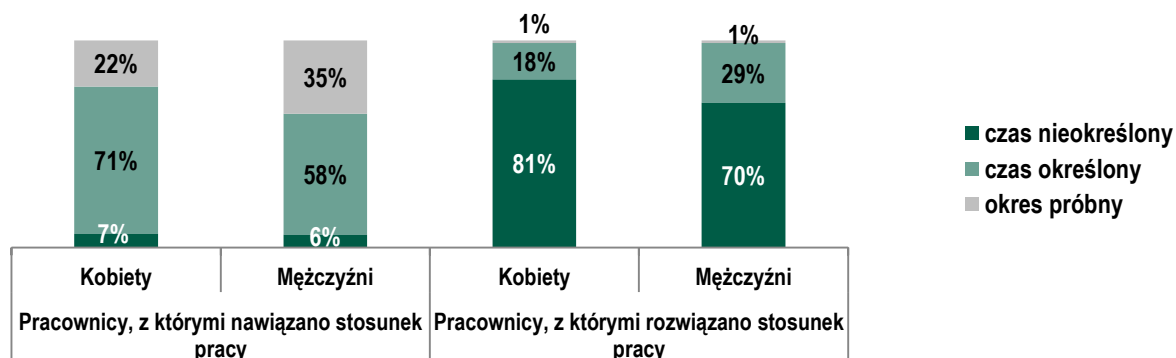
W 2017 r., odsetek kobiet, z którymi nawiązywano stosunek pracy kształtował się na niższym poziomie niż odsetek kobiet, z którymi rozwiązywano stosunek pracy.

Rysunek 24. Struktura pracowników, z którymi nawiązano lub rozwiązano stosunek pracy (według płci)

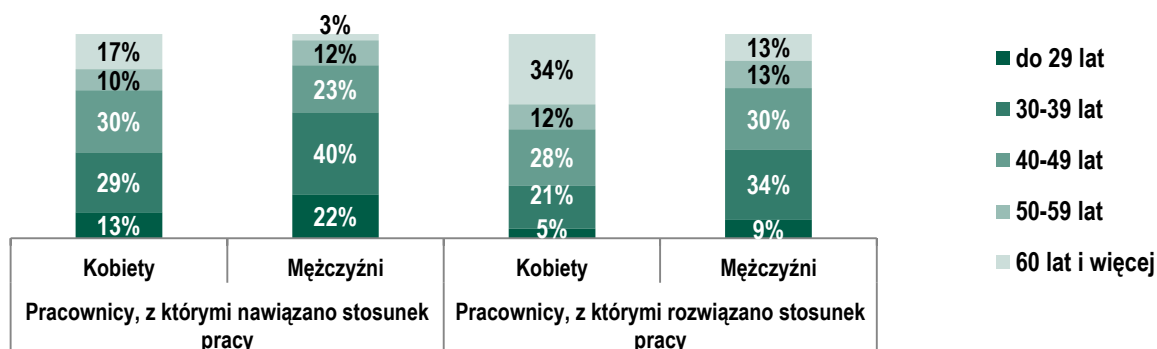
Zdecydowana większość pracowników, z którymi Bank nawiązywał stosunek pracy w 2017 r., zatrudniana była na umowę o pracę na czas określony lub próbny.

Rysunek 25. Struktura pracowników, z którymi nawiązano lub rozwiązano stosunek pracy (według płci i rodzaju umowy o pracę)

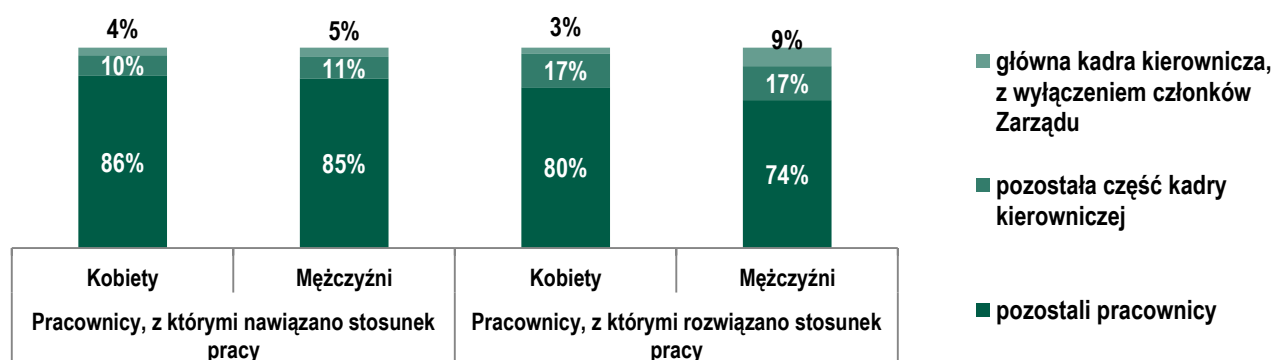
Pracownicy, z którymi Bank nawiązał stosunek pracy w 2017 r., zróżnicowani są m.in. ze względu na wiek. Dominującą grupą pracowników są osoby w wieku 30-49 lat.

Rysunek 26. Struktura pracowników, z którymi nawiązano lub rozwiązano stosunek pracy (według wieku i płci)

Rozkład procentowy pracowników na poszczególnych szczeblach zarządzania, z którymi Bank nawiązał stosunek pracy w 2017 r., ukształtował się na zbliżonym poziomie u kobiet i mężczyzn.

Rysunek 27. Struktura pracowników, z którymi nawiązano lub rozwiązano stosunek pracy (według szczebla zarządzania i płci)

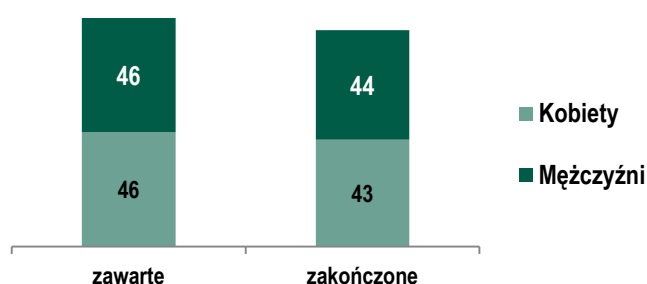
Na wszystkich etapach rekrutacji wobec wszystkich zakwalifikowanych kandydatów stosuje się te same kryteria oceny. Kandydaci proszeni są o udzielenie informacji na temat ewentualnych powiązań personalnych

z pracownikami Banku. Od wszystkich osób zaangażowanych w proces rekrutacji wymaga się profesjonalizmu oraz szacunku wobec kandydatów. Proces rekrutacji w Banku realizowany jest w oparciu o zasady zawarte w Regulaminie rekrutacji pracowników Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.

Bank nie stosuje polityki zatrudniania osób w ramach outsourcingu. Według stanu na ostatni dzień okresu sprawozdawczego, w Banku żadna osoba nie była zatrudniona w ramach outsourcingu.

Bank nie stosuje polityki zatrudniania pracowników na umowy cywilnoprawne w zastępstwie umów o pracę. Na dzień 31 grudnia 2017 r. z 42 osobami (19 kobiet, 23 mężczyzn) w Banku obowiązywały umowy cywilnoprawne. Poniższy wykres przedstawia liczbę zawartych oraz zakończonych umów cywilnoprawnych w 2017 roku.

Rysunek 28. Liczba zawartych oraz zakończonych umów cywilnoprawnych w Banku z 2017 r.

Bank nie wykorzystuje nisko kosztowych pracowników z krajów słabszych ekonomicznie lub krajów podejrzanych o naruszenie praw człowieka.

14.2.3. Relacje ze stroną pracowniczą i wolność zrzeszania

W Banku BPS S.A. działają dwie organizacje związkowe: Międzyzakładowa Organizacja nr 01-013 Ogólnopolskiego Pracowniczego Związku Zawodowego "Konfederacja Pracy" w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. z siedzibą we Wrocławiu oraz Związek Zawodowy Pracowników Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. Procent uzwiązkowania na dzień 31.12.2017 r. wyniósł 16,80 %.

W 2017 r. nie odnotowano wszczętych sporów zbiorowych ani działań mogących stwarzać zagrożenie dla prawa do swobody zrzeszania się.

W ubiegłym roku głównym tematem dialogu pomiędzy pracodawcą a działającymi związkami zawodowymi były kwestie związane z restrukturyzacją sieci placówek Banku, poziomem wynagrodzeń zasadniczych, wpływem składników zmiennych wynagrodzeń na zaangażowanie pracowników, programami benefitowymi na kolejny rok, procedurą planów naprawczych oraz strukturą zatrudnienia z uwzględnieniem liczby stanowisk kierowniczych w Banku.

14.2.4. Bezpieczeństwo i higiena pracy (BHP)

Za wsparcie pracodawcy w zakresie realizacji obowiązków wynikających z przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy odpowiada Zespół BHP. Działania kształtujące bezpieczeństwo pracy oparte są na otwartej i jasnej komunikacji z pracownikami. Zapewnienie bezpiecznego i przyjaznego miejsca pracy dla pracowników, zleceniobiorców oraz praktykantów jest dla Banku priorytetem. Placówki spełniają wysokie standardy w zakresie BHP.

Zasady BHP określone są przepisami prawa i wewnętrznymi regulacjami. Do najważniejszych z nich należą:

- 1) Instrukcja bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej dla pracowników Banku;
- 2) Ocena ryzyka zawodowego pracownika administracyjno-biurowego w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.;
- 3) Zarządzenie w sprawie ustalenia norm przydziału środków ochrony indywidualnej, odzieży roboczej oraz zasad ich prania i konserwacji;
- 4) Zarządzenie w sprawie wprowadzenia Zasad przeprowadzania szkoleń z dziedziny bezpieczeństwa i higieny pracy w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.;
- 5) Zarządzenie w sprawie ustalenia warunków refundacji kosztów zakupu okularów lub szkieł korygujących wzrok do pracy przy obsłudze monitorów ekranowych;
- 6) Instrukcje stanowiskowe BHP.

Do podstawowych zadań Zespołu BHP należy:

- 1) systematyczne prowadzenie kontroli obiektów, w których pracują pracownicy Banku, aby warunki pracy spełniały wymagania bezpieczeństwa. Po każdej kontroli sporządzane są raporty, w oparciu o które stanowiska są modernizowane lub doposażane, a ewentualne nieprawidłowości sukcesywnie eliminowane. W 2017 roku Zespół BHP przeprowadził 27 kontroli, w wyniku których nie stwierdzono rażących nieprawidłowości w zakresie BHP;
- 2) prowadzenie szkoleń wstępnych i okresowych (w systemie e-learningowym) z zakresu BHP. Każdy nowo zatrudniony pracownik odbywa szkolenie wstępne – poznaje podstawowe przepisy dotyczące zachowania bezpieczeństwa w miejscu pracy oraz otrzymuje informację, jak powinno wyglądać stanowisko pracy zaprojektowane zgodnie z zasadami ergonomii. W 2017 r. Zespół BHP przeprowadził szkolenia wstępne i okresowe dla 520 pracowników;
- 3) wspieranie pracowników przy uzyskaniu refundacji zakupu okularów korekcyjnych oraz świadczeń z tytułu wypadków.

W Centrali Banku działa komisja bezpieczeństwa i higieny pracy, w skład której wchodzi:

- 1) przedstawiciele pracodawcy:
 - Dyrektor Departamentu,
 - lekarz medycyny pracy z Grupy LUXMED,
 - Kierownik Zespołu BHP,
 - pracownik Wydziału Kadr i Płac;
- 2) przedstawiciele pracowników:
 - Społeczni Inspektorzy Pracy,
 - przedstawiciele dwóch organizacji związkowych.

W 2017 roku nie odnotowano chorób zawodowych związanych z pracą. Powierzchnie biurowe i stanowiska pracy zostały tak zaprojektowane, aby były komfortowe i bezpieczne.

W celu ograniczenia niepożądanych zdarzeń takich jak choroby zawodowe czy urazy, opracowane zostały karty ryzyka zawodowego, w których opisano zagrożenia występujące na stanowiskach pracy oraz sposoby zapobiegania występowaniu tym zagrożeniom. Z ryzykiem zawodowym pracownicy zapoznawani są w trakcie szkoleń wstępnych i okresowych z BHP. Dokumenty potwierdzające zapoznanie się z ryzykiem zawodowym przechowywane są w aktach pracownika.

Zasady postępowania w razie wypadku oraz druk zgłoszenia wypadku został zamieszczony w bazie ogólnodostępnej dla wszystkich pracowników.

Raport dotyczący wypadków przy pracy przekazywany jest raz do roku Zarządowi Banku w formie analizy stanu BHP. W 2017 r. w Banku zarejestrowano 6 wypadków.

Tabela 41. Zbiornicze zestawienie wypadków przy pracy w Banku BPS S.A. w 2017 r. (według płci)

Wyszczególnienie	Kobiety	Mężczyźni	Razem
Wypadki śmiertelne	0	0	0
Wypadki ciężkie	0	0	0
Wypadki lekkie	5	1	6
Liczba dni niezdolności do pracy	158	0	158
Wskaźnik częstotliwości wypadków*	4,8	1,0	5,8
Wskaźnik ciężkości wypadków**	31,6	0	26,3

* wskaźnik wyraża ogólną liczbę poszkodowanych w relacji do 1000 pracujących (ilość wypadków/liczba zatrudnionychx1000)

** wskaźnik wyraża liczbę dni czasowej niezdolności do pracy przypadających na jednego poszkodowanego (ilość dni zwolnienia/liczba wypadków).

Tabela 42. Liczba wypadków przy pracy w Banku BPS S.A. w 2017 r. (według lokalizacji)

Wyszczególnienie	Kobiety	Mężczyźni	Razem
Warszawa	0	1	1
Szczecin	1	0	1
Opole	1	0	1
Wrocław	3	0	3

14.2.5. Rozwój i edukacja

Działania rozwojowe w Banku BPS S.A. mają na celu doskonalenie wiedzy, umiejętności zawodowych oraz postaw pracowników pod kątem realizacji celów i strategii Banku oraz budowanie motywującego i angażującego środowiska pracy. Pracownicy Banku na wszystkich szczeblach zarządzania objęci są obowiązkowymi szkoleniami w obszarze etyki oraz bezpieczeństwa, natomiast pracownicy sprzedaży szkoleniami w zakresie standardów jakości obsługi klienta.

Zarządzanie działaniami rozwojowymi odbywa się poprzez: identyfikację i analizę potrzeb rozwojowych, ocenę potencjału i tworzenie planów rozwoju kwalifikacji, w tym planów szkoleniowych, proponowanie i projektowanie programów rozwojowych dedykowanych osiągnięciu konkretnych celów biznesowych, ocenę efektywności podejmowanych działań rozwojowych, jak również budowanie ścieżek kariery.

Proces rozwoju pracowników w Banku obejmuje kształtowanie ścieżek karier, działania rozwojowe oraz przemieszczenia pracowników. Realizowany jest w oparciu o ścieżki rozwoju określone zgodnie z potrzebami Banku i dostosowane do wyników osiąganych przez pracowników, ich możliwości i preferencji, w szczególności nakierowane na zmianę stanowiska pracy, pełnienie roli mentora, rozwój kompetencji menadżerskich lub stanowiskowych, udział w projektach lub poprawę efektywności. W zależności od potencjału, rozwój pracownika może przebiegać według ścieżki kariery menadżerskiej lub eksperckiej, zarówno w formie doskonalenia

kwalifikacji na zajmowanym stanowisku, jak i w formie przygotowania do przemieszczenia w strukturze organizacyjnej.

**Witamy
w Banku BPS**

Bank dba o rozwój pracowników od pierwszego dnia ich pracy. W tym celu realizowany jest program adaptacji dla nowych pracowników oraz dla pracowników obejmujących nowe stanowiska pracy.

W 2017 roku Bank BPS S.A. otrzymał już trzeci raz z rzędu wyróżnienie HR Najwyższej Jakości za projekt „Witaj w Banku BPS!!!” – program adaptacji dla nowych pracowników. Certyfikat Najwyższej Jakości jest przyznawany przez PSZK (Polskie Stowarzyszenie Zarządzania Kadrami) firmom o najwyższych standardach zarządzania kapitałem ludzkim, na podstawie obiektywnego badania. Badanie Certyfikacyjne HR Najwyższej Jakości koncentruje się na praktycznym wymiarze polityki i narzędzi HR stosowanych przez firmę.

Badanie dotyczy m.in. następujących obszarów:

- ✓ rekrutacja i outplacement,
- ✓ systemy motywacyjne i wynagrodzenia,
- ✓ rozwój pracowników,
- ✓ komunikacja wewnętrzna,
- ✓ employer branding i CSR.

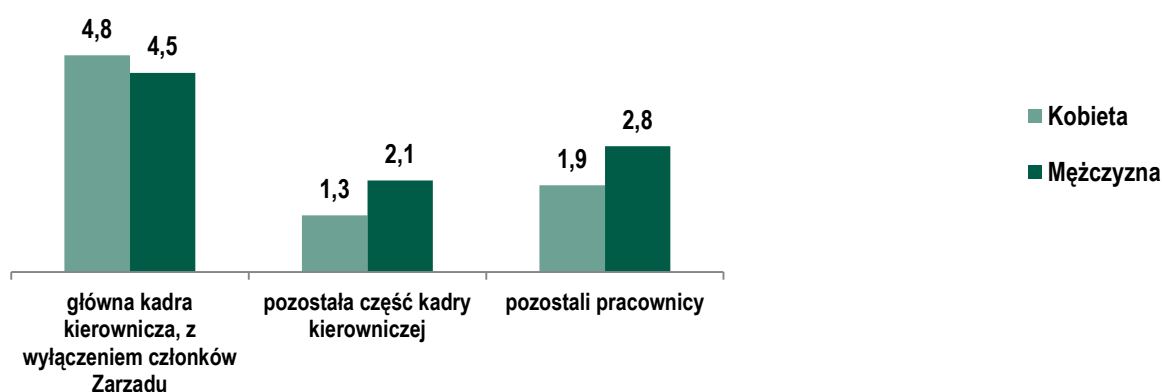
Badanie daje możliwość porównania uzyskanych wyników do innych organizacji biorących udział w badaniu.

Bank wspiera również pracowników odchodzących z organizacji, oferując im możliwość konsultacji zawodowych, których celem jest zwiększenie umiejętności i motywacji w poszukiwaniu nowej pracy.

Stałym elementem rozwoju pracowników są szkolenia realizowane zgodnie z potrzebami operacyjnymi Banku, w ramach określonych planów szkoleniowych. W 2017 r. działania rozwojowe koncentrowały się głównie wokół umiejętności sprzedażowych, technik sprzedaży, wiedzy produktowej, treningu umiejętności miękkich oraz zmian w otoczeniu prawnym.

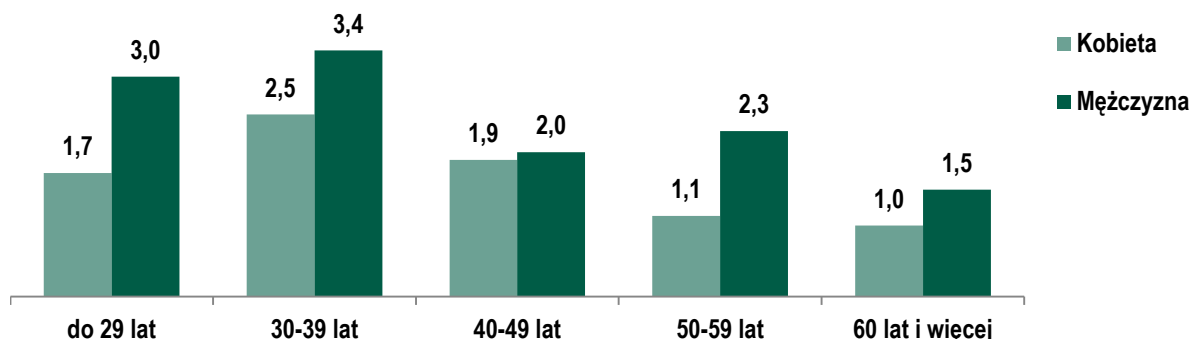
Analizując podział liczby dni szkoleniowych ze względu na płeć, w 2017 r. kobiety uczestniczyły średnio w 1,9 dnia szkoleniowego, natomiast mężczyźni 2,8 dnia.

Rysunek 29. Średnia liczba dni szkoleniowych na pracownika (według szczebla zarządzania i płci)

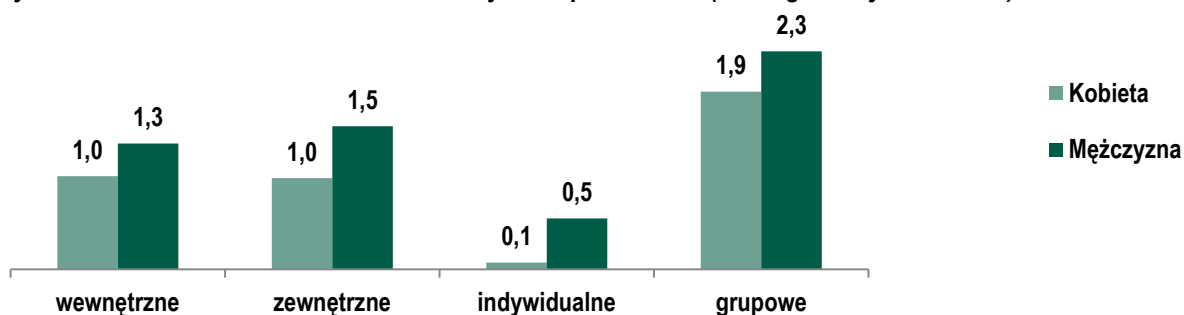
W zależności od potrzeb biznesowych, średnia liczba dni szkoleniowych na pracownika zróżnicowana jest ze względu na wiek.

Rysunek 30. Średnia liczba dni szkoleniowych na pracownika (według wieku)

W okresie sprawozdawczym, największą średnią liczbą dni szkoleniowych na pracownika charakteryzowały się szkolenia grupowe.

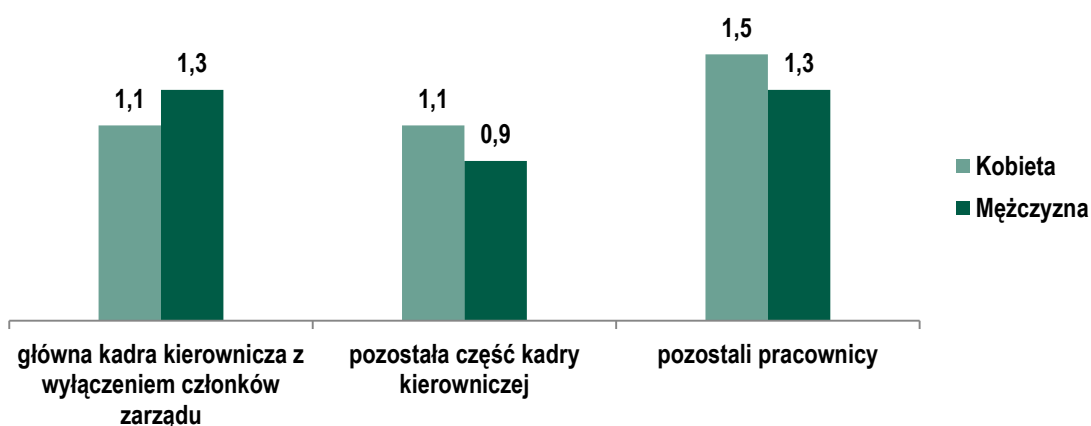
Rysunek 31. Średnia liczba dni szkoleniowych na pracownika (według rodzaju szkolenia)

Istotnym uzupełnieniem dla szkoleń stacjonarnych są realizowane w Banku szkolenia e-learningowe. W 2017 r. na kobiety przypadało średnio 1,4 szkolenia e-learningowego, natomiast w przypadku mężczyzn było to 1,2.

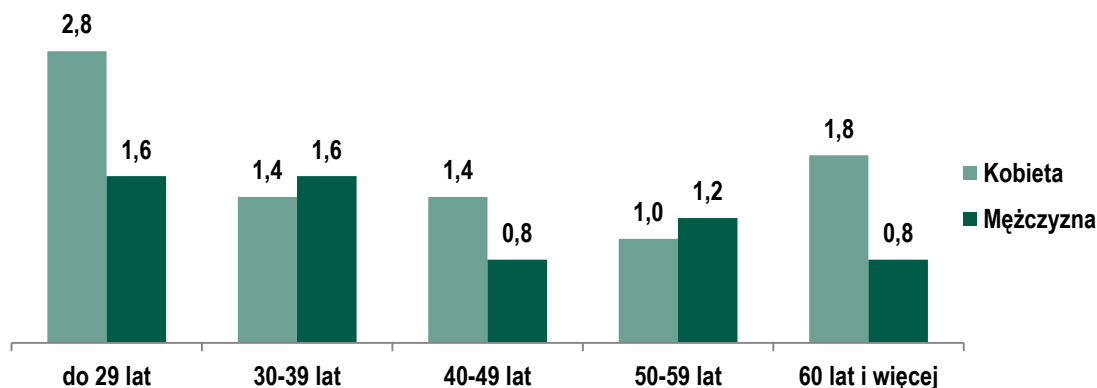
Poniższy wykres przedstawia średnią liczbę szkoleń e-learningowych na pracownika na poszczególnych szczeblach zarządzania.

Rysunek 32. Średnia liczba szkoleń e-learningowych na pracownika (według szczebla zarządzania i płci)

W zależności od potrzeb biznesowych, średnia liczba szkoleń e-learningowych na pracownika zróżnicowana jest ze względu na wiek.

Rysunek 33. Średnia liczba szkoleń e-learningowych na pracownika (według wieku i płci)

Bank corocznie dedykuje określony budżet na cele szkoleniowe oraz na doskazywanie pracowników. W 2017 r., średni budżet szkoleniowy na jednego pracownika wyniósł 574,4 zł.

Bank oferuje swoim pracownikom szeroki wachlarz narzędzi rozwojowych. W przypadku, gdy posiadanie odpowiedniej wiedzy bądź umiejętności jest uzasadnione zadaniami realizowanymi na stanowisku pracy Bank, w miarę dostępnych budżetów, ma możliwość dofinansowania nauki języka obcego, kursów, egzaminów certyfikujących, studiów podyplomowych i MBA. Bank w roku 2017 nie udzielił żadnego urlopu szkoleniowego.

Szkolenia wraz z innymi działaniami na stanowisku pracy wspierającymi realizację osobistej strategii rozwoju każdego pracownika, stanowią podstawę dla stworzenia dla niego planu rozwoju w trakcie corocznego procesu oceny okresowej.

Przyjęty w Banku system okresowych ocen pracowniczych ma na celu zwiększenie efektywności bieżącego i strategicznego zarządzania zasobami ludzkimi z uwzględnieniem aspektu motywacyjnego i rozwojowego. Przedmiotem oceny są kompetencje oraz wyniki pracy rozumiane jako poziom realizacji celów. Ocena przeprowadzana jest raz w roku. Uczestnikami okresowej oceny są wszyscy pracownicy zatrudnieni w Banku. Oceny efektów pracy oraz oceny odpowiedności członków Zarządu Banku dokonuje Rada Nadzorcza Banku.

Ocena okresowa składa się z samooceny pracownika i oceny przełożonego. Obecnie w Banku nie jest prowadzony proces oceny 360°. Jednym z kluczowych etapów oceny jest rozmowa oceniająca pomiędzy przełożonym a pracownikiem, której celem jest wspólne dokonanie przeglądu wyników pracy, zachowań, osiągnięć i porażek, słabych i mocnych stron pracownika. Ocena okresowa implikuje działania w obszarze rozwojowym, w tym budowanie ścieżek rozwojowych. Funkcja rozwojowa ocen polega na rozpoznawaniu i kształtowaniu potencjału zawodowego pracowników tak, aby uzyskiwali lepsze efekty pracy w przyszłości.

W odniesieniu do członków organu zarządzającego i organu nadzorującego Bank realizuje coroczną procedurę oceny odpowiedności, której kluczowym elementem jest ocena kwalifikacji poszczególnych członków organów oraz ich reputacja.

W roku 2017 Bank podejmował także liczne działania edukacyjne w stosunku do klientów oraz innych interesariuszy i uczestników rynku finansowego, a także aktywnie uczestniczył w pracach stowarzyszeń

branżowych i izb gospodarczych, w których jest zrzeszony, w zakresie wypracowywania standardów edukacji i kwalifikacji pracowników sektora.

Ponadto, w Banku BPS przeprowadzone są coroczne badania satysfakcji i zaangażowania pracowników, w oparciu o które podejmowane są działania wpływające na poziom satysfakcji pracowników z pracy w Banku.

14.2.6. Zarządzanie różnorodnością

Polityka zarządzania różnorodnością w Banku BPS ujęta jest w sposób sformalizowany, m.in. poprzez odpowiednie zapisy w Kodeksie etyki, Polityce personalnej, Polityce antymobbingowej, Regulaminie wynagradzania oraz Regulaminie rekrutacji. Dbłość o zachowanie zasady równości realizowana jest także poprzez określenie odpowiednich zasad i kryteriów we wszystkich procesach personalnych realizowanych w Banku jako równy dostęp do rozwoju, szkoleń i awansów, przejrzysty proces rekrutacji i selekcji kandydatów do pracy, jednolite i sprawiedliwe zasady wynagradzania, czy obiektywne kryteria oceny. Bank oferując benefity dla pracowników uwzględnia różnorodność potrzeb i preferencje pracowników. W 2017 r. Bank wprowadził m.in. zasadę zwolnienia z części dnia pracy dla osób, które zdecydują się na przybycie do pracy z dziećmi w Międzynarodowym Dniu Dziecka.

Tam gdzie jest to możliwe ze względu na charakter wykonywanych zadań, istnieje możliwość pracy zdalnej.

Na dzień 31 grudnia 2017 r., 8,44 etatu obsadzone było przez osoby niepełnosprawne, co stanowi 0,9% łącznego poziomu zatrudnienia.

Zgodnie z Kodeksem etyki w Banku przestrzegana jest zasada niedyskryminacji oraz poszanowania godności osobistej. Bank zapewnia równe szanse zatrudnienia, awansu, rozwoju i doskonalenia zawodowego.

Bank zapewnia równość szans w dostępie do zarobków poprzez różnicowanie płacy zasadniczej w oparciu o wartościowanie stanowisk pracy. Jej wysokość zależy od rodzaju realizowanej pracy, kompetencji wymaganych na stanowisku, wpływu stanowiska na wyniki Banku, kryteriów rynkowych.

Proces rekrutacji w Banku realizowany jest zgodnie z zasadą niedyskryminacji i odbywa się z poszanowaniem godności osobistej wszystkich jej uczestników. W procesie rekrutacji i selekcji kandydaci są równo traktowani niezależnie od wieku, płci, wyznania, poglądów politycznych, niepełności, pochodzenia rasowego i etnicznego czy orientacji seksualnej. Na wszystkich etapach rekrutacji wobec zakwalifikowanych kandydatów stosuje się te same kryteria oceny.

Bank prowadzi aktywną politykę przeciwdziałania mobbingowi, realizowaną w szczególności poprzez promowanie pożądanych, zgodnych z zasadami współżycia społecznego postaw i zachowań w relacjach między pracownikami, niezwłoczne reagowanie na sygnały pracowników dotyczące stosowania mobbingu, podejmowane działania zapobiegawcze w szczególności w zakresie upowszechniania w Banku wiedzy na temat zjawiska mobbingu, metod zapobiegania jego występowaniu oraz konsekwencji jego wystąpienia. Bank zgodnie z przyjętą Polityką antymobbingową i Kodeksem etyki w stosunku do pracowników, którym udowodniono stosowanie mobbingu, wyciąga konsekwencje przewidziane przepisami prawa pracy i odrębnymi przepisami wewnętrznymi Banku.

W Banku nie są tolerowane jakiegokolwiek działania czy zachowania mające znamiona mobbingu, dyskryminacji czy molestowania seksualnego. Sygnały w tym zakresie mogą być przekazywane zarówno poprzez kanał formalny, jak i poufny, natomiast osoby zgłaszające nieprawidłowości są chronione przed negatywnymi skutkami zgłoszenia. W Banku działają zarówno Komisja antymobbingowa, upoważniona do rozpatrywania skarg pracowników o mobbing, jak i Komisja etyki upoważniona do rozpatrywania skarg od pracowników lub klientów

i kontrahentów Banku oraz wydawania decyzji w sprawie naruszeń zasad etyki przez pracowników. Obydwa organy mają uprawnienia do wydawania rekomendacji i wnioskowania o zmiany organizacyjne i personalne. W Banku wszystkie skargi o naruszenie zasad są rozpatrywane, nie akceptuje się dyskryminacji lub działań odwetowych w stosunku do pracowników zgłaszających nieprawidłowości i naruszenie lub domniemane naruszenie zasad.

W 2017 r. w Banku zgłoszony został jeden przypadek zachowań noszących znamiona mobbingu, jednak po przeprowadzeniu działań wyjaśniających przypadek ten nie został potwierdzony.

14.2.7. Prawa człowieka

W Banku BPS S.A. poszanowanie godności człowieka i jego praw wynika z zasad określonych w Kodeksie Etyki oraz Polityce Zgodności i jest implementowane na poziom innych regulacji, w szczególności na poziom polityki personalnej.

W 2017 r. nie odnotowano zgłoszonych ani potwierdzonych przypadków naruszania praw człowieka. Bank zwraca szczególną uwagę na to, aby nie nawiązywać współpracy biznesowej z klientami podejmującymi działania niezgodne z prawem lub nieprzestrzegającymi standardów etyki. Bank nie posiada też informacji na temat tego, aby w odniesieniu do kluczowych kontrahentów Banku zgłoszone zostały nieprawidłowości w tym zakresie.

14.2.8. Praca dzieci i praca przymusowa

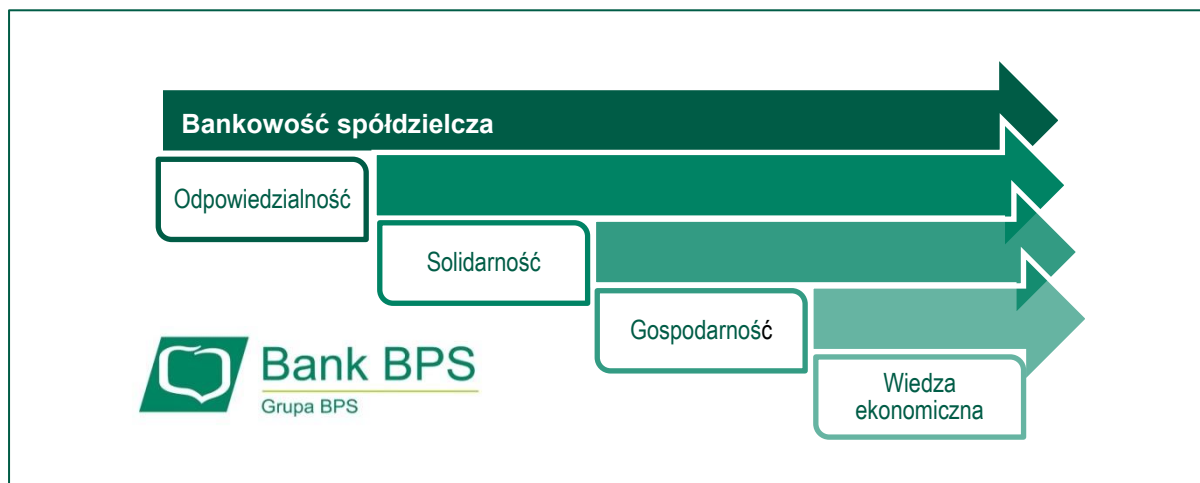
Bank BPS S.A. nie zatrudnia pracowników młodocianych. W 2017 r. nie odnotowano zgłoszonych ani potwierdzonych przypadków pracy dzieci lub pracy przymusowej. Bank nie posiada też informacji na temat tego, aby w odniesieniu do kluczowych kontrahentów Banku zgłoszone zostały nieprawidłowości w tym zakresie.

14.2.9. Społeczności lokalne i zaangażowanie społeczne

Działalność Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. opiera się na tradycji bankowości spółdzielczej, w której wspieranie rozwoju lokalnych społeczności ma długą historię. Bank, ze względu na wyjątkowy profil działalności – łączenie funkcji banku zrzeszającego oraz komercyjnego, nie tylko podejmuje liczne działania nakierowane na wsparcie lokalnej społeczności, ale także wspiera zrzeszone banki spółdzielcze w działaniach na rzecz rozwoju gospodarczego i zaangażowania społecznego mieszkańców małych społeczności. Bank oraz zrzeszone z nim banki spółdzielcze prowadzą liczne akcje charytatywne, podejmują inicjatywy kulturalne i społeczne, a także w inny sposób pomagają lokalnym społecznościom.

W 2017 roku Bank szerzył wiedzę i promował wartości charakterystyczne dla spółdzielczości bankowej, takie jak: odpowiedzialność, solidarność, gospodarność, wiedza ekonomiczna. W swoich działaniach integrował różne środowiska i organizacje: naukowe, opiniotwórcze, a także młodzież szkolną, dzieci i studentów.

Rysunek 34. Wartości charakterystyczne dla bankowości spółdzielczej

W 2017 roku działania edukacyjne skierowane do studentów, Bank realizował poprzez **udział w Programie Nowoczesne Zarządzanie Biznesem**, którego organizatorem jest Centrum Prawa Bankowego i Informacji przy Związku Banków Polskich. Jest to ogólnopolski program współpracy szkół wyższych i sektora finansowego, którego celem jest podnoszenie poziomu wiedzy finansowej wśród studentów. Wykłady w ramach NZB obecnie realizowane są na ponad 100 uczelniach w całym kraju.

W ramach modułu tematycznego „Nowy wymiar bankowości spółdzielczej” Bank zrealizował wykłady dla studentów o bankowości spółdzielczej. Współpraca Banku BPS S.A. w ramach powyższego Programu obejmowała przede wszystkim cykl wykładów na temat bankowości spółdzielczej na uczelniach o profilu ekonomicznym lub rolniczym. Słuchacze poznali rys historyczny bankowości spółdzielczej, aspekty prawne jej działania, różnice w stosunku do banków komercyjnych i SKOK-ów, wartości i misję, którą się kieruje i jej rolę w środowiskach lokalnych. Dowiedzieli się także, dlaczego banki spółdzielcze są niezwykle ważne dla polskiej gospodarki i w jaki sposób wspierają rozwój w regionach. Są to bowiem instytucje, które nie tylko finansują rolnictwo, ale są zaangażowane we wszystkie inne gałęzie gospodarki, w tym przede wszystkim z sektora MSP. Podczas spotkań zaprezentowana była również działalność banków spółdzielczych w ramach społecznej odpowiedzialności biznesu oraz wspierania społeczności lokalnych.

Wykłady prowadzone były przez przedstawicieli banków spółdzielczych ze Zrzeszenia BPS lub przez przeszkolonych Koordynatorów Programu NZB. Podstawą merytoryczną była prezentacja oraz scenariusz wykładu przygotowany przez Bank BPS S.A., przy współpracy z przedstawicielami Programu NZB. Studenci otrzymali także skrypt „Bankowość spółdzielcza – wyróżniki, misja, wartości”.

Od października 2016 r. do końca czerwca 2017 r. w Programie uczestniczyło 2 191 studentów biorących bezpośredni udział w wykładach.

Pośrednio, dzięki współpracy z mediami akademickimi i siecią „TV Student” prelekcje trafiły do ponad 250 tys. studentów.

Bank BPS S.A. wspólnie z Wydziałem Nauk Ekonomicznych Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie kontynuował w 2017 r. roku **cykl wykładów prowadzonych w ramach Akademii Banku BPS**.

Wykłady dotyczące bankowości internetowej i mobilnej, bankowości spółdzielczej i informatyki bankowej zostały zapoczątkowane w 2016 r. Obejmują one szeroki obszar zagadnień - od bankowości mobilnej, poprzez bezpieczeństwo smartfonów aż do fotografii smartfonowej.

Pierwsze wykłady, w których uczestniczyli studenci i pracownicy SGGW były poświęcone perspektywom bankowości internetowej i mobilnej, bankowości biometrycznej, misji i wyróżnikom bankowości spółdzielczej oraz organizacji informatyki bankowej. Duże zainteresowanie i aktywny udział słuchaczy zachęciły przedstawicieli Banku BPS i władze Wydziału Nauk Ekonomicznych SGGW do poszerzenia formuły wykładów oraz do zaproszenia w roli wykładowców także ekspertów spoza bankowości.

Bank BPS S.A. na rzecz zrzeszonych banków spółdzielczych koordynował również organizację **programu edukacyjnego TalentowiSKO**.

Program ten to podsumowanie wieloletnich doświadczeń banków spółdzielczych opiekujących się szkołami na swoich terenach. Rozwija on wiekowo i koncepcyjnie ideę Szkolnych Kas Oszczędności, uczy systematycznego oszczędzania, gospodarowania finansami, pokazuje pozytywne wzorce przedsiębiorczych postaw. Stałymi patronami Talentowiska są: Fundacja Rozwoju Spółdzielczości Uczniowskiej, Krajowa Rada Spółdzielcza oraz Towarzystwo Przyjaciół Dzieci. Program co roku uzyskuje patronat niemal wszystkich Kuratoriów Oświaty.

Edycja 2016/2017:

- do programu przystąpiło **36 tys. uczniów**,
- blisko **200 szkół** podstawowych i gimnazjalnych,
- 50 uczniów ze szkół ponadgimnazjalnych.

TALENTOWISKO
Banków Spółdzielczych

Program został objęty patronatem **73 banków spółdzielczych ze Zrzeszenia BPS**.

Edycja 2016/2017 została ogłoszona 1 września 2016 roku, natomiast 1 października 2016 roku rozpoczęły się konkursy dla trzech typów szkół:

- podstawowych: „Oszczędzanie w SKO procentuje w Banku Spółdzielczym”,
- gimnazjalnych: „Spółdzielnia dobrych serc”,
- ponadgimnazjalnych: „Inkubator szkolnych biznesów”.

W ramach akcji funkcjonuje portal edukacyjny dla dzieci, rodziców i nauczycieli:

www.talentowisko.pl

Od 2013 roku Bank zanotował ponad **1,5 miliona** wejść na stronę TalentowiSKO.pl. Na platformie tej dostępne są scenariusze lekcji dla wszystkich rodzajów szkół, materiały informacyjne, regulaminy konkursów, formularze zgłoszeń do konkursów. Ważnym elementem strony jest BlogowiSKO – zakładka prezentująca blogi szkół uczestniczących w programie. Narzędzie pozwala szkołom na bieżąco dzielić się osiągnięciami i aktywnościami podejmowanymi w ramach programu TalentowiSKO. Każda szkoła i bank ma dostęp do materiałów po zalogowaniu (uprzednim otrzymaniu loginu i hasła wydane przez Bank BPS S.A.).

Tabela 43. Liczba prac zgłoszonych przez szkoły do konkursów w edycji 2016/2017

Region	Szkoły podstawowe	Szkoły gimnazjalne	Szkoły ponadgimnazjalne
krakowski	33	1	12
wrocławski	21	6	11
katowicki	12	1	11
rzeszowski	9	3	10
olsztyński	22	3	3
warszawski	35	4	1
lubelski	34	6	5
RAZEM	166	24	53

W trakcie edycji 2016/2017 opublikowano wiele artykułów promujących Program, m.in. w takich tytułach prasowych, jak: Dyrektor Szkoły, Monitor Dyrektora Szkoły, Nowoczesny Bank Spółdzielczy, Głos Banków Spółdzielczych, Super Express, w gazetach regionalnych wydawanych przez Polska Press oraz na portalach: www.bs.net.pl, www.prnews.pl.

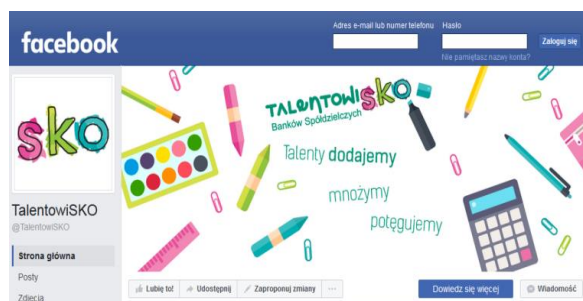

Zespół Komunikacji Banku BPS S.A. przygotował specjalną animację promującą program TalentowiSKO.

Animacja została udostępniona bankom spółdzielczym w celu jej wykorzystywania w działaniach promocyjnych.

Profil programu TalentowiSKO na portalu Facebook ma ponad 8 471 fanów.

Każdego dnia zamieszczane są na nim posty dotyczące bankowości, finansów i talentów.

Od początku trwania Programu odnotowano ponad 1,5 mln wejść na stronę www.talentowisko.pl, przez ponad 180 tys. użytkowników, natomiast w edycji 2016/ 2017 – 370 tys. odsłon strony, przez blisko 50 tys. użytkowników.

Bank i wybrane banki spółdzielcze wspierają również akcje wolontariackie, m.in. poprzez uczestnictwo **w programie Bakcyl**, realizowanym przez Warszawski Instytut Bankowości w ramach projektu „Bankowcy dla Edukacji”. Jest to projekt edukacyjny polegający na przekazywaniu młodzieży przez pracowników bankowych praktycznej wiedzy finansowej i umiejętności wykorzystywania usług finansowych tak, aby ułatwić im świadomy i pomyślny start w dorosłe życie w nowoczesnym społeczeństwie. Wolontariusze – pracownicy Centrali i Oddziałów Banku – prowadzą lekcje nt. ekonomii w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych.

Bank umożliwia ponadto swoim pracownikom, angażowanie się w akcje charytatywne, także w ramach czasu pracy.

14.2.10. Przeciwdziałanie korupcji

Wszyscy pracownicy Banku zobowiązani są do przestrzegania ustalonych zasad przekazywania i przyjmowania upominków oraz innych korzyści materialnych.

Pracownicy mogą przekazywać lub otrzymywać jedynie leżące w sferze dobrych obyczajów upominki biznesowe związane z ich pracą wykonywaną na rzecz klientów i partnerów biznesowych oraz innych podmiotów, o ile ich wartość możliwa jest do określenia, a fakt ich przekazania lub otrzymania nie wiąże się z zamiarem wywierania wpływu na podejmowanie decyzji biznesowych przez stronę otrzymującą. Wartość akceptowalnych przez Bank upominków, podobnie jak i pojęcie upominku biznesowego zostały zdefiniowane w wewnętrznych regulacjach. Zabronione jest w Banku zarówno przyjmowanie, jak i wręczanie prezentów w formie gotówki lub jej ekwiwalentu. Zabronione są również upominki lub zaproszenia darowane pracownikowi w formie przyszłej obietnicy serwisu lub innej korzyści niematerialnej, np. przyrzeczenie zatrudnienia.

Program przeciwdziałania korupcji w Banku obejmuje:

- procedurę przyjmowania i wręczania upominków i innych korzyści materialnych (upominków);
- szkolenia wszystkich pracowników;
- działania informacyjne;
- proces uzyskiwania zgód na przyjęcie lub wręczenie upominku;
- ewidencjonowanie otrzymywanych i wręczanych upominków;
- procedury zgłaszania przypadków nadużyć;
- mechanizmy kontroli zgodnie z obowiązującym w Banku systemem kontroli wewnętrznej.

14.2.11. Bezpieczeństwo produktów i konsumentów

Bank BPS S.A. posiada system zarządzania produktem bankowym, obejmujący wszystkie istotne elementy zapewniające właściwe zorganizowanie cyklu życia produktu, w tym w szczególności: projektowanie/tworzenie produktu, pozyskiwanie klientów i oferowanie produktu, obsługę produktu, w tym rozpatrywanie skarg klientów Banku.

Bank dokonuje regularnego przeglądu zgodności regulacji wewnętrznych dotyczących zarządzania produktem z przepisami prawa oraz wytycznymi i rekomendacjami organu nadzoru.

W 2017 r. nie odnotowano żadnych incydentów związanych z bezpieczeństwem produktów oferowanych klientom, tj. nie zostało wszczęte postępowanie administracyjne przeciw Bankowi oraz nie została nałożona kara za niezgodność z prawem i regulacjami w kwestii dotyczącej bezpieczeństwa klientów.

W 2017 r. Bank aktywnie wdrażał mechanizmy ograniczające zagrożenia związane z korzystaniem z bankowości elektronicznej. Prowadzono szereg akcji dotyczących podniesienia świadomości użytkowników z obszaru bezpieczeństwa korzystania z bankowości internetowej.

14.2.12. Komunikacja marketingowa

Bank tworząc zasady polityki informacyjnej, w tym zasady dotyczące komunikacji marketingowej, kieruje się standardami określonymi w zasadach ładu korporacyjnego, w szczególności zapewnia spójne i rzetelne przekazywanie informacji opinii publicznej, prowadząc otwartą i przejrzystą politykę informacyjną, uwzględniającą potrzeby klientów oraz kontrahentów. Zakres informacji przekazywanych przez Bank jest zgodny z obowiązującymi w Polsce regulacjami prawnymi oraz wynika z roli instytucji zaufania publicznego, jaką pełni Bank. Proces weryfikacji i akceptacji treści pod kątem etyki i zgodności z przepisami prawa jest prowadzony przez niezależne komórki organizacyjne Banku. W relacjach z klientami Bank BPS S.A. postępuje z należytą starannością, uwzględniając szczególne zaufanie jakim darzą go klienci. Informacje o świadczonych usługach, jak również umowy, dokumenty bankowe i pisma kierowane do klientów, Bank formułuje w sposób precyzyjny, zrozumiały i przejrzysty. W 2017 r. nie były prowadzone przeciwko Bankowi postępowania administracyjne związane z komunikacją marketingową.

14.2.13. Ochrona prywatności

Bank posiada wdrożoną uchwałą Zarządu Politykę bezpieczeństwa danych osobowych Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. oraz Instrukcję Zarządzania systemami informatycznymi w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. w których opisane są procedury odnośnie ochrony danych osobowych. W roku 2017 Bank nie odnotował żadnych zdarzeń dotyczących wycieków danych osobowych lub nieuprawnionego wykorzystania danych osobowych.

14.2.14. Oznakowanie produktów

Materiały marketingowe reklamujące produkty oferowane przez Bank są każdorazowo weryfikowane i akceptowane pod kątem zgodności z przepisami prawa przez niezależne komórki organizacyjne Banku. Materiały te są tworzone zgodnie ze standardami przyjętymi w Banku i sformułowane w sposób precyzyjny, zrozumiały i przejrzysty. W 2017 r. nie były prowadzone przez UOKiK postępowania przeciwko Bankowi związane z niewłaściwym oznakowaniem produktów.

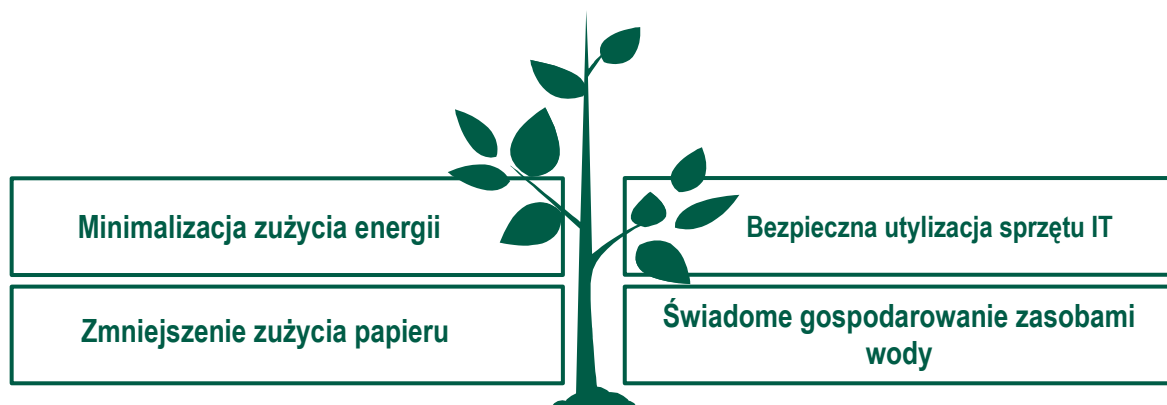
14.2.15. Pozostałe kwestie społeczne i rynkowe

Bank wyłania dostawców w drodze postępowania przetargowego. W procesie tym uwzględnia oprócz kryteriów finansowych także jakość oraz referencje posiadane przez oferenta. Bank rzetelnie i w terminie reguluje należności wobec dostawców stosując standardowo siedmiodniowy termin płatności za wykonaną usługę. Wydłużone terminy płatności dotyczą indywidualnych umów z kontrahentami, związanych np. z realizacją znaczących kontraktów.

14.3. Obszar środowiskowy

Bank minimalizuje swój wpływ na środowisko, poprzez racjonalną gospodarkę materiałami, monitorowanie zużycia wody, energii i paliw. Infrastruktura, z której korzysta (przede wszystkim pomieszczenia biurowe i budynki), staje się w coraz większym stopniu neutralna wobec środowiska.

Rysunek 35. Wkład Banku BPS S.A. w neutralność energetyczną

14.3.1. Ograniczanie zużycia papieru

W 2017 roku zużycie papieru w Banku BPS S.A. wyniosło blisko 6 mln szt. kartek. W Banku system do zakupu materiałów biurowych jest scentralizowany, co pozwala na weryfikację zasadności każdego zakupu. Ponadto, funkcjonują następujące rozwiązania służące realnej redukcji zużycia papieru:

- ograniczanie dokumentów do drukowania, poprzez stały ich monitoring realizowany przez dedykowaną do tego celu komórkę;
- zastosowanie automatycznego ustawienia druku dwustronnego;
- efektywne gospodarowanie zasobami własnymi;
- weryfikacja każdej pozycji asortymentowej pod kątem zasadności zakupu.

14.3.2. Monitorowanie zużycia energii i paliw

Bank BPS S.A. stosuje rozwiązania minimalizujące zużycie energii, zarówno w odniesieniu do oświetlenia, klimatyzacji, urządzeń AGD oraz sprzętu komputerowego. Oddziały posiadają ledowe oznakowania zewnętrzne.

Przykłady proekologicznych rozwiązań zastosowanych w Banku:

- inteligentne sterowanie oświetleniem (czujniki ruchu) w budynkach;
- monitoring zużycia mediów;
- monitoring urządzeń hydraulicznych;
- konserwacja urządzeń.

Samochody służbowe, które mają najwyższe normy emisji spalin są sukcesywnie wymieniane na mniej zanieczyszczające środowisko. W ramach floty samochodowej Banku znajdują się jedynie samochody z normą Euro 5.

Tabela 44. Zużycie energii i paliw w Banku BPS S.A. w 2017 r.

Wyszczególnienie	j.m.	Zużycie
Energia elektryczna	MWh (GJ)	6 206,0 22 341
Energia ciepła	m ³ (GJ)	31,1 1,3
Gaz	m ³ (GJ)	59 413,5 2 138,9
Benzyna	l (GJ)	131 796,2 4 452,9
Olej napędowy	l (GJ)	14 648,0 533,8
Łącznie konsumpcja energii	(GJ)	29 468
Energia pochodząca z odnawialnych źródeł energii (OZE)*	%	0

* energia wodna, energia z biomasy, energia wiatrowa, fotowoltaika, energia geotermalna

14.3.3. Monitorowanie zużycia wody

BPS S.A. świadomie gospodaruje zasobami wody, monitorując jej zużycie.

Tabela 45. Zużycie wody w Banku BPS S.A. w 2017 r.

Wyszczególnienie	j.m.	Zużycie
Woda	m ³	13 481,5
Woda jest odzyskiwana i ponownie wykorzystywana	Tak/Nie	Nie

14.3.4. Bioróżnorodność

Charakter prowadzonej działalności nie wpływa na tereny szczególnie cenne przyrodniczo oraz na faunę i florę.

14.3.5. Emisja gazów cieplarnianych CO₂

Charakter prowadzonej przez Bank działalności wiąże się głównie z pośrednią emisją gazów cieplarnianych do atmosfery, w tym przede wszystkim poprzez zużycie energii elektrycznej (w 2017 r. blisko 90 % wyemitowanego przez Bank dwutlenku węgla dotyczyło energii elektrycznej).

Tabela 46. Oddziaływanie Banku BPS S.A. na środowisko w 2017 r. - emisja gazów cieplarnianych CO₂

Źródło	j.m.	Emisja
Energia elektryczna	Mg	4 847
Gaz	Mg	120
Benzyna	Mg	409
Olej napędowy	Mg	47
Łącznie	Mg	5 423
Masa pozostałych substancji emitowanych do atmosfery	Tak/Nie	Nie

14.3.6. Gospodarka odpadami i ściekami

Ze względu na charakter prowadzonej działalności Bank nie wywiera istotnie szkodliwego wpływu na środowisko, jak w przypadku firm produkcyjnych. Jednakże przepisy w zakresie ochrony środowiska nakładają na Bank obowiązek zagospodarowywania odpadów w sposób selektywny. Do odpadów szkodliwych, będących pod ścisłą kontrolą w Banku zalicza się: zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, tonery, kartridże, aparaty telefonii komórkowej, sprzęt audio-video, komputery, drukarki, monitory, czajniki bezprzewodowe oraz świetlówki i żarówki.

Tabela 47. Całkowita masa odpadów w podziale na niebezpieczne i inne niż niebezpieczne w 2017 r.

Rodzaj odpadów	Masa wytworzonych odpadów [Mg]
Tonery	0,04
Zużyte urządzenia zawierające niebezpieczne elementy	0,14
Zużyte odpady urządzeń elektrycznych i elektronicznych	0,03
Zużyte urządzenia (m.in. sprzęt komputerowy, biurowy, przemysłowy)	1,96
Elementy usunięte ze zużytych urządzeń (m.in. przewody, kable, wtyczki)	0,03
Mieszanki metali	0,03
Kable	0,05
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	0,56
Łącznie	2,84

Odpady powstałe w wyniku prowadzenia działalności operacyjnej Banku, przekazywane są do recyklingu lub utylizacji specjalistycznej firmie, z którą Bank ma podpisaną umowę. Są one ewidencjonowane na kartach ewidencji i przekazywane do utylizacji na podstawie karty przejęcia odpadów. Po zakończeniu danego roku sprawozdania są przekazywane do odpowiednich urzędów marszałkowskich, które dokonują zestawień dla poszczególnych województw.

W 2017 r. całkowita ilość odpadów odprowadzonych do recyklingu (w tym niszczenie i utylizacja zniszczonej dokumentacji, niszczenie dokumentów, których okres przechowywania w archiwum upłynął w danym roku kalendarzowym) wyniosła 8,3 Mg, natomiast ilość odprowadzonych ścieków wyniosła blisko 13,5 tys. m³.

Roczny koszt dla Banku z tytułu wywozu odpadów w 2017 r. wyniósł 56,2 tys. zł.

Zbędny sprzęt komputerowy, czy wyposażenie biurowe, są odprzedawane zainteresowanym pracownikom i zrzeszonym bankom spółdzielczym lub przekazywane instytucjom np. szkołom, gdzie mogą być jeszcze przydatne.

Racjonalne gospodarowanie zużywanymi zasobami polega na stałym monitoringu i ograniczaniu zużycia surowców i materiałów poprzez:

- analizę wykonania budżetów przeznaczonych na zakup materiałów biurowych;
- weryfikowanie zapotrzebowania na każdy zamówiony zakup;
- wprowadzenie limitów zakupów do poziomu bieżącego zużycia;

- ponowne wykorzystywanie zbędnych elementów wyposażenia, co zmniejsza ilość wygenerowanych odpadów.

14.3.7. Pozostałe aspekty oddziaływania na środowisko

Tabela 48. Oddziaływanie Banku BPS S.A. na środowisko w 2017 r. – pozostałe aspekty

Wyszczególnienie	j.m.	Występowanie
Pozostałe istotne rodzaje zanieczyszczeń środowiska emitowane przez działalność operacyjną spółki	Tak/Nie	Nie
Awarie ze skutkiem środowiskowym i ewentualne skażenia, do których doszło w okresie sprawozdawczym (wraz z opisem ich charakteru)	Tak/Nie	Nie
Potencjalne naruszenia przepisów ochrony środowiska, w związku z którymi wszczęte zostały postępowania administracyjne	Tak/Nie	Nie
Całkowita kara prawomocnych kar nałożonych w związku z naruszeniem przepisów ochrony środowiska	Tak/Nie	Nie
Odsetek (%) umów z kontrahentami, w których znalazła się klauzula odnosząca się do poszanowania środowiska naturalnego (w ujęciu wartościowym)	Tak/Nie	Nie
Liczba audytów pod kątem przestrzegania przepisów ochrony środowiska u podwykonawców	Tak/Nie	Nie

XV. OŚWIADCZENIE ZARZĄDU BANKU BPS S.A.

Zarząd Banku BPS S.A. oświadcza, że według jego najlepszej wiedzy:

- 1) Jednostkowe sprawozdanie finansowe Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku, sporządzone zostało zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości oraz odzwierciedla w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową Banku BPS S.A.;
- 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności Banku BPS S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2017 r. zawiera prawdziwy obraz osiągnięć oraz sytuacji ekonomiczno-finansowej Banku BPS S.A. (w tym opis podstawowych zagrożeń i ryzyka).

Podpisy Członków Zarządu Banku BPS S.A.

Imię i nazwisko	Pełniona funkcja	Podpis
<i>Zdzisław Kupczyk</i>	<i>Prezes Zarządu</i>	
<i>Artur Adamczyk</i>	<i>Wiceprezes Zarządu</i>	
<i>Piotr Konieczka</i>	<i>Wiceprezes Zarządu</i>	
<i>Dariusz Olkiewicz</i>	<i>Wiceprezes Zarządu</i>	

Warszawa, 28 maja 2018 r.

Sprawozdanie Zarządu z działalności Banku BPS S.A. zawiera 101 ponumerowanych stron.